

28

ΔΕΛΤΙΟ
Σ Ε Ε

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007

**Παγκόσμια ημέρα της γυναίκας
Απονομή βραβείου «ΥΠΑΤΙΑ» στην Ελένη Μπιμπίκου - Αντωνιάδη**

28

ΔΕΛΤΙΟ ΣΕΕ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Βουλής 44 Α, 105 57 Αθήνα
Τηλ.: 210 - 32 34 268
fax: 210 - 32 34 242
E-mail: see1924@otenet.gr
homepage: www.see1924.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

Δρ. Εύη Μπάτρα
Πρόεδρος

Σούλα Αντωνίου
Α' Αντιπρόεδρος

Δρ. Μαρία Παραλίκα
Β' Αντιπρόεδρος

Άννα Βενιέρη
Γεν. Γραμματέας

Εύα Ντούγια
Αν. Γεν. Γραμματέας

Κάτια Μιχαλοπούλου
Ταμίας

Αθηνά Μανίκα-Δήμαινα
Υπεύθυνη Διεθνών Σχέσεων

Δρ. Φιλιά Διαμαντή
Παυλίνα Μποσταντζόγλου-Διονυσοπούλου
Μέλη

Την ύλη αυτού του τεύχους επιμελήθηκαν
οι Δρ. Φιλιά Διαμαντή και Ελένη Βενιέρη

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Ε.Β.Ε.
Χαλκοκονδύλη 35, Τηλ.: 210 52 26 641

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007

Αγαπητές αναγνώστριες, Αγαπητοί αναγνώστες,

Κρατάτε στα χέρια σας το 28^ο τεύχος του Δελτίου του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων, που με πολύ κόπο και μεράκι ετοίμασε το ΔΣ. Στο τεύχος αυτό προσπαθήσαμε να καλύψουμε την δραστηριότητα του Συνδέσμου τον τελευταίο χρόνο, ώστε να έχετε πλήρη εικόνα της δράσης και του έργου που επιτελέσθηκε αυτό το χρονικό διάστημα.

Θα ήταν μεγάλη μας χαρά να δημοσιεύσουμε άρθρα, μελέτες, περιλήψεις διδακτορικών διατριβών και βιβλιοπαρουσιάσεις, όχι μόνον μελών, αλλήλ και φίλων μας, όχι μόνο γυναικών, αλλήλ και ανδρών, γιατί και οι άνδρες έχουν άποψη για τα γυναικεία ζητήματα και γιατί τους θέλουμε συνοδοιπόρους στους αγώνες και τις διεκδικήσεις μας για ισότητα. Τα άρθρα σας μπορείτε να τα στέλνετε είτε ταχυδρομικά, είτε με fax, είτε (ακόμη καλύτερα) με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Σας ευχόμαστε καλή ανάγνωση.

Για το ΔΣ του ΣΕΕ

Η Πρόεδρος

Δρ. Εύη Μπάτρα

Περιεχόμενα

- 02** ΗΜΕΡΙΔΑ: «Εκπαίδευση και γυναικείο κίνημα. Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην αφύπνιση και διαμόρφωση φεμινιστικής συνείδησης»
- 08** Παγκόσμια ημέρα της γυναίκας. Απονομή βραβείου «ΥΠΑΤΙΑ» στην Ελένη Μπιμπίκου - Αντωνιάδη
- 21** 30 Μαρτίου. Παγκόσμια Ημέρα της Αντισύλληψης. Συνέντευξη Τύπου του ΣΕΕ
- 27** 28 Απριλίου. Παγκόσμια Ημέρα της Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων
- 29** Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις υπέρ των Γυναικών
- 34** Πρόγραμμα «IFAC»
- 37** Ενημερωτική Ημερίδα: "Δυνατότητες Μεταπτυχιακών Σπουδών για γυναίκες επιστήμονες"
- 40** Ποιητική Εσπερίδα

Η Μ Ε Ρ Ι Δ Α

«Εκπαίδευση και γυναικείο κίνημα. Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην αφύπνιση και διαμόρφωση φεμινιστικής συνείδησης»

Τρίτη 17 Οκτωβρίου 2006

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε η Ημερίδα του ΣΕΕ «Εκπαίδευση και γυναικείο κίνημα. Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην αφύπνιση και διαμόρφωση φεμινιστικής συνείδησης», στην οποία εκπρόσωποι του πολιτικού και επιστημονικού κόσμου κατέθεσαν τις εμπειριστατωμένες και τεκμηριωμένες απόψεις τους. Με χαρά σήμερα παρουσιάζουμε τους χαιρετισμούς και τις περιλήψεις των εισηγήσεων

Χαιρετισμός Δρ. Εύης Μπάτρα, Προέδρου του ΣΕΕ

Κυρία Γενική Γραμματέα Ισότητας, Κυρία εκπρόσωπε του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Κυρίες εκπρόσωποι των κομμάτων, Φίλες και Φίλοι,

Εκ μέρους του ΔΣ του ΣΕΕ σας καλωσορίζω στην σημερινή μας ημερίδα και σας ευχαριστώ για την παρουσία σας. Ο Σύνδεσμος, συνεχίζοντας την από το 1924 μακρόχρονη παράδοση προσφοράς του προς τις γυναίκες, οργάνωσε τη σημερινή ημερίδα, που έχει σαν στόχο να αναδείξει τον ρόλο της εκπαίδευσης στην αφύπνιση και διαμόρφωση φεμινιστικής συνείδησης.

Η εκπαίδευση είναι αναφαίρετο δικαίωμα της γυναίκας, η οποία καλείται να συναγωνιστεί και να ανταγωνιστεί τον άνδρα στον εργασιακό κυρίως χώρο, που κάθε άλλο παρά προσβάσιμος και εύκολος είναι. Στη σύγχρονη εποχή η γυναίκα αποδεικνύει εμπράκτως ότι είναι αξιόλογη μητέρα, σύζυγος, αθλήτρια και επιστήμονας, πολιτικός και αρωγός για ένα καλύτερο μέλλον. Μέσω της κατάλληλης και συνεχούς εκπαίδευσης ανοίγονται νέοι ορίζοντες για δημιουργία και ενεργό συμμετοχή των γυναικών σε όλους τους τομείς του δημόσιου βίου, ο οποίος άλλωστε αποτελεί προνόμιο του ανδρικού πληθυσμού. Με βάση τα παραπάνω, είναι αντιληπτή η σημασία της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση φεμινιστικής συνείδησης, όχι μόνον στον γυναικείο, αλλά και στον ανδρικό πληθυσμό.

Οι σημερινές ομιλήτριες και ο μοναδικός άνδρας ομιλητής, εξαιρετικοί ερευνητές και πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, με αξιόλογο συγγραφικό και μελετητικό έργο, θα αναδείξουν με τις εισηγήσεις τους το ρόλο που έπαιξε και παίζει η εκπαίδευση όλων των βαθμίδων στην αφύπνιση της γυναικείας συνείδησης, η οποία είναι απαραίτητη για τη συμμετοχή τους στο επαγγελματικό και κοινωνικό γίγνεσθαι.

Σε μια περίοδο που η εκπαιδευτική κοινότητα βρίσκεται σε αγωνιστικές κινητοποιήσεις και το αίτημα για εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις ακούγεται από παντού, νομίζουμε ότι είναι επίκαιρο και επιβεβλημένο να προβληματιστούμε, μεταξύ των άλλων, και για το πώς η εκπαίδευση αναπαράγει τα κοινωνικά στερεότυπα και διακινδυνεύει τους ρόλους των δύο φύλων, αλλά και να κάνουμε προτάσεις για αλλαγές και βελτιώσεις στην εκπαιδευτική λειτουργία, οι οποίες μακροπρόθεσμα θα οδηγήσουν στην άρση των ορατών και "αόρατων" εμποδίων και περιορισμών, που υφίστανται οι γυναίκες από την σχολική τους ηλικία και που τις εμποδίζουν όχι μόνον να επιτύχουν τους στόχους τους, αλλά ακόμη και να τους θέσουν.

Στόχος της εκπαίδευσης δεν είναι μόνον η προσφορά επιστημονικών γνώσεων και η εκμάθηση ενός επαγγέλματος. Κυρίως είναι, ή τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι, η διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων και ελευθέρων πολιτών. Ως εκ τούτου,

Από αριστερά: Σούλα Αντωνίου, Σοφία Αδάμ, Εύη Μπάτρα, Λαλά Νικόλη, Μιλένα Αποστολάκη

ένα εκπαιδευτικό σύστημα, που παράγει πολίτες που δεν μπορούν να αμφισβητήσουν και να αποτινάξουν τους καθιερωμένους ρόλους των φύλων, δεν υπηρετεί την ισότητα και την ελευθερία, βασικές αρχές του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συντελεστές αυτής της εκδήλωσης.

1. Την Αντιπρόεδρο του ΣΕΕ Σούλα Αντωνίου, το μέλος του ΔΣ του ΣΕΕ Δρ. Φιλιά Διαμαντή και την συνεργάτιδά μας Ελένη Βενιέρη, που από την άνοιξη εργάζονται αόκνως για την πραγματοποίηση της εκδήλωσης.
2. Τους ομιλητές, για την συμμετοχή τους με τεκμηριωμένες εισηγήσεις, κάποιοι από τους οποίους δεν εφείσθησαν κόπων και ήρθαν από την περιφέρεια.
3. Τους εκπροσώπους της πολιτείας, των φορέων και των κομμάτων, που συμβάλλουν με τις απόψεις τους στο γόνιμο διάλογο.
4. Εσάς, που στηρίζετε με την παρουσία σας το έργο μας και μας δίνετε δύναμη να συνεχίσουμε.

Εύχομαι να υπάρξει καλή επιτυχία στις εργασίες μας και να αναπτυχθεί γόνιμος διάλογος.

Χαιρετισμός Καθηγήτριας Νικόλη, Δρ. Ιστορικού - Αρχαιολόγου, Προέδρου Α' Συνεδρίας

Κύριες και Κύριοι, Φίλες, Φίλοι

Η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα των Γυναικών Επιστημόνων της Ευρώπης παρακολουθεί με ενδιαφέρον αθλήτρια και συμπαραστέκεται στις προσπάθειες του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την προώθηση της Τεχνολογίας και Επιστημονικής Έρευνας στις χώρες της ΕΕ, στην προσπάθεια επίτευξης του βασικού στόχου της Λισσαβόνας που είναι προς μια Οικονομία βασισμένη στην γνώση. Ο μεγάλου κύρους Ευρωπαϊκός Οργανισμός Erws (European Platform of Women Scientists) ανοίγει τον Διάλογο «Γυναίκα και Επιστημονική Υπεροχή

και Καινοτομία». Και μέσα από αυτόν τον γόνιμο διάλογο αναδεικνύεται, το μέγα ΑΛΛΑ δηλ. ο στατιστικός δείκτης που μαρτυρεί ότι μόνο το 15% των Ερευνητών και των Καθηγητών Πρώτης Βαθμίδας στα Πανεπιστήμια είναι Γυναίκες. Με θεμέλιο αυτές τις δυο αντιθέσεις δηλ. Την Γυναίκα και Επιστημονική Διάκριση αφ' ενός και την θλιβερή πραγματικότητα του μόλις 15% ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων από τα αρχαιότερα αθλή και εγκυρότερα Σωματεία της Ελλάδος διοργανώνει την σημερινή Ημερίδα :«Εκπαίδευση και Γυναίκείο Κίνημα» στα πλαίσια του ρόλου της Εκπαίδευσης για την αφύπνιση και τη διαμόρφωση της φεμινιστικής συνείδησης στον 21^ο αι., ο οποίος θα απαιτήσει μια διαπλάτυνση του Φεμινισμού αθλή και μια επικεντρώσει του στις νέες κοινωνικές προκλήσεις.

Κυρίες και Κύριοι, οι Επιστήμονες Λέκια Μπάρκερ και W. Ασπραυ στο σύγγραμμά τους του 2006 «Η Θέση των σύγχρονων Κοριτσιών στην Επιστημονική Έρευνα και στην Κοινωνία της Πληροφορίας» παρουσιάζουν απογοητευτικές στατιστικές που δείχνουν ότι υπάρχει έλλειμμα γνώσης αθλή και ευκαιριών με μεγάλα κενά στην σύγχρονη νέα Γυναίκα. Η σύγχρονη Γυναίκα απουσιάζει από τις διευθυντικές θέσεις του Κέντρου για την Δημοκρατία και την Τεχνολογία. Εκεί που πραγματικά ευρίσκονται τα κέντρα λήψης Αποφάσεων για το μέλλον του Πλανήτη μας σε όλους τους τομείς της πρόοδου:Κοινωνική Ανάπτυξη, Βιώσιμη Ανάπτυξη - Περιβάλλον, Οικονομία, Εξοπλισμοί. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος που ενώ όχι μόνο η Ελλάδα αθλή και όλες οι χώρες της ΕΕ μαστίζονται από ανεργία υπάρχει κενό και έλλειμμα 700.000 θέσεων Ερευνητών στην ΕΕ. Αυτά τα θεμελιώδη αθλή και άμεσα ερωτήματα θα προσπαθήσει να προσεγγίσει και ει δυνατόν να απαντήσει η σημερινή Ημερίδα του ΣΕΕ.

Σας καλωσορίζω και ας αρχίσουμε την επιστημονική μας επίπονη αθλή γοντευτική προσέγγιση του θέματος: "Εκπαίδευση και Γυναίκείο Κίνημα".

Χαιρετισμός Ευγενίας Τσουμάνη, Γενικής Γραμματέως Ισότητας

Καταρχήν, θα ήθελα να ευχαριστήσω το Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων για την πρόσκληση που μου απηύθυνε να συμμετάσχω στη σημερινή ημερίδα. Θέλω επίσης να σας συγχαρώ για την επιλογή αυτού του θέματος, που πηγαιίνει στο βάθος των πραγμάτων, αναζητά τη γνώση και απαντά σε πολλά από τα σημερινά επιτεύγματα.

Κυρίες και κύριοι, Η συνείδηση του φύλου και η πρώτη αντίδραση στα αδιέξοδα που συναντούσαν οι γυναίκες τον προηγούμενο αιώνα, αποτέλεσε το έναυσμα για να πιστέψουν ότι η βελτίωση της κοινωνικής τους θέσης θα περάσει μέσα από τη βελτίωση του μορφωτικού τους επιπέδου. Στην ουσία η εκπαίδευση αποτελεί το πρώτο συλλογικά διατυπωμένο αίτημα των γυναικών. Η εκπαίδευση θα είναι πράγματι εκείνη που θα δώσει τη δυνατότητα στις γυναίκες να βγουν από την απομόνωσή τους, να δημιουργήσουν δίκτυα κοινωνικότητας και αλληλεγγύης, να συνομιλήσουν πνευματικά με το αθλή φύλο, να εκφράσουν γραπτά τα προβλήματά τους, να ονειρευτούν έναν αθλή κόσμο, να αναζητήσουν με διαφορετικό τρόπο την κοινωνική τους ταυτότητα.

Μέσα στη διαδρομή της ιστορίας σημαντικό βήμα για την γυναικεία εκπαίδευση θα αποτελέσει η διεκδίκηση από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της γυναίκας, ενός σχολικού συστήματος, που να αναγνωρίζει το δικαίωμα των γυναικών στην εργασία και το δικαίωμα της ψήφου. Κατά την περίοδο της εκσυγχρονιστικής ανασυγκρότησης της ελληνικής κοινωνίας, αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης των γυναικών, μιας εκπαίδευσης διαφοροποιημένης. Παρατηρείται δηλαδή η διαμόρφωσή της με βάση την αντίληψη της "διαφορετικής γυναικείας φύσης" που συμβάλλει στο "διαφορετικό" προορισμό των γυναικών. Ακολουθεί η δεκαετία του '70 με έκρηξη δημοσιευμάτων και συζητήσεων με τον παράγοντα του φύλου να παίζει πρωτεύοντα ρόλο σε όλες τις κοινωνικές επιστήμες.

Από αριστερά: Σοφία Αδάμ, Εύη Μπάτρα, Καλλιρρόη Ηλιοπούλου-Νικόλη, Ευγενία Τσουμάνη.

Η παιδαγωγική φεμινιστική έρευνα των τελευταίων δεκαετιών διαμόρφωσε διεθνώς ένα σώμα γνώσης που βοήθησε στην κατανόηση του ρόλου της εκπαίδευσης στην αναπαραγωγή των κοινωνικών σχέσεων των δύο φύλων. Το 1979 η μικτή εκπαίδευση καθιερώνεται στη χώρα μας. Όμως οι πολιτικές συγκυρίες δεν δημιουργούνται από μόνες τους. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ο ρόλος των γυναικείων οργανώσεων. Οι γυναικείες οργανώσεις είναι αυτές, που σε όλον τον κόσμο, με το έργο και τους αγώνες τους πέτυχαν σε μεγάλο βαθμό να δοθεί η απαιτούμενη προσοχή, αθλή και μια διέξοδος στα προβλήματα των γυναικών.

Κυρίες και κύριοι, Η αρχή της Ισότητας των δύο φύλων καθιερώθηκε στην Ελλάδα με το Σύνταγμα του 1975. Από τότε εμπεδώνεται συνεχώς και θεμελιώνεται με νέους θεσμούς και με νέους μηχανισμούς που στοχεύουν στην εξάλειψη κάθε διάκρισης που παρουσιάζεται σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής της χώρας και που παράλληλα βοηθούν στην παρακολούθηση της εφαρμογής της ίσης μεταχείρισης. Στις μέρες μας τα ζητήματα των ίσων ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων παίζουν κυρίαρχο ρόλο στους πολιτικούς προβληματισμούς διεθνώς και αποτελούν σημαντική προτεραιότητα στην ευρωπαϊκή σκέψη και δράση. Συνδέονται άμεσα με την ίδια τη δημοκρατία και την κοινωνία των ίσων ευκαιριών, την απαλλοτριωμένη από διαιρέσεις και διακρίσεις ανάμεσα στους ανθρώπους. Η καταπολέμηση των στερεοτύπων αντιλήψεων περνά μέσα από την οικογένεια και την εκπαιδευτική διαδικασία.

Παρόλο που το εκπαιδευτικό επίπεδο ανδρών και γυναικών έχει εξισωθεί, οι διαφορετικές εκπαιδευτικές επιλογές των δύο φύλων ως προς τον τύπο της εκπαίδευσης ή της ειδίκευσης επηρεάζουν άμεσα και τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Παράλληλα η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί σοβαρό εργαλείο πρόωθησης των γυναικών στην απασχόληση και εν γένει σοβαρό παράγοντα για την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής. Η χώρα μας αυτή την περίοδο έχει διαμορφώσει σοβαρές πολιτικές και έχει αναλάβει δράσεις που υπηρετεί με έναν συνεκτικό τρόπο.

Το θέμα της καταπολέμησης των στερεοτύπων για το ρόλο των δύο φύλων μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία έχει ενταχθεί στις προτεραιότητες της πολιτικής μας. Με βάση αυτό το πνεύμα φροντίζουμε την:

- Ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση (πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ)
- Επέκταση και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση των προγραμμάτων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών
- Ενίσχυση και διεύρυνση των βιβλιοθηκών με θέματα ισότητας, ιδιαίτερα στην τεχνική εκπαίδευση
- Ενίσχυση των συμβουλευτικών κέντρων για θέματα επιχειρηματικότητας των μαθητριών

Η σημερινή συνάντηση θεωρώ ότι αποτελεί ένα φόρο τιμής σε όλες τις γυναίκες που με τον γυναικείο ή τον επιστημονικό λόγο τους συνέβαλαν στις περισσότερες ευκαιρίες και την παιδεία του σήμερα. Όχι μόνο για την ανέλιξη των ίδιων των γυναικών αθλή ο-

λόκληρου του τόπου μας. Πρόκειται για την απάντηση σε μια ανάγκη της κοινωνίας μας όπου η ομοιομορφία αποτελεί παρελθόν και η διαφορετικότητα μια αξία του σήμερα.

Χαιρετισμός Αναστασίας Κανελλοπούλου, Τομέας Γυναικών του ΠΑΣΟΚ

Η εξαιρετική πρωτοβουλία του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων να αναδείξει την σημασία της εκπαίδευσης στην διαμόρφωση της φεμινιστικής συνείδησης με την διοργάνωση πέραν των άθλων και της σημερινής ημερίδας, προσδιορίζει για μια ακόμα φορά τις ανησυχίες της Διοίκησης και των μελών του, αθλή και την ευρύτητα της δράσης και της θεματολογίας του. Ως εκπρόσωπος του Τομέα Γυναικών του ΠΑΣΟΚ, θα ήθελα να χαιρετίσω την σημερινή ημερίδα, να συγχαρώ για τον πλούτο και την εγκυρότητα των εισηγήσε-

Γενική άποψη της αίθουσας.

ων από διακεκριμένες εισηγήτριες, γνωστές για την ερευνητική τους δουλειά, αθλή παρήληθα και γυναίκες που με την προσωπική τους αγωνιστικότητα συμβάλλουν ως πρότυπα στην διεκδίκηση εκ μέρους των γυναικών, του ρόλου που μας αρμόζει στα πλέον υψηλά κλίμακα της κοινωνικής, πολιτικής, επιστημονικής και οικονομικής πυραμίδας. Το ΠΑΣΟΚ, όπως πολύ καλά γνωρίζουμε όλες και όλοι, υπήρξε πρωτοπόρο στο να ανοίξει δρόμους στην Ελληνίδα με κατεύθυνση την συμμετοχή σε θέσεις ευθύνης, την εμπιστευτική και δημιουργική προϋποθέσεις για την ολιόνα και μεγαλύτερη συμμετοχή μας σε θέσεις εξουσίας. Οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις από την διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, με προεξάρχον το Οικογενειακό Δίκαιο, την ποσόστωση, την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, συνέβαλαν στην ανάδειξη των θεμάτων Ισότητας και στην εδραίωση θεσμών για την διασφάλισή της.

Σήμερα ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Γ. Παπανδρέου στράφηκε στο γυναικείο δυναμικό της Χώρας με ιδιαίτερη εμπιστοσύνη, και ανέθεσε σε πολλές, σημαντικές και δυναμικές γυναίκες πρωταρχικό ρόλο και στην κομματική ιεραρχία και στην εκλογική μάχη για την Αυτοδιοίκηση και στην εκπροσώπηση στους Ευρωπαϊκούς Θεσμούς. Επομένως μπορούμε να μιλάμε για την ύπαρξη όλων των προϋποθέσεων που εγγυώνται θετικές πολιτικές για την γυναίκα εκ μέρους του ΠΑΣΟΚ, και να αισθανόμαστε ότι μπορούμε να διαμορφώσουμε ισχυρές πολιτικές συμμαχίες για τα θέματα που μας απασχολούν. Τα συμπεράσματα από την σημερινή ημερίδα μπορούν να αποτελέσουν ένα εξαιρετικό πλαίσιο προτάσεων και θέσεων εκ μέρους του ΣΕΕ προς τα Πολιτικά Κόμματα της Χώρας και προς τις Γυναικείες Οργανώσεις, και να διαμορφώσουν παράλληλα την βάση για κοινές δράσεις που θα ενισχύουν την αποτελεσματικότητα των διεκδικήσεων.

Καλή Επιτυχία στην Ημερίδα

Χαιρετισμός Αιμιλίας Αγκαβανάκη, Εκπρόσωπου του ΚΚΕ

Σας ευχαριστούμε για την πρόσκληση και για την ευκαιρία που μας δίνετε να πούμε τις σκέψεις μας σ' αυτό το σημαντικό θέμα της ημερίδας σας. Πρώτα απ' όλα θέλουμε να σημειώσουμε ότι το εκπαιδευτικό σύστημα λειτουργεί ως μηχανισμός αναπαραγωγής της κυρίαρχης ιδεολογίας. Συνεπώς ένα ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι εκπαίδευση για ποιόν και για ποιο σκοπό. Ένα δεύτερο είναι αν αυτός ο μηχανισμός της εκπαίδευσης μέσα σ' ένα κοινωνικοοικονομικό σύστημα που ζούμε μπορεί να διαμορφώσει συνείδηση ισότητας στα δύο φύλα. Θα τοημήσουμε μια απόπειρα απάντησης στον πολύ περιορισμένο χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας.

Η κυρίαρχη ιδεολογία είναι η πολιτική της εκμετάλλευσης, του ανταγωνισμού και της κερδοσκοπίας των ριγών, δηλαδή η ιδεολογία της ανισότητας μεταξύ των ανθρώπων. Η γυναίκα, λόγω της υποδεέστερης θέσης της σ' όλες τις ταξικές εκμεταλλευτικές κοινωνίες, υφίσταται διπλή καταπίεση και εκμετάλλευση και στο κοινωνικό επίπεδο, αθλή και στο επίπεδο των αντιλήψεων και των ιδεών. Το κεφάλαιο κερδίζει περισσότερο από τη γυναικεία εργατική δύναμη. Ωστόσο η αστική ιδεολογία και πολιτική σήμερα θεωρεί κατακτημένη την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στη μόρφωση, παρακάμπτοντας την ύπαρξη των ταξικών φραγμών και στα δύο φύλα. Υποστηρίζει ότι το ζητούμενο είναι η αλληγή στον παραδοσιακό επαγγελματικό προσανατολισμό των γυναικών που εμποδίζεται από την αντίθεση ανδρών – γυναικών. Και αυτό δεν είναι σωστό, αφού το εκπαιδευτικό σύστημα και το αστικό σχολείο στηρίζει την κυρίαρχη πολιτική και προετοιμάζει την αυριανή φθηνή και ευέλικτη δύναμη και των δύο φύλων.

Ακόμη δικαιώματα και θετικές ρυθμίσεις υπέρ των γυναικών, που είχε κατακτήσει το γυναικείο και εργατικό κίνημα, έχουν καταργηθεί ή καταργούνται στο όνομα της ισότητας και των ίσων δικαιωμάτων. Αυτή είναι η πολιτική της Ε.Ε. και των κομμάτων που τη στηρίζουν. Εμείς πιστεύουμε ότι τον κύριο λόγο εδώ έχει το αγωνιστικό γυναικείο κίνημα και το ταξικό προσανατολισμένο εργατικό κίνημα, που θα παρακινήσουν τις γυναίκες του καθημερινού μόχθου να ενεργοποιηθούν, να απορρίψουν τα πρότυπα στάσης ζωής που προτείνει το σύστημα, να απορρίψουν την απάθεια και τη μοιρολατρία και να μπουν στους αγώνες. Αυτό το αποφασιστικό βήμα θ' ανοίξει το δρόμο για την διεκδίκηση της πραγματικής ισότητας τους. Μέσα στους αγώνες αποκτά η γυναίκα συνείδηση της δύναμής της, συνείδηση απαίτησης κατακτήσεων. Τέλος θέλουμε να σημειώσουμε ότι οι εκπαιδευτικοί, που στη μεγάλη τους πλειοψηφία είναι γυναίκες, πρέπει να δώσουν πολλή, να συμβάλλουν στην ενημέρωση γονιών και μαθητών για τις αλληγές που συνυπάρχουν στην παιδεία, τις λεγόμενες μεταρρυθμίσεις που δεν έχουν στόχο τη μόρφωση των κοριτσιών και των αγοριών, ούτε βοηθούν την ισότητα, αθλή τον ανορθολογικό τρόπο σκέψης και την καθηλιέργεια αντιδραστικών αντιλήψεων για τη ζωή.

Η ηγεσία του συνδικαλιστικού κινήματος του κλάδου των εκπαιδευτικών δεν είναι δυνατό να ασχολείται μόνον φιλοσοφικά με τα θέματα αυτά, αθλή θα πρέπει να τα εντάξει στην πάλη μαζί με τα αιτήματα για οικονομική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών. Απαιτούνται λοιπόν αγώνες που θα ανοίγονται σ' όλο το λαϊκό κίνημα, και θα διεξάγονται και μέσα και έξω από το σχολείο, όπως και η ανάγκη η εργατική τάξη στο σύνολό της να παθήσει για ενιαίο δωδεκάχρονο σχολείο, δημόσιο και δωρεάν, που θα διαμορφώνει ολοκληρωμένες προσωπικότητες, θα προσφέρει ουσιαστική μόρφωση και επαγγελματική αποκατάσταση και στα δύο φύλα. Και μην ξεχνάμε ότι ο αγώνας για τη φυλιετική ισότητα δε μπορεί παρά να αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του αγώνα για την κοινωνική ισότητα και την κατάργηση κάθε μορφής εκμετάλλευσης.

Χαιρετισμός Δήμητρας Σπυροπούλου, Συμβούλου Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αγαπητές Κυρίες και Μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής, ο πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, κύριος Δημήτριος Βλάχος, Ομότιμος Καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με ιδιαίτερη χαρά χαιρετίζει το συνέδριο και λυπάται που λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων δεν μπορεί να παρευρεθεί σήμερα εδώ.

Κάθε Σεπτέμβριο όλοι χαιρόμαστε για τη μεγάλη επιτυχία εισαγωγής πολλών μαθητριών στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και αργότερα στην κατάκτηση πτυχίων σε επαγγέλματα που μέχρι σήμερα θεωρούνται ανδρικά. Τότε όμως αρχίζουν να εκδηλώνονται οι διακρίσεις και οι ανισότητες ανάμεσα στα δύο φύλα σε όλους τους τομείς του πολιτισμού μας, κοινωνία, οικονομία, πολιτική, τέχνη, επάγγελμα, οικογένεια και αγγίζουν όλες τις πολιτισμικές ομάδες. Η προσπάθεια να αρθούν οι διακρίσεις και οι ανισότητες ανάμεσα στα φύλα δεν είναι υπόθεση απλών συσχετισμών ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες. Η ισότητα είναι τρόπος σκέψης, στάση ζωής που διδάσκεται στο παιδί από τα πρώτα κίβλα βήματά του. Ως εκ τούτου, ζητήματα όπως η καλλιέργεια της παιδικής ευαισθησίας στην ανάπτυξη της ισότητας, στο σύστημα αξιών της κοινωνίας και της οικονομίας θεωρούνται άμεσης προτεραιότητας. Καταλυτικό ρόλο για την αλληλαγή στερεοτύπων, στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών/τριών και αυριανών ενεργών πολιτών διαδραματίζει η εκπαίδευση.

Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το γυναικείο φύλο εκπροσωπείται επάξια και στα επτά τμήματά του : Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας, Τεχνικής Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής καθώς και στα τμήματα Επιμόρφωσης και Αξιολόγησης, Ερευνών και Ποιότητας της Εκπαίδευσης. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την ενεργό συμμετοχή των γυναικών σε στελεχειακές θέσεις της Εκπαίδευσης, παράλληλα με τις εν ενεργεία εκπαιδευτικούς σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης. Στο Π.Ι. καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων:

α. μέσα από την εκπόνηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών των μαθημάτων Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, όπως η Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, η Κοινωνιολογία, τα Κείμενα Νεοελληνικής Γλώσσας και Ιστορίας, η Οικιακή Οικονομία με έννοιες, φαινόμενα, ζητήματα και προβλήματα που αφορούν στο γυναικείο κίνημα,

β. μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τα οποία εφαρμόζονται σε προαιρετικό επίπεδο από μαθητές/τριες της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης.

Επίσης κατά τη συγγραφή των νέων διδακτικών βιβλίων δόθηκε έμφαση, τόσο στο λεκτικό όσο και στο εικονιστικό υλικό, ώστε να περιέχουν φωτογραφίες και σκίτσα στα οποία να απεικονίζονται και τα δύο φύλα σε μια προσπάθεια η ισότητα των φύλων να θεωρείται δεδομένη. Επιπροσθέτως, τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον της πολιτείας, της επιστημονικής κοινότητας και των μη κυβερνητικών οργανώσεων καταδεικνύει ότι η έννοια της ισότητας έχει διεισδύσει σε σημαντικό βαθμό στη συνείδηση των πολιτών και έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση. Θερμές ευχές για επιτυχή έκβαση του συνεδρίου σας

Δρ. Κατερίνα Δαλακούρα, Λέκτορας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης

«Φεμινιστική συνείδηση και γυναικεία εκπαίδευση στις ελληνικές κοινότητες του 19ου αιώνα: Μια σχέση που δύσκολα ανιχνεύεται»

Οι κληροδοτημένες στο 19^ο αιώνα ιδέες του ευρωπαϊκού διαφωτισμού αηλιά και οι αντιφάσεις του σχετικά με το "γυναικείο πρό-

Από αριστερά: Σούλα Αντωνίου, Ελισάβετ Μπέσιλα-Μακρίδη, Σιδηρούλα Ζιώγου-Καραστεργίου, Αικατερίνη Δαλακούρα.

βλημα", το προβαλλόμενο από το νεοελληνικό διαφωτισμό –στον οποίο έχει μετεκκνωθεί η κυρίαρχη συντηρητική του τάση- γυναικείο πρότυπο, η επικράτηση της περιοριστικής αστικής ηθικής και η εμφάνιση στη συνέχεια των κοινωνιοβιολογικών θεωριών -που ενδυναμώνουν με την επιστημονική τους "εγκυρότητα" και παγιώνουν τις κληροδοτημένες από τον προηγούμενο αιώνα πατριαρχικές αντιλήψεις- αφενός ορίζουν το ιδεολογικό πλαίσιο λειτουργίας της γυναικείας εκπαίδευσης και αφετέρου καθορίζουν την οργάνωσή της, τον προσανατολισμό και τους σκοπούς λειτουργίας της, την επιλογή και το εύρος της παρεχόμενης γνώσης. Στο πλαίσιο αυτό η εκπαίδευση λειτουργεί ως αποτρεπτικός μηχανισμός στη δημιουργία αμφισβητήσεων σχετικά με το φύλο, καθώς αφενός αναπαράγει την καθεστηκυία ιδεολογία για τη φύση και τον κοινωνικό ρόλο των γυναικών και αφετέρου, προβάλλεται ως "θεσμός" καινοτομικός που υπερβαίνει τον ιδιωτικό χώρο με τη λειτουργία του και τις εκπαιδευτικές του επιδράσεις. Κυρίως όμως οι ιδιαιτερότητες του χώρου των κοινοτήτων ως εθνικοπολιτικού χώρου και ειδικότερα ο αυξανόμενος εθνικισμός και η επικράτηση της ιδέας του αλυτρωτισμού –που καθιστούν προτεραιότητα της εθνικής κοινότητας την ενοποίηση των εθνικών της δυνάμεων - είναι οι παράμετροι που ομογενοποιούν τη δράση και τις αναζητήσεις των δυο φύλων και λειτουργούν αποτρεπτικά για τη διαμόρφωση ατομικής αηλιά κυρίως συλλογικής γυναικείας συνείδησης.

Δρ. Σιδηρούλα Ζιώγου - Καραστεργίου, Καθηγήτρια Παιδαγωγικής στη Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ.

«Γυναίκες εκπαιδευτικοί: Ο ρόλος τους στην αφύπνιση και διαμόρφωση φεμινιστικής συνείδησης στην Ελλάδα κατά το 19ο αιώνα και το Μεσοπόλεμο»

Στη συζήτηση για τους ρόλους των φύλων, που διαμορφώνεται από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα και επιτείνεται στις τελευταίες δεκαετίες, συμμετέχουν δυναμικά και οι γυναίκες εκπροσωπούμενες, κυρίως, από τις δασκάλες της εποχής. Ως προς τις βασικές παραμέτρους των γυναικείων θέσεων γίνεται σαφές ότι οι γυναίκες επιχειρούν να διεκδικούν τα ασφυκτικά πλαίσια της έμφυλης ιδεολογίας αηλιά στηρίζονται σε αυτή ακριβώς την ιδεολογία με στόχο τη σταδιακή διεύρυνσή της. Ο λόγος των γυναικών στο 19^ο αιώνα εκπροσωπείται κυρίως από την αρθρογραφία στην *Εφημερίδα των Κυριών* που ιδρύεται και κατευθύνεται από την Καλλιρόη Παρρέν. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και το Μεσοπόλεμο γυναίκες εκπαιδευτικοί (δασκάλες και καθηγήτριες) είναι πολλά από τα μέλη των φεμινιστικών οργανώσεων και στα σχετικά κείμενα διαμορφώνεται σταθερά ένας γυναικείος πολιτικός, διεκδικητικός λόγος. Μαζική πλέον παρουσία των γυναικών στο επάγγελμα, σχετικά υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, αύξηση του αριθμού των καθηγητριών, συμμετοχή στους αγώνες για ισομοισθία και ισοπολιτεία είναι στοιχεία που χαρακτηρίζουν το χώρο και επιτρέπουν να εκφραστεί ένας λόγος γυναικών με

συνείδηση της ιδιαίτερης θέσης του φύλου τους. Υποστηρικτικά προς την κατεύθυνση αυτή λειτούργησε τόσο η εκπαίδευση όσο και η εθνική διάσταση και η κοινωνική προσφορά. Το επάγγελμα της εκπαιδευτικού, επομένως, προσέφερε στις γυναίκες τη δυνατότητα για εργασία και οικονομική ανεξαρτησία, αλλιά, παράλληλα, αποτέλεσε τη βάση για κοινωνική παρουσία και συμμετοχή στους εθνικούς αγώνες καθώς και την αφετηρία για συλλογική δράση και διεκδικήσεις πολιτικών δικαιωμάτων από τις Ελληνίδες.

Δρ. Λάουρα Μαράτου - Αλιπράντη,
Κοινωνιολόγος, Διευθύντρια Ερευνών ΕΚΚΕ
«Παιδιά και νέα επαγγέλματα.
Μια προσέγγιση από την πλευρά του φύλου»

Από αριστερά: Καλλιόπη Αμπατζή, Σοφία Αδάμ, Νίκη Καλτσόγια, Λάουρα Αλιπράντη.

Η κατηγοριοποίηση του εργατικού δυναμικού με βάση το φύλο δεν είναι πρόσφατη. Η διαφορετική αντιμετώπιση των γυναικών έχει οδηγήσει στην εδραίωση του *ιεραρχικού κατά φύλο καταμερισμού της εργασίας*. Οι γυναίκες εξαρχής συγκεντρώνονται σε ορισμένα επαγγέλματα και καταλαμβάνουν χαμηλές θέσεις στην επαγγελματική ιεραρχία, αμείβονται συνήθως λιγότερο από τους άνδρες συναδέλφους τους, ενώ δημιουργούνται *γυναικεία* που αντιστοιχούν στις *φυσικές* ικανότητες των γυναικών και *ανδρική επαγγέλματα*. Στο πλαίσιο της εισήγησης θα αναφερθούμε στις τάσεις της γυναικείας απασχόλησης από την περίοδο της εκβιομηχάνισης μέχρι σήμερα και στις δομικές αλλαγές που συντελούνται στην αγορά εργασίας.

Δρ. Αιμιλία Βλαχογιάννη,
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων
«Η εκπαίδευση των Ελληνίδων στο Α' μισό του 20ου αιώνα»

Στην εισήγηση εξετάζονται απόπειρες που αφορούν στη γυναικεία εκπαίδευση και την επίδρασή τους στη διαμόρφωση φεμινιστικής συνείδησης, κατά το χρονικό διάστημα του πρώτου μισού του 20^{ου} αι. Εκτεταμένη έρευνα και ανάλυση των κοινωνικοideολογικών και πολιτικών συνθηκών, η οποία αναφέρεται στη διάρκεια των ετών 1900-1950, μας επέτρεψε να επισημάνουμε τους παράγοντες που σφράγισαν τις κατευθύνσεις της γυναικείας εκπαίδευσης. Η οικονομική επανάσταση έφερε και την κοινωνική επανάσταση με απόπειρες *“εκσυγχρονισμού”* της ελληνικής κοινωνίας και στο πεδίο της προσπάθειας για την αναμόρφωση της θέσης και της εκπαίδευσης της γυναίκας, με αποτέλεσμα όμως η γυναικεία εκπαίδευση να προσανατολιστεί σε επιλογές που ευνοούσαν τα πρότυπα, τα οποία τοποθετούσαν τον άνδρα στο δημόσιο χώρο και τη γυναίκα στον ιδιωτικό. Έτσι εξακολούθησαν να αναπαράγονται τα στερεότυπα των φύλων, παρά την ανάπτυξη της φεμινιστικής συνείδησης.

Δρ. Σοφία Ριζοπούλου, Επίκουρος Καθηγήτρια
Βιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών
«Προσωπεία της Αφροδίτης. Όταν το σύστημα αναπαράγει τον εαυτό του»

Αν γίνεται -δια μέσου της εκπαίδευσης- να αφυπνιστεί και να διαμορφωθεί φεμινιστική συνείδηση, τότε πρέπει να υπάρξουν *δασκάλες*. Οι *δασκάλες* πρέπει να σπουδάσουν, να μορφωθούν, να γίνουν επιστήμονες. Η σταδιοδρομία στην εκπαίδευση (και δη στην Ανώτατη) εξαρτάται από τις σπουδές, την εξυπνάδα, τις γνώσεις, τις ιδέες για έρευνα. Προϋποθέτει υπομονή κι επιμονή. Ως προαπαιτούμενα εμφανίζονται: το πολιτιστικό επίπεδο, η σύμπραξη από την οικογένεια, οι δάσκαλοι, οι συνάδελφοι, οι συνεργασίες, το δημοσιευμένο έργο, οι διδασκόμενοι, η κοινωνική παρουσία, οι γεωγραφικές συντεταγμένες και η χρονική συνέπεια (timing). Αυτό ισχύει για όλους. Οι γυναίκες της επιστήμης πρέπει επί πλέον ν' αντεπεξέλθουν επιτυχώς, με τη φύση τους που αφορά το φύλο και κατ' επέκταση το αναπαραγωγικό σύστημα. Ευκόλως εννοούνται οι μνηνιές ατασθαλίες, η ενοχική συμπεριφορά, οι χρόνιες πιέσεις για την απόκτηση παιδιών, η συσσώρευση των ορμονών. Οι γυναίκες επιστήμονες πρέπει επί πλέον να αντεπεξέλθουν με κοινωνικά επαγόμενες συνθήκες που σχετίζονται με τη φύση τους. Κάπως έτσι, άρχισαν να εμφανίζονται τα *προσωπεία της Αφροδίτης*. Τίθεται ο προβληματισμός αν η εκπαίδευση συντελεί στη διαμόρφωση ενός γυναικείου κινήματος. Έστω ότι η κοινωνία πειραματίζεται και είναι δεκτική σε νέους ρόλους και πρότυπα. Στην περίπτωση αυτή, υπάρχει πρότυπο αναφοράς όσον αφορά την φεμινιστική συνείδηση και τη γυναικεία πρακτική, στην εκπαίδευση;

Η ντετερμινιστική και εγωιστική επιστημονική κοινωνία, η εκπαιδευμένη με μεθοδολογία, η υπάκουη σε τυπικότητα (formality) τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην έρευνα, είτε δεν λαμβάνει υπ' όψη της, είτε υποτιμά τις απόψεις -τις διανθισμένες από κοινωνική πίεση- περί της έννοιας του φύλου, στην Ανώτατη εκπαίδευση. Πολλές γυναίκες καριέρας, αναπαράγουν (στα τυφλά) τα πρότυπα της ανδρικής συμπεριφοράς, υποταγμένες σ' ένα σύστημα που αναπαράγει τον εαυτό του. Μέχρι πρότινος πιο ορατό ήταν το αρχέτυπο της *“ανδρογυναίκα”* που τα καταφέρνει... μιμούμενη, αρνούμενη τη θηλυκότητα και τη σεξουαλικότητά της, ταγμένη στο πλευρό του αρσενικού. Το άλλο πρότυπο της *Αφροδίτης* θέλει μεγαλύτερη διακριτική ικανότητα επειδή κρύβεται με *λεπτεπιλητους* χειρισμούς, πίσω από προσωπεία. Με τον όρο *προσωπείο (μάσκα) της Αφροδίτης*, αναφέρομαι στη γυναίκα εκείνη, η οποία μέχρι να βρεθεί σε θέσεις όπου παίρνονται οι αποφάσεις, έχει ενδιαμέσως προβάλλει και χρησιμοποιήσει μια σειρά από στοιχεία της θηλυκότητας προς βρώσιν, θεατών (κυρίως). Έτσι, η θηλυκή φύση, η θεωρούμενη ευάλωτη (λήγω του παρουσιαστικού της), φαίνεται να καθορίζει και τους βαθμούς ελευθερίας των κινήσεων της γυναίκας, των συνυφασμένων με την επιθυμία της επιβολής (της), σε άλλους ανθρώπους (εξ' αιτίας της αναπαραγωγής προτύπων του άλλου φύλου). Είναι βέβαιο ότι οι γυναίκες επειδή δεν ρωτήθηκαν (από τους επαίοντες) αν βλήπουν τα πράγματα διαφορετικά, αν αντιλαμβάνονται τις ίσες ευκαιρίες, έπρεπε από μόνες τους να δημιουργήσουν ένα τρόπο διείσδυσης (στο σύστημα). Η κοινωνία, από την άληη μεριά, πείθεται δύσκολα και αργά για την συμμετοχική, κοινωνική δράση των γυναικών. Ίσως επειδή η συμπεριφορά τους είναι διφορούμενη. Η σύνθεση που παρουσιάζουν οι *μάσκες της Αφροδίτης* σχετίζεται με αμφιθυμία, με αμυντικές πρακτικές, με προσόντα εξ' ανακλήσεως και διαμεσολήθθησης (δια μέσου οικογένειας, συζύγων, περιουσιακών στοιχείων, συγγενών σε ρόλο προστατή), με ανασφάλεια, με μεθόδους μαγειρικής και μαιευτικής, με συναισθηματικές εκκρεμότητες. Αυτή η ευάλωτη σύνθεση μπορεί ν' αποτελέσει τυπικό προσόν για δουλειά μέσα στο σπίτι (οικιακά), αλλιά δεν χρειάζεται (ούτε έφερε κάτι καινούργιο) στη δουλειά έξω από το σπίτι. Με άλλα λόγια, σε τι χρειάζονται και ποιους εξυπηρετούν τα *προσωπεία της Αφροδίτης*;

**Δρ. Ελένη Μαραγκουδάκη,
Επίκουρος Καθηγήτρια Παιδαγωγικής
στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**

**«Σταδιοδρομίες Γυναίκων στην εκπαίδευση: κοινωνικοί επικαθορισμοί
και προσωπικές στρατηγικές»**

Η έρευνα εστιάζει σε γυναίκες εκπαιδευτικούς της Β' /θμιας που κατέχουν θέσεις Στελεχών στον εργασιακό τους χώρο και σε γυναίκες που εργάζονται σε θέσεις διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (μέλη ΔΕΠ) στα ΑΕΙ της χώρας. Οι θέσεις αυτές θεωρούνται θέσεις κύρους και εξουσίας στο χώρο της εκπαίδευσης και συνδέονται με υλικά και συμβολικά οφέλη. Στόχος της έρευνας είναι η αποτύπωση κατάστασης αναφορικά με την εκπροσώπηση των γυναικών στις συγκεκριμένες θέσεις και την αναζήτηση των αιτιών που οριοθετούν και συμβάλλουν στα χαμηλά ποσοστά που παρουσιάζει σε σχέση με τα αντίστοιχα των ανδρών. Για την υλοποίηση του στόχου της έρευνας έχουν συλλεγεί τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά δεδομένα.

Αναλυτικότερα, για τη χαρτογράφηση εκπροσώπησης των γυναικών εκπαιδευτικών σε θέσεις Στελεχών της Β' /βάθμιας τα ποσοτικά στοιχεία που έχουν συλλεγεί και βρίσκονται στο τελικό στάδιο επεξεργασίας αφορούν:

α) στην κατά φύλο κατανομή των Διοικητικών και Συμβουλευτικών Στελεχών σε Νομαρχιακό επίπεδο καθώς και στις Διευθύνσεις σχολικών μονάδων Β' /θμιας Εκπαίδευσης διαχρονικά μετά την ψήφιση του Ν.1304/1982, (ΦΕΚ 144, τεύχος 1) θέσεις Διοικητικών και Συμβουλευτικών Στελεχών σε Νομαρχιακό επίπεδο: Διευθυντής/Διευθύντρια Διεύθυνσης και Προϊστάμενος/η Γραφείου Εκπαίδευσης, Σχολικοί Σύμβουλοι, θέσεις Διοικητικών Στελεχών σε επίπεδο σχολικών μονάδων: Διευθυντής/Διευθύντρια, Υποδιευθυντής/ Υποδιευθύντρια,

β) στην κατά φύλο σύνθεση των Συμβουλίων Επιλογής διαχρονικά από την ψήφιση του Ν.1304/1982 μέχρι το 2005.

Για την αποτύπωση κατάστασης αναφορικά με τη θέση των γυναικών στο διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό των 21 ΑΕΙ της χώρας τα ποσοτικά δεδομένα που έχουν συλλεγεί και βρίσκονται στο τελικό στάδιο επεξεργασίας αφορούν:

α) στην κατά φύλο σύνθεση των μελών ΔΕΠ των ΑΕΙ της χώρας κατά Σχολή και κατά Τμήμα.

β) στην κατά φύλο κατανομή των μελών ΔΕΠ στις τέσσερις ιεραρχικά διαρθρωμένες βαθμίδες στα ΑΕΙ της χώρας κατά Σχολή και κατά Τμήμα.

γ) στην εκπροσώπηση και συμμετοχή των γυναικών μελών ΔΕΠ στα προβλεπόμενα συλλογικά διοικητικά όργανα των ΑΕΙ της χώρας.

Τα ποσοτικά στοιχεία που έχουν συλλεγεί και βρίσκονται στο τελικό στάδιο επεξεργασίας τους είναι εκείνα που ίσχυαν μέχρι το 2005, δηλαδή τη χρονιά έναρξης διεξαγωγής της έρευνας. Τα σχετικά στοιχεία μας διατέθηκαν από τα αρμόδια γραφεία του ΥΠΕΠΘ και της Πρυτανείας κάθε ΑΕΙ. Τα ποιοτικά στοιχεία της έρευνας αφορούν στις δυσκολίες πρόσβασης των γυναικών σε θέσεις Στελεχών ή μελών ΔΕΠ καθώς και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους. Τα σχετικά ποιοτικά στοιχεία συλλεγήθηκαν μέσω διεξαγωγής συνεντεύξεων με τριάντα (30) γυναίκες Στελέχη της Β' /βάθμιας και με σαράντα πέντε (45) γυναίκες μέλη ΔΕΠ. Η έρευνα διεξάγεται στον Τομέα Παιδαγωγικής, του Τμήματος Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, εντάσσεται στο πλαίσιο του Έργου ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ II και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το ΥΠΕΠΘ.

Από αριστερά: Φιλιά Διαμαντή, Σπυριδούλα Στασινοπούλου, Φένια Καρασαββίδου, Αγγελική Μανιατοπούλου, Ναυσικά Μοσχοβάκου, Ελένη Μαραγκουδάκη.

Το ερευνητικό έργο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) & Εθνικούς Πόρους, στα πλαίσια του προγράμματος με τίτλο "ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ II" το οποίο εντάσσεται στο ΕΠΕΑΕΚ II του 3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

**Δρ. Κωνσταντίνα Τσαμπούλου - Σκαναβή,
Καθηγήτρια Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
στο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου**

**«Ενεργός Συμμετοχή των Γυναικών στη Λήψη Περιβαλλοντικών
Αποφάσεων»**

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στοχεύει αλληλαγές στην ανθρώπινη συμπεριφορά έτσι, ώστε τα άτομα, αλλήλα και οι κοινωνικές ομάδες να διαθέτουν τις ικανότητες και τις ευκαιρίες για να εμπλακούν στις διαδικασίες λήψης περιβαλλοντικών αποφάσεων. Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα ως προς το περιβαλλοντικό τους ενδιαφέρον. Οι γυναίκες παρουσιάζουν ισχυρότερες περιβαλλοντικές στάσεις και συμπεριφορές από τους άνδρες, είναι κοινωνικά υπεύθυνες και έχουν επίγνωση του κρίσιμου ρόλου που διαδραματίζουν στην περιβαλλοντική διαχείριση. Συνεπώς, η παρουσία των γυναικών αναδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντική στη διαδικασία λήψης περιβαλλοντικών αποφάσεων.

**Αγγελική Μανιατοπούλου,
Επίκουρος Καθηγήτρια στο Τ.Ε.Ι. Πειραιά**

**«Μελέτη, τροποποίηση και βελτίωση των Εκπαιδευτικών Συστημάτων με
τη συστηματική προσέγγιση με έμφαση στο διδακτικό υποσύστημα
και στο υποσύστημα κοινωνικού έργου»**

Η εκπαίδευση είναι μία πρώτη προτεραιότητας λειτουργία της πολιτείας βασισμένη στο Σύνταγμα και στους νόμους του κράτους. Η εκπαιδευτική λειτουργία πρέπει να προσφέρει τα καλύτερα διδακτικά και κοινωνικά αποτελέσματα στο λειτουργικό της περιβάλλον. Γι' αυτό το λόγο Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ πρέπει να υποστηρίζεται από τη σύγχρονη τεχνολογία κάθε είδους και επίσης από την ποιότητα του περιβάλλοντος με σεβασμό ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΠΡΩΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ. Η άμεση επανεξέταση της εκπαιδευτικής διαδικασίας φαίνεται να είναι αναγκαία οποτεδήποτε κάποιες περιβαλλοντικές ή και εκπαιδευτικές αιτίες προκαθούν προβληματικές καταστάσεις μέσα στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό περιβάλλον της. Η παρούσα επιστημονική εισήγηση προτείνει τις επιστημονικές μεθοδολογίες της «ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ» για τη βελτίωση αυτής της διαδικασίας και ειδικότερα τις στρατηγικές της «BUSINESS PROCESS REENGINEERING».

Παγκόσμια ημέρα της γυναίκας Απονομή βραβείου «ΥΠΑΤΙΑ» στην Ελένη Μπιμπίκου - Αντωνιάδη

Την Παρασκευή 9 Μαρτίου, ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων (ΣΕΕ), με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, διοργάνωσε στο Μουσείο Μπενάκη εκδήλωση προς τιμήν του διακεκριμένου μέλους του Ελένης Μπιμπίκου-Αντωνιάδη, απονέμοντάς της το βραβείο "Υπατία" για την προσφορά της στην Επιστήμη.

Το βραβείο "Υπατία" έχει καθιερωθεί από τον ΣΕΕ για να τιμήσει μια μεγάλη Ελληνίδα Επιστήμονα της Αρχαιότητας και απονέμεται σε γυναίκες επιστήμονες για την προσφορά τους στην Επιστήμη, την Τέχνη και την προβολή του Ελληνικού Πολιτισμού. Μέχρι σήμερα έχει απονεμηθεί στην Μελίνα Μερκούρη, την Ντόλη Γουλιανδρή, την Marianne MacDonald, στην Jacqueline de Romily και στις Κύπριες Δασκάλες Ελένη Φωκά, Γιαννούλα Βασιλείου και Δέσποινα Μουρούζη.

Η Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδη, που επιλέχθηκε να τιμηθεί φέτος από τον ΣΕΕ με το βραβείο "Υπατία", είναι καθηγήτρια του Πανεπιστημίου των Παρισίων, με τεράστιο επιστημονικό έργο, σπουδαία ακαδημαϊκή πορεία, ενεργό κοινωνική και πολιτική δράση, συμμετοχή στην Εθνική Αντίσταση και τον αντιδικτατορικό αγώνα, και πολλές τιμητικές διακρίσεις. Μαθήτριά της Διονύσιου Ζακυνθνού η ίδια, υπήρξε "δασκάλα" ανθρώπων που σήμερα διατρέπουν και "μαθήτριά των μαθητών" της.

Στην εν λόγω εκδήλωση, παρευρέθησαν εκπρόσωποι όλων των κομμάτων και άνθρωποι από το χώρο της Επιστήμης και της Τέχνης. Ακούστηκαν ομιλίες από την Δρ. Εύη Μπάτρα - Πρόεδρο του ΣΕΕ και από τους μαθητές της τιμωμένης Κώστα Κωστή - Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών και Διευθυντή Σπουδών της Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales και Νίκο Μπακουδάκη - Επίκουρο Καθηγητή Παντείου Πανεπιστημίου και δημοσιογράφο.

Χαιρετισμούς απύθνηταν δια Ζώσης: η βουλευτής Επικρατείας της ΝΔ Ελευθερία Μπερνιδάκη – ως εκπρόσωπος του Πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή, η βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Σιθάρδα Ράπη – ως εκπρόσωπος του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου, η Ευρωβουλευτής της ΝΔ Ρόδη Κράτσα, ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Θεόδωρος Πάγκαλος – προσωπικός φίλος της τιμωμένης, ο Πάνος Τρυγάκης – Μέλος της Πολιτικής Γραμματείας του Συνασπισμού.

Χαιρετισμούς απέστειλαν (επειδή δεν μπόρεσαν να παρευρεθούν, όπως επιθυμούσαν): η Υπουργός Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη, η Υπουργός Τουρισμού Φάνη Πάλη – Πετραλιά, η Γενική Γραμματέας Ισότητας Ευγενία Τσουμάνη, η Γενική Γραμματέας του ΚΚΕ Αλέκα Παπαρήγα, η Ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ Ευαγγελία Τζαμπάζη, ο Σύλληγος Δημοσιογράφων Εθνικής Αντίστασης.

Μετά το τέλος της εκδήλωσης ακολούθησε δεξίωση, κατά τη διάρκεια της οποίας είχαν όλοι την ευκαιρία να ανταλλάξουν απόψεις και να συγχαρούν την κυρία Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδη, αλλά και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΣΕΕ για την σπουδαία εκδήλωση που διοργάνωσαν.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε με την ευγενική χορηγία του Μουσείου Μπενάκη και της Γενικής Γραμματείας Ισότητας. Παραθέτουμε του χαιρετισμούς και τις ομιλίες της εκδήλωσης.

Χαιρετισμός Δρ. Εύης Μπάτρα, Πρόεδρου του ΣΕΕ

Κυρίες και Κύριοι εκπρόσωποι της Κυβέρνησης, του Ελληνικού και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ακαδημαϊκής Κοινότητας και των Γυναικείων Οργανώσεων,

Φίλες και φίλοι,

Συγκεντρωθήκαμε απόψε όλοι εδώ, στην αίθουσα αυτή του Μουσείου Μπενάκη, περιβαλλόμενοι από την ιστορική μνήμη του τόπου μας, για να γιορτάσουμε την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, απονέμοντας το βραβείο "ΥΠΑΤΙΑ" σε μία ηλιόλουστη επιστήμονα, την κ. Ελένη Μπιμπίκου – Αντωνιάδη, τιμώντας στο πρόσωπό της την σύγχρονη Ελληνίδα επιστήμονα.

Είναι πολλοί οι συμβολισμοί της αποψινής μας εκδήλωσης και θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ εν συντομία σε αυτούς.

Πρώτος συμβολισμός, η Υπατία: Η Υπατία γεννήθηκε και έζησε στην Αλεξάνδρεια από το 370 ως το 415 μ.Χ. Ήταν θυγατέρα του φιλοσόφου και μαθηματικού Θέωνα, διευθυντή του Μουσείου (βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου) της Αλεξάνδρειας. Ως εκ τούτου, απέκτησε σπάνια μόρφωση, σε μια εποχή που η θέση της γυναίκας στην κοινωνία ήταν πολύ διαφορετική από την σημερινή. Το 392 μ.Χ. ήρθε για σπουδές στην Αθήνα και εντυπωσιάσε με το πνεύμα, τη σεμνότητα, την ομορφιά και την ευγλωττία της. Πολύ σύντομα αναδείχθηκε σε μεγάλη μορφή στα μαθηματικά και τη φιλοσοφία. Μετά την επιστροφή της στη γενέθλια πόλη, δίδαξε μαθηματικά, αστρονομία, φιλοσοφία και μηχανική στην Ανώτατη Σχολή της Αλεξάνδρειας, ενώ παράλληλα διέδιδε τις αρχές του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη. Η ξεχωριστή της παιδεία την έκανε να υπερτερεί όλων των

Γενική άποψη της αίθουσας.

φιλοσόφων της εποχής της, ενώ η βαθιά της γνώση των μαθηματικών την οδήγησε σε μια άλλη θεώρηση της νεοπλάτωνικής θεωρίας, στηριζόμενη στη μαθηματική σκέψη και στον μαθηματικό ορθολογισμό.

Όπως αναφέρουν οι βιογράφοι της, η Υπατία διέθετε αξιόλογο συγγραφικό έργο. Έγραψε σχόλια στα "αριθμητικά" του Διοφάντους (που θεωρείται ο πατέρας της Άλγεβρας), ανέπτυξε τις Διοφαντικές εξισώσεις, έκανε διατριβή στα κωνικά του Απολλωνίου και εργασίες στα "στοιχεία" του Ευκλείδη. Εκτός από τα μαθηματικά και την αστρονομία, σημαντικές ήταν οι εργασίες της και στην μηχανική και την τεχνολογία. Κατασκεύασε συσκευές για την απόσταση του νερού και την μέτρηση της στάθμης των υγρών, ένα υδρόμετρο με

διαβαθμίσεις για τον καθορισμό της πυκνότητας του υγρού και ένα είδος θερμομέτρου. Σημαντικότερος μαθητής της υπήρξε ο Συνέσιος ο Κυρηναίος, ο οποίος υπό την καθοδήγησή της κατασκεύασε το αστρονομικό όργανο "αστρολάβος". Άλλοι γνωστοί μαθητές της ήταν ο Τρωίλιος, ο σοφιστής Ιεροκλής και ο έπαρχος της Αλεξάνδρειας Ορέστης. Δυστυχώς τα συγγράμματά της χάθηκαν μετά την πυρπόληση της βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας. Η Υπατία έπεσε θύμα του θρησκευτικού φανατισμού της εποχής της και είχε τραγικό τέλος. Λιθοβολήθηκε, σε ηλικία μόλις 45 ετών, από τον όχλο της Αλεξάνδρειας, ο οποίος, προφανώς δεν κατανοούσε την προσωπικότητά της και την στάση της ζωής της.

Αν σκεφτούμε με σημερινούς κοινωνικούς όρους τι ήταν η Υπατία, θα ήταν πολύ εύκολο να εξηγήσουμε το τέλος της. Μία καθηγήτρια πανεπιστημίου και μάλιστα θετικών επιστημών, ανύπαντρη, εύπληκτη, σοφή και "εθνική", δηλαδή οπαδός μιας θρησκείας μειονοτικής πλέον. Είχε το σθένος να συνδυάσει στην καθημερινότητά της τη θεωρία με την πράξη και να είναι συνεπής σε αυτά που πίστευε. Πώς να την ανεχθεί η σύγχρονη της κοινωνία? Αιτιά, αναρωτιέμαι, μήπως θα την ανεχόταν η σημερινή? Μπορεί σήμερα να είμαστε "πολιτισμένοι", να μην υπάρχουν όχλοι που λιθοβολούν, να υπάρχει συνταγματικά κατοχυρωμένη "ισοτιμία" ανδρών και γυναικών, αιτιά, κακά τα ψέματα, γυναίκες σαν την Υπατία δεν θεωρούνται από την τυπική ελληνική οικογένεια και κοινωνία πρότυπα προς μίμηση από τις θυγατέρες τους. Και μπορεί μεν να μην λιθοβολούνται, πλην όμως αγνοούνται και ζουν και δρουν στο περιθώριο. Δυστυχώς, αιτία είναι τα πρότυπα που προβάλλονται πανταχόθεν σήμερα.

Δεύτερος συμβολισμός, ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων: Ιδρύθηκε το 1924 με πρωταρχικό σκοπό να επιτραπεί στις αποφοίτους του πανεπιστημίου να ασκήσουν επάγγελμα, σκοπός που σήμερα φαντάζει εξωπραγματικός. Είναι η παλαιότερη γυναικεία επιστημονική οργάνωση στην Ελλάδα, με αδιάλειπτη δράση και λειτουργία από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα και μέλη της χιλιάδες ανώνυμες, αιτιά και επώνυμες, Ελληνίδες Επιστήμονες όλων των ειδικοτήτων (Δικηγόρους, Γιατρούς, Μηχανικούς, Φιλολόγους, Δασκάλες, Βιολόγους, Φαρμακοποιούς κλπ). Ο σημερινός σκοπός του Συνδέσμου είναι η στήριξη αυτών των γυναικών στην επαγγελματική και ακαδημαϊκή τους εξέλιξη, με παράλληλη ανάδειξη του ρόλου τους και της συμμετοχής τους τόσο στην κοινωνική και δημόσια ζωή του τόπου, όσο και στην ιδιωτική ζωή και την οικογένεια. Στην μακρόχρονη πορεία του ο Σύνδεσμος ευτύχησε να έχει Προέδρους τη Νίκη Γουλιανδρή - ιδρύτρια του ομώνυμου πασίγνωστου Μουσείου Φυσικής Ιστορίας, την Λίτσα Παπαντωνίου - πρώτη γυναίκα γενική διευθύντρια της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, την Αμαλία Φλέμιγκ - γνωστή σε όλους για την επιστημονική της έρευνα, τον αντιδικτατορικό της αγώνα και την πολιτική της δράση στη Βουλή και την Διεθνή Αμνηστία, την Πόπη Νικολάου - πρώην Ευρωβουλευτή. Συνέδεσε, επίσης, το όνομά του με όλους τους αγώνες του γυναικείου κινήματος, την περίοδο μετά τη χούντα, για την αλληλαγία του οικογενειακού δικαίου, την αναθεώρηση του συντάγματος, την αλληλεγγύη στις γυναίκες της Κύπρου.

Τρίτος συμβολισμός, η Παγκόσμια ημέρα για τα δικαιώματα της γυναίκας, όπως είναι το σωστό, και όχι απλώς της γυναίκας. Όπως και οι άλλες καθιερωμένες παγκόσμιες ημέρες, σκοπό έχει τον αναστοχασμό, σε συλλογικό και προσωπικό επίπεδο, και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα προβλήματα των γυναικών. Αποτελεί, επίσης, ελάχιστο φόρο τιμής στις γυναίκες που διεκδίκησαν δυναμικά και αγωνιστικά την ισοτιμία με τους άνδρες, πληρώνοντας ακόμη και με τη ζωή τους την "αυτονόητη" σήμερα ιδέα ότι μια δημοκρατική και δίκαιη πολιτεία δεν διακρίνει τους πολίτες της βάσει του φύλου τους. Είναι ουτοπία, για να μην πω απλοϊκότητα ή αφέλεια, να θεωρούμε ότι, τουλάχιστον στον ανεπτυγμένο κόσμο, η ισοτιμία των δύο φύλων είναι γεγονός. Απέχουμε πολύ ακόμη από

Δρ. Εύη Μπάτρα, Πρόεδρος ΣΕΕ.

του να γίνει η ισότητα καθημερινή πρακτική και βίωμα, απλώς έχουμε επιτύχει να γίνει νόμος του κράτους.

Το 1992, ο Σύνδεσμος καθιέρωσε την απονομή του βραβείου "Υπατία", κατά τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας, σε γυναίκες επιστήμονες, για την προσφορά τους στην Επιστήμη, την Τέχνη και τον Ελληνικό Πολιτισμό, θέλοντας έτσι να δώσει έναν πολυηχητό συμβολισμό.

Μέχρι σήμερα το βραβείο "Υπατία" έχει απονεμηθεί:

- Στην αξέχαστη Υπουργό Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη, για την προσφορά της στον Πολιτισμό και τον αγώνα της για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα.
- Στην Καθηγήτρια Πανεπιστημίου των Η.Π.Α. Marianne MacDonald, για τη διάδοση και διάδοση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με τη δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου (πρόγραμμα "Ιβύκος") επτά εκατομμυρίων λέξεων (που ονομάζεται "Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας").
- Στην Ακαδημαϊκό Jacqueline de Romily, για τη μελέτη, διδασκαλία και διάδοση των Αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων.
- Στις Κύπριες Δασκάλες Ελένη Φωκά, Γιαννούλα Βασιλείου και Δέσποινα Μουρούζη, για τη συμβολή τους στη διατήρηση της Ελληνικής Παιδείας στα Σχοδεία της κατεχόμενης Κύπρου.
- Στην Ντόλυ Γουλιανδρή, για την προσφορά της στον πολιτισμό μέσα από το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης.

Και σήμερα ο Σύνδεσμος έχει την τιμή να απονεμίσει αυτή τη συμβολική διάκριση στην κ. Ελένη Μπιμπίκου - Αντωνιάδη, Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου των Παρισίων και μέλος του Συνδέσμου από την δεκαετία του '40. Και η τιμή είναι για τον Σύνδεσμο και όχι για την τιμωμένη, η οποία είναι πολυβραβευμένη, τόσο για την προσφορά της στην επιστήμη, όσο και για τους κοινωνικούς της αγώνες. Δεν θα σας κουράσω παρουσιάζοντας την δράση και την προσφορά της, αφ' ενός μεν γιατί είμαι πολύ "μικρή" (και όχι μόνον στην ηλικία) για να το αποτομήσω, αφ' ετέρου δε γιατί αυτό θα το κάνουν οι εκλεκτοί μας ομιητές, οι οποίοι είναι και καταλληλότεροι εμού.

Εγώ θα τονίσω μόνον, πως η σημερινή της βράβευση έχει ως σκοπό:

1. Να παρουσιάσει στις σύγχρονες γυναίκες, και δη στα νεαρά κορίτσια, ένα πρότυπο γυναίκας μακράν των "στερεοτύπων", τόσο των πατριαρχικών - παραδοσιακών, όσο των καταναλωτικών - mediικών, μία σύγχρονη Υπατία.

2. Να τιμήσει στο πρόσωπο της κ. Μπιμπίκου την ανώνυμη ελληνίδα επιστήμονα.
3. Να τιμήσει την ιστορική παράδοση του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων, γιορτάζοντας την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας με τρόπο αντάξιο αυτής.

Θα ήταν παράλειψη εκ μέρους μου και εκ μέρους του ΔΣ του ΣΕΕ να μην ευχαριστήσω τους συντελεστές της αποψινής εκδήλωσης.

- Την οργανωτική Επιτροπή, αποτελούμενη από την Αντιπρόεδρο του ΣΕΕ κ. Σούλα Αντωνίου, τα Μέλη του ΣΕΕ Ναυσικά Μοσχοβάκου και Ελένη Βενιέρη και την Βιβλιοθηκονόμο του ΣΕΕ Αγγελική Σπυριδάκη, οι οποίες εργάστηκαν αόκνως για την ομορφότερη όψη των οργανωτικών λεπτομερειών.
- Τους εκλεκτούς ομιλητές και εκπροσώπους των κομμάτων που λαμπρύνουν με την παρουσία τους την εκδήλωση.
- Το Μουσείο Μπενάκη και την Γενική Γραμματέα Ισότητας κ. Ευγενία Τσουμάνη για την ευγενική τους χορηγία.
- Την τιμωμένη μας κ. Ελένη Μπιμπίκου – Αντωνιάδη, που αποδέχθηκε την βράβευσή.
- Και τέλος, όλους εσάς, που παρευρίσκαστε στην εκδήλωση. Θεωρώ την προσέλευσή σας τιμή για τον Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων και επιβράβευση του έργου του και των προσπαθειών που καταβάλλει για την ανάδειξη της σύγχρονης Ελληνίδας επιστήμονας.

Σας ευχαριστώ από τα βάθη της καρδιάς μου.

Χαιρετισμός Ελευθερίας Μπερνιδάκη, Βουλευτού Επικρατείας της Ν.Δ.

Ευχαριστώ πολύ, κι εγώ να συγχαρώ πρωτίστως την βραβευόμενη μας, την κα Μπιμπίκου - Αντωνιάδου. Πολλοί Έλληνες διαπρέπουν και στο εξωτερικό, μεταλαμβάνοντας το ελληνικό όνομα στις επιστήμες και στις τέχνες και πρέπει πάντα να τους δεχόμαστε στο σπίτι τους με τις μεγαλύτερες δυνατές τιμές.

Ως Βουλευτής Επικρατείας του Ελληνικού Κοινοβουλίου, φέρνω το χαιρετισμό και του Πρωθυπουργού του Κώστα Καραμανλή, ως

Από αριστερά: Ρόδη Κράτσα, Ελευθερία Μπερνιδάκη - Αλντούς.

Πρόεδρος της Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής για θέματα που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία, θέλω κι εγώ να δώσω ένα μήνυμα σήμερα, στην ισότιμη συμμετοχή όχι μόνο των γυναικών, αλλά σήμερα θα πούμε για τις γυναίκες με αναπηρία σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, την κοινωνική, την οικονομική, την πολιτική ζωή του τόπου μας. Νομίζω ότι με την ανακήρυξη του έτους 2007 ως έτους ίσων ευκαιριών για όλους, δίνεται και πρέπει να δίνεται συνεχώς το μήνυμα και στην Ελληνική κοινωνία που είναι πολύ πίσω σ' αυτό το θέμα, το μήνυμα ότι πρέπει να διαμορφώσουμε μία κοινωνία τέτοια που για όλες τις μειονότητες, για όλους τους αδικημένους

και περιθωριοποιημένους συμπολίτες μας, πρέπει να δίνονται ίσες ευκαιρίες. Εγώ συμμετέχω στη σημερινή γιορτή διπλά, και ως γυναίκα αλλά και με την ευαισθησία του ατόμου με αναπηρία και ως μέλος της Επιτροπής της Βουλής για την ισότητα και τα δικαιώματα του ανθρώπου, θέλω να τονίσω και αυτό ακόμα τον παράγοντα. Οι γυναίκες με αναπηρία, οι μητέρες παιδιών με αναπηρία σήμερα πρέπει να είναι στη σκέψη μας. Είναι ευθύνη και των πολιτικών, ιδιαίτερα των γυναικών στην πολιτική, και των επιστημονισσών και επιστημόνων της χώρας μας, να δώσουν πρώτοι το σύνθημα και το παρασύνθημα, ότι η άρση των πραγματικών διακρίσεων κατά των τόμων που έχουν μέχρι τώρα μπει στο περιθώριο, το σύνθημα ότι οι ίσες ευκαιρίες πρέπει να γίνουν πραγματικότητα, ή να πλησιάσουμε κάποιες ίσες ευκαιρίες, γιατί ποτέ δεν θα είναι ίσες με ορισμένες δυσκολίες που φέρνει μια αναπηρία, είναι υποχρέωση όλων μας να δουλέψουμε γι' αυτό το στόχο. Να προσφέρουμε μία κοινωνία που θα δίνει ευκαιρίες ως ένα σημείο, που θα μπορούν με εύλογες προσαρμογές και με θετικά μέτρα να δίνουν την ευκαιρία σε ανθρώπους που κατά τα άλλα έχουν ήδη παραμείνει στο περιθώριο για πάρα πολύ χρόνο στην κοινωνία μας, να συμμετάσχουν και προς όφελος των ιδίων και γιατί έχουν και αυτοί δικαίωμα στη χαρά της ζωής και στη δημιουργία, αλλά και προς όφελος μιας κοινωνίας, που όταν δίνει ευκαιρίες ίσες, όταν είναι δίκαιη, τότε είναι και μία κοινωνία πολιτισμένη.

Και εμείς εδώ, ως επιστήμονες Ελληνίδες, έχουμε και την υποχρέωση να το αναγνωρίσουμε αυτό, και την υποχρέωση να δουλέψουμε για να κοινοποιήσουμε και στις συμπολίτισσες μας και στους συμπολίτες μας ότι αυτό είναι μία καινούργια θεώρηση των πραγμάτων. Γιατί το Δεκέμβριο του 2006 υπογράφηκε από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τα άτομα με αναπηρία. Αυτό το μοιράζομαι μαζί σας. Πρέπει και εύχομαι να το μελετήσετε και να συμπεριληφθεί στην ατζέντα του πολύ σημαντικού αυτού ιστορικού συνδέσμου. Σας ευχαριστώ.

Χαιρετισμός Σουλβάννας Ράπη, Βουλευτού του ΠΑΣΟΚ

Εκ μέρους του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ, θερμό χαιρετισμό και βεβαίως μεγάλη τιμή και στη βραβευόμενη και στο Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων. Είναι πάρα πολύ καλή η δουλειά που κάνει ο Σύνδεσμος. Και βέβαια πολλά συγχαρητήρια σε όλες τις γυναίκες που βρήκα εδώ σήμερα, αρκετές από τις οποίες γνωρίζω προσωπικά. Είναι εξαιρετικές στη δουλειά τους, στη ζωή τους και στο μήνυμα που εκπέμπουν. Επειδή ξέρω ότι ο χρόνος είναι πολύτιμος σ' αυτές τις περιπτώσεις, δεν θα καταχρατώ του χρόνου. Θα μπορούσα αν είχα λίγο χρόνο παραπάνω να τον χαρίσω στον κ. Πάγκαλο, ο οποίος σίγουρα θα είχε να πει πολύ περισσότερα ενδιαφέροντα πράγματα από μένα για τις γυναίκες. Πολλά συγχαρητήρια και στον Σύνδεσμο και στη βραβευόμενη.

Χαιρετισμός Ρόδης Κράτσα, Ευρωβουλευτού της Ν.Δ.

Κυρία Πρόεδρε, κυρία τιμωμένη, κυρίες και κύριοι Συνάδελφοι, σας ευχαριστώ πολύ που μου δίνετε αυτή την ευκαιρία να πάρω το βήμα. Είναι μία πρόκληση, όχι μόνο επειδή είμαστε στον απόηχο της Ημέρας της Γυναίκας και είχαμε την ευκαιρία πολλών ανταλλαγών απόψεων, πολλών εκδηλώσεων και στην Αθήνα αλλά και κυρίως στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά και γιατί το θέμα "Γυναίκες και Επιστήμη" είναι στην καρδιά του προβληματισμού και του σχεδιασμού κάθε σύγχρονης κοινωνίας. Κυρίως στην Ε.Ε. οι γυναίκες επιστήμονες αποτελούν αυτό το πολύτιμο ανθρώπινο δυναμικό που έχει ανάγκη η κοινωνία μας για να γίνει πιο πλούσια, πιο ανταγωνιστική, πιο πρωτότυπη. Λοιπόν, με όλη μου την καρδιά βρίσκομαι σήμερα μαζί

σας, για να τιμήσω μαζί με σας την κα Αντωνιάδου – Μπιμπίκου, για να τιμήσω όλες τις Ελληνίδες γυναίκες επιστήμονες και να συμμετέχω σ' αυτό το μήνυμα που πρέπει να δώσουμε, ότι πρέπει να ενθαρρυνθούν οι γυναίκες να ακολουθήσουν μία επιστημονική καριέρα, να ενθαρρυνθούν να μπορούν κατά τη διάρκεια της καριέρας να δημιουργήσουν όπως το έχει ανάγκη η κοινωνία μας και η δική του ύπαρξη, αλλά και για να δώσουμε το μήνυμα στην ίδια την πολιτεία, ότι πλέον οι γυναίκες και επιστήμη δεν θα πρέπει να είναι ο χαρακτηριστικός διαρρέων αγωγός, όπως ήεμε στην Ε.Ε. Δηλαδή, αυτό μας φέρνει στο νου ότι οι γυναίκες είναι παραπάνω από το 50% των φοιτητών που κάνουν ανώτατες σπουδές και στο τέλος καταλήγουν να είναι ελάχιστες στα ερευνητικά προγράμματα, στα Δ.Σ. των μεγάλων επιστημονικών φορέων, στην ακαδημαϊκή καριέρα. Ας είναι σήμερα ένα μήνυμα τιμής για τις γυναίκες που προοδεύουν στην επιστήμη και ενθάρρυνσης για όλες τις άλλες γυναίκες που ετοιμάζονται να μπουν στον επιστημονικό τομέα. Σας ευχαριστώ για την ευκαιρία και σας συχαίρω για όλη την δουλειά και την υποστήριξη και το μήνυμα που δίνετε.

Χαιρετισμός Θεόδωρου Πάγκαλου, Βουλευτού του ΠΑΣΟΚ

Εγώ θεωρούσα ότι είναι ευκαιρία να μη μιλήσουν οι άντρες απόψε και να ακούσουν, δεν συμβαίνει, συνήθως συμβαίνει το αντίστροφο ξέρετε. Αλλά θα πω μονάχα δυο λόγια για την Ελένη, η οποία είναι ένας παιδικός μου έρωτας. Ήμαστε περίπου στην ίδια ηλικία όταν συναντηθήκαμε στο Παρίσι και ζήσαμε ένα δράμα ερωτικό το οποίο το υποθήκευσαν οι περιπέτειες του Διεθνούς Σοσιαλισμού. Αλλά έκτοτε, όποτε τη βρήπω, αισθάνομαι μία πάρα πολύ μεγάλη χαρά, γιατί μας ένωνε πάντα, πιστεύω, ένα βαθύτατο ενδιαφέρον για την πατρίδα μας και για την ιστορία της. Και αυτό τον ιδιαίτερο τρόπο προσέγγισης όταν τον έχει κανείς, σε βαθμό επαγγελματικό η Ελένη, εγώ σε ερασιτεχνικό επίπεδο, νομίζω ότι ξεπερνάει όλες τις δυσκολίες. Τα χρόνια πέρασαν, τώρα και οι δύο οδεύουμε προς τη σύνταξη, αλλά πιστεύω ότι ο έρωτας παραμένει, και αυτό ήθελα να δηλώσω απόψε, σας το λέω για να ξέρετε για ποιο λόγο είμαι εδώ απόψε.

Χαιρετισμός Πάνου Τρυγάζη, Μέλους της Ποιτικής Γραμματείας του ΣΥΝ

Κυρία Πρόεδρε, Κυρίες και Κύριοι, με ιδιαίτερη χαρά μεταφέρω στη σημερινή εκδήλωση το θερμό χαιρετισμό του Προέδρου του ΣΥΝ Αλέκου Αθαβάνου. Γιορτάζουμε μαζί σας την Παγκόσμια Ημέρα της γυναίκας και σας συχαίρουμε για την επιλογή σας να τιμήσετε την ημέρα αυτή απονέμοντας το βραβείο "Υπατία" στην Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδου. Είναι ιδιαίτερα συγκινητική αυτή η στιγμή για όλους έχουμε γνωρίσει την Ελένη από κοντά. Μια Ελληνίδα αλλά και πολίτη του κόσμου, που στο πρόσωπό της συγκεντρώνονται πολλές ιδιότητες και η ζωή της αποτελεί αστείρευτη πηγή ιδεών και δράσης. Η Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδου ανήκει σε μια ξεχωριστή γενιά. Στη γενιά της Αντίστασης, που δεν έπαψε στιγμή να αγωνίζεται για να σκωθεί ο ήλιος πάνω από την Ελλάδα και πάνω από τον κόσμο. Για την Ελένη η ιδιότητα του αντιστασιακού δεν αποκτήθηκε εφάπαξ, επιβεβαιώνεται καθημερινά εδώ και πολλές δεκαετίες. Παράλληλη με την αγωνιστική είναι και η επιστημονική πορεία της Ελένης, που την έφερε ως την κορυφή της καταξίωσης και αναγνώρισης στη Γαλλία και στην Ελλάδα. Η Ελένη αποτελεί παράδειγμα ανθρώπου που η επιστημονική καριέρα δεν την απομάκρυνε ούτε στιγμή από το δρόμο των ανθρωποκεντρικών οραμάτων και των κοινωνικών αγώνων. Έζησε και έδρασε στη Γαλλία, αλλά διατήρησε ισχυρότατους δεσμούς με την Ελλάδα. Ήταν και είναι ενεργό μέλος της Ελληνικής

Κοινότητας του Παρισιού, ψυχή του Ο.Μ.Ε.Π (Ομίλου Μελέτης Ελληνικών Προβλημάτων).

Αγαπητή Ελένη, είμαστε περήφανοι που είμαστε φίλοι και συναγωνιστές σου.

Πάνος Τρυγάζης, Εύη Μπάτρα.

Ομιλία Δρ. Κώστα Κωστή, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών και Διευθυντή Σπουδών της Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales

Όταν μου ζητήθηκε να μιλήσω στη σημερινή συγκέντρωση δέχθηκα με εξαιρετική προθυμία και χωρίς να το σκεφτώ πολύ. Αφενός μεν ήταν μεγάλη η τιμή που μου γινόταν, αφετέρου δε τα προσωπικά χρέη από μια γνωριμία που ξεπερνάει τα είκοσι πέντε χρόνια είναι τόσα πολλά ώστε μια παρουσίαση του επιστημονικού έργου της Ελένης Αντωνιάδου δεν θα αποτελούσε παρά ένα φτωχό αντίδωρο. Ωστόσο από τη στιγμή που άρχισα να σκέφτομαι, πολύ δε περισσότερο να προσπαθώ να ετοιμάσω τη σημερινή ομιλία, οι δυσκολίες που μου παρουσιάστηκαν ήταν πολλές, θα έπρεπε μάλλον να πω αδύνατον, να απομονώσεις ένα επιστημονικό έργο από τα βιώματα και κατ' επέκταση τα συναισθήματα που τα συνοδεύουν. Αυτό ισχύει δε κατά μείζονα λόγο όταν έχεις παρακολουθήσει από κοντά τη δημιουργία ενός μεγάλου μέρους αυτού του έργου. Είληκεύει πάντα εδώ ο κίνδυνος, συναισθηματισμός και μεροληψία να μειώσουν ή και να μεγεθύνουν τη σημασία μιας προσπάθειας που εκφράζει μια ζωή ολόκληρη. Κατά δεύτερο λόγο, όχι ασφαλώς άσχετο με τον πρώτο, είναι η σχέση μου με την Ελένη Αντωνιάδου, που εκ των πραγμάτων δεν μπορεί παρά να επηρεάζει οποιαδήποτε προσπάθεια παρουσίασης της επιστημονικής της πορείας. Σχέση καθηγητή και μαθητή, είναι οπωσδήποτε σχέση φορτισμένη με μεγάλη ένταση και δεν μπορεί παρά να επηρεάζει την εικόνα που έχει ο ένας για τον άλλο. Αν έκρινα σκόπιμο να τα πω όλα αυτά είναι γιατί δεν ήθελα να διεκδικήσω μια αντικειμενικότητα στην παρουσίαση μου, που ξέρω πως είναι ανέφικτη. Αντιθέτως γνωρίζω πως όσα έχω να σας πω θα χαρακτηρίζονται από τις οφειλές, τις πολλές οφειλές, που εγώ προσωπικά, όπως και πολλοί άλλοι στην αίθουσα αυτή έχουμε προς την Ελένη Αντωνιάδου. Εκείνο που θέλω μόνο να προσθέσω τη στιγμή αυτή είναι ότι τα όσα έπονται δεν εκφράζουν μόνον εμένα, αλλά και πολλούς άλλους συναδέλφους και συνάμα μαθητές της Ελένης, οι οποίοι, εξάλλου, με συνέδραμαν στη σύνταξη αυτής της παρουσίασης.

Συλλάνα Ράπη, Βουλευτής ΠΑΣΟΚ.

Στο προκείμενο λοιπόν: Γαλλία, ιστορία και μαρξισμός, αυτές είναι οι βασικές συντεταγμένες στο έργο της Ελένης, συντεταγμένες που πολύ νωρίς προσδιορίζονται και καθορίζουν, με τη σειρά τους, όλη την επιστημονική της πορεία μέχρι σήμερα. Η Γαλλία μπαίνει στη ζωή της Ελένης Αντωνιάδη ουσιαστικά μέσω του Γαλλικού Ινστιτούτου. Ένα χρόνο μετά την επιβολή της δικτατορίας του Μεταξά, το 1937, η Ελένη Αντωνιάδη εγγράφεται σε αυτό. Ο ρόλος που θα παίξει στη ζωή της, καθώς επίσης και στη ζωή ενός μεγάλου αριθμού Ελλήνων διανοουμένων, για να μην πω στη συγκρότηση της ελληνικής μεταπολεμικής διάνοησης ήταν καθοριστικός. Προς το παρόν όμως, η πρώτη επαφή θα έχει να κάνει με μια γλώσσα και μια κοινότητα που εξακολουθούσαν να κατέχουν την εποχή εκείνη μια πρωτεύουσα θέση διεθνώς στο χώρο της σκέψης και των ιδεών. Η δεύτερη συντεταγμένη στο επιστημονικό έργο της Ελένης Αντωνιάδη προσδιορίζεται από τη Φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εγγράφεται το 1938 σε μια σχολή που την εποχή εκείνη, μόλις το συντηρητισμό της, διαθέτει δασκάλους που ξεχωρίζουν χωρίς καμιά αμφιβολία: Ιωάννης Κακριδής, Ιωάννης Θεοδωράκοπουλος και ασφαλώς πριν απ' όλους, κυρίως για το ρόλο που έπαιξε στη διαμόρφωση της επιστημονικής προσωπικότητας της Ελένης, ο Διονύσιος Ζακυθινός. Ο τελευταίος έχοντας κάνει σπουδές στη Γαλλία, έρχεται και φέρνει στη Φιλοσοφική μια διαφορετική από την επικρατούσα στην Ελλάδα και πολύ γαλλική, αντίληψη για την ιστορία.

Στα ίδια αυτά χρόνια, χρόνια που επιταχύνουν την πολιτική ριζοσπαστικοποίηση στη χώρα μας, η Ελένη εντάσσεται ενεργά στο αριστερό κίνημα: δεν έχω υπόψη μου αν είναι ο μαρξισμός που οδηγεί την Ελένη στην πολιτική της ενεργοποίηση ή το αντίστροφο. Σημασία όμως έχει ότι στο εξής ο μαρξισμός θα αποτελέσει το επιστημολογικό θεμέλιο του έργου της, γεγονός που δεν μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστες και τις θεματολογικές, αλλιά και άλλες, επιλογές της. Αυτό νομίζω θα φανεί με σαφήνεια στη συνέχεια. Επομένως, ήδη πριν από τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο οι βασικές συνιστώσες της επιστημονικής προσωπικότητας της Ελένης έχουν προδιαγραφεί. Θα πρέπει όμως να μεσολαβήσει ο Πόλεμος για να αποκτήσουν τη χροιά που γνωρίζουμε εμείς σήμερα. Πρώτα απ' όλα το ταξίδι στη Γαλλία, η φυγή υπό την πίεση των πολιτικών συνθηκών της εποχής. Το 1947, η Ελένη εγκαθίσταται στο Παρίσι. Το Γαλλικό Ινστιτούτο και στην πραγματικότητα ο Οκτάβιος Μερλιέ με τους συνεργάτες του, της δίνουν αυτή τη δυνατότητα, όπως και σε πολλούς άλλους Έλληνες που στα χρόνια του μεταπολέμου θα διακριθούν σε κάθε πεδίο του επιστητού: σας θυμίζω μερικά από τα ονόματα αυτά Νίκος Σβορώνος, Κώστας Αξελιός, Κορνήλιος Καστοριάδης, Μέμος Μακρής. Τελικά δεν γνωρίζουμε παρά ελάχιστα πράγματα για το συνολικό πεπρωμένο αυτών των ανθρώπων που επηρέασαν σημαντικά τα ελληνικά γράμματα, και ασφαλώς, πολλοί από αυτούς, κινή-

θηκαν και σε σύνορα πολύ πιο ευρύτερα από τα ελληνικά. Να ένα θέμα διατριβής που μένει να γίνει. Το νέο περιβάλλον στο οποίο έρχεται να ενσωματωθεί η Ελένη ήταν επόμενο να οδηγήσει και σε μίαν αλληλαγή των επιστημονικών ενδιαφερόντων της. Μέχρι τότε οι έρευνές της περιστρέφονταν περί την νεότερη ελληνική ιστορία: το Αρχείο του Εκτελεστικού, η Συλλογή Ζερλέντη της οποίας, από κοινού με τον Λευτέρη Πρεβελάκη, ετοίμαζε μια έκδοση, ή ακόμη τα δημοσιονομικά αρχεία των Οθωνικών κυβερνήσεων... Τα ενδιαφέροντα αυτά για τα νεώτερα χρόνια δεν θα την εγκαταλείψουν αμέσως, ωστόσο στο Παρίσι, με την εγκατάστασή της θα αρχίσει να παρακολουθεί, από κοινού με τον Νίκο Σβορώνο, το σεμινάριο ενός σημαντικού βυζαντινολόγου του Paul Lemerle. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου αυτού κάνει και τις πρώτες δημοσιεύσεις της στη βυζαντινή ιστορία.

Η πρόκληση, όμως, για έναν ιστορικό της εποχής εκείνης βρισκόταν στη νεότερη Ελλάδα, ή τουλάχιστον έτσι πιθανολογώ. Η διαμόρφωση της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας στο ελληνικό κράτος δεν μπορούσε παρά να απασχολεί του νέους Έλληνες επιστήμονες μιας και σε αυτήν, πίστευαν, ότι θα εύρισκαν απαντήσεις στα ερωτήματά τους και μίαν ερμηνεία για όσα συνέβαιναν γύρω τους και επηρέαζαν τη ζωή τους. Αυτός είναι και ο λόγος, νομίζω, για τον οποίο η Ελένη θα ακολουθήσει την πεπατημένη, ως ένα βαθμό τουλάχιστον, καθώς αποφασίζει να εγγραφεί στη Σορβόνη, διαλέγοντας ως θέμα διδακτορικής διατριβής τον *Αγώνα της Ανεξαρτησίας και την κοινή γνώμη στη Γαλλία*. Διευθυντής της διατριβής ο Charles Pouthas. Την ίδια πάντα κάτω εποχή ο Νίκος Σβορώνος δουλεύει τη Θεσσαλονίκη τον 18^ο αιώνα. Η κατοική και μετακατοική εμπειρία είναι, θαρρώ, φανερά στις επιλογές και των δύο. Λίγο αργότερα, το 1951, η Ελένη θα ενταχθεί στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Γαλλίας, και οι συμπτώσεις θα οδηγήσουν στη συνάντησή της με τον Fernand Braudel, συνάντηση που θα αλλιάξει τελείως την επιστημονική τροχιά της. Νομίζω ότι είναι περιττό να μιλήσω για τον Braudel, τον άνθρωπο ο οποίος έδωσε αυτή την εκπληκτική δυναμική που χαρακτήριζε τη γαλλική ιστορική σχολή στα χρόνια 1960, 1970 και 1980 και που σε μεγάλο βαθμό είναι υπεύθυνος για την απόλυτη κυριαρχία της Ecole des Annales στη Γαλλία αλλά και διεθνώς, κατά την ίδια περίοδο.

Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι η Ελένη Αντωνιάδη προσκαλείται και συμμετέχει στην ομάδα που έχει συγκροτήσει ο Braudel στο πλαίσιο της 6^{ης} section της Ecole Pratique des Hautes Etudes, και στην οποία συμμετείχαν ονόματα που δεν νομίζω ότι χρειάζονται κάποιο ξέχωρο σχολιασμό: Ruggiero Romano, Alberto Tenenti, Gentile da Silva. Γύρω από την ομάδα αυτή, εξάλλου θα συγκροτηθεί και το Centre des Recherches Historiques, που, ίσως είναι περιττό να το προσθέσω, εξακολουθεί να αποτελεί το σημαντικότερο ερευνητικό κέντρο της Γαλλίας στο χώρο της ιστορίας. Η Ελένη Αντωνιάδη βρίσκεται πλέον στο επίκεντρο των μεγάλων αλληλαγών που κυοφορούνται στη Γαλλική ιστοριογραφία. Τα ενδιαφέροντα του Braudel, αλλά και των υπολοίπων συντρόφων της στο C.R.H, δεν μπορούσαν παρά να επηρεάσουν το έργο της. Η μελέτη του μεσογειακού κόσμου και η οικονομική ιστορία αποτελούν τους άξονες ενδιαφέροντος της ομάδας και η Ελένη έσπευσε να προσαρμοστεί. Η θεματική της διατριβής της αλλιάζει και ο κύριος όγκος της ερευνητικής της δουλειάς στρέφεται οριστικά προς τη Βυζαντινή ιστορία, τη δε θέση του Charles Pouthas ως διευθυντή της διατριβής παίρνει ο Paul Lemerle. Η θεματική επίσης αλλιάζει: αντί για την πολιτική ιστορία, το ενδιαφέρον της απορροφάται από την οικονομική ιστορία. Θέμα της νέας διατριβής *Οι οικονομικές σχέσεις του Βυζαντίου με τα ξένα κράτη, 11^{ος} - 12^{ος} αιώνες*.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η Ελένη Αντωνιάδη προχωρά σε σειρά δημοσιευμάτων για την οικονομική και κοινωνική ιστορία του Βυζαντίου. Σημειώνω δύο, λόγω της ιδιαίτερης σημασίας τους *Recherches sur les douanes a Byzance* και *Etudes sur l'histoire*

maritime de Byzance, τα οποία ηλαιοιώνονται από έναν πολύ μεγάλο αριθμό άρθρων σε μεγάλα βυζαντινολογικά περιοδικά, αλλιά και στα Annales E.S.C. Δεν είναι άσκοπο, το αντίθετο μάλιστα, να σημειώσω ότι η Ελένη ήταν η πρώτη ιστορικός από την Ελλάδα που είδε κείμενο της να δημοσιεύεται στο κορυφαίο αυτό περιοδικό της ιστορίας και μέχρι σχετικά πολύ πρόσφατα με τον Νίκο Σβορώνο ήταν οι μόνοι Έλληνες που είχαν δει το όνομά τους στον Πίνακα Περιεχομένων του. Θα πρέπει εδώ να προσθέσω και μια ακόμη σημαντική δημοσίευση της εποχής, ο τίτλος της *Byzance et le mode de production asiatique*. Με το εν λόγω κείμενο, αλλιά και με μία σειρά άλλων που ακολούθησαν η Ελένη συμμετέχει σε μία εξαιρετικά έντονη διεθνή συζήτηση της εποχής για τη φεουδαρχία στο Βυζάντιο, και προσπαθεί να εντάξει τον ανατολικόευρωπαϊκό μεσαίωνα σε μια μαρξιστική προοπτική. Ο μαρξισμός, η Τρίτη συνιστώσα του έργου της Ελένης Αντωνιάδη, παίρνει εδώ μια περισσότερο θεωρητική χροιά, καθώς επιδιώκει να διατυπώσει ένα θεωρητικό σχήμα για τη φεουδαρχική συγκρότηση του Βυζαντίου στους τελευταίους αιώνες της ιστορίας του. Για όσους είχαν την τύχη να παρακολουθήσουν το σεμινάριο της Ελένης, οι όροι χαριστίκιον και χαριστικάριος, πρόνοια και προνοιάριος ασφαλώς δεν είναι άγνωστοι, ακόμη και αν δεν είναι βυζαντινολόγοι. Νομίζω ότι εδώ θα πρέπει να κάνω μια διευκρίνιση: ζώντας στο Παρίσι, ενσωματωμένη σε μια ομάδα η οποία πραγματοποιούσε σημαντικές και συνεχείς ανατροπές στον χώρο της ιστοριογραφίας, η Ελένη Αντωνιάδη δεν θα μπορούσε να συγκριθεί με ή να ενταχθεί στα ελληνικά τεκταινόμενα. Κάτι τέτοιο θα αδικούσε την ίδια αλλιά θα ήταν επίσης άδικο και για την ελληνική ιστοριογραφία, μιας και δεν υπάρχουν περιθώρια σύγκρισης. Οι θεματικές επιλογές τις οποίες κάνει αρχικά, και για τις οποίες σας μίλησα ήδη δείχνουν να δικαιώνουν, ότι μόλις σας ανέφερα, την αδυναμία δηλαδή ένταξης της Ελένης στην ελληνική ιστοριογραφία της εποχής. Οι επιλογές στις οποίες προβαίνει στη συνέχεια το επιβεβαιώνουν. Έτσι, τη στιγμή που η κίνηση του Braudel παίρνει μια θεσμική έκφραση μέσω της απόσχισης της 6ε section της Ecole Pratique des Hautes Etudes και της δημιουργίας της Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, η Ελένη δημοσιεύει για θέματα όπως το παιδί, η δημογραφία, οι μισθοί και οι τιμές στο Βυζάντιο, θέματα που για τη Γαλλία αποτελούσαν την αιχμή του δόρατος της νέας ιστοριογραφίας για δε την Ελλάδα ήταν εξωπραγματικά και ακατανόητα, αν όχι αδιανόητα. Το γεγονός ότι η Ελένη από ένα σημείο και πέρα γίνεται Βυζαντινολόγος δεν την εμπόδισε ποτέ από του να εξακολουθεί να ενδιαφέρεται και για τα νεότερα χρόνια, ή για την ακρίβεια να προσπαθεί να ξεπεράσει τα φράγματα των συμβατικών περιοδολογήσεων. Κορυφαίο δείγμα αυτού του ενδιαφέροντος η έρευνα, στο πλαίσιο πάντοτε του C.R.H., των ερημωμένων χωριών στην Ελλάδα, 11^{ος} – 19^{ος} αιώνας, που θα οδηγήσει στη συνέχεια σε ένα δημοσίευμα εξαιρετικά καινοτόμο, το οποίο πέρα από οτιδήποτε άλλο είχε και το χαρακτηριστικό του συγκερασμού της μεσαιωνικής και νεώτερης ιστορίας. Κάτι τέτοιο ελάχιστα Έλληνες ιστορικοί είχαν δοκιμάσει να κάνουν μέχρι τότε: ο Δ.Ζακυνθινός ήταν ένας από αυτούς.

Πέρα όμως από την προσωπική ερευνητική δουλειά, η Ελένη ενδιαφέρθηκε, και λόγω πολιτικών πεποιθήσεων ασφαλώς αλλιά και λόγω ιδιοσυγκρασίας και εμπειριών, για της διαμόρφωση μιας συλλογικότερης όσο και συστηματικότερης βάσης των επιστημονικών της δραστηριοτήτων. Η οικονομική και κοινωνική ιστορία αποτελούσε ένα πεδίο εντελώς ακαθιέρητο για την ελληνική ιστοριογραφία. Και όχι μόνο αυτό. Αποτελούσε ένα πεδίο το οποίο με εκθροικότητα αντιμετωπιζόταν από το ελληνικό πανεπιστήμιο, ακριβώς λόγω της φύσης του. Δυστυχώς ο Μιχάλης Σακελλαρίου δεν είναι εδώ απόψε ώστε και εξ'ιδίας πείρας να βεβαιώσει του λόγου το αληθές. Από την πλευρά της η Ελένη Αντωνιάδη βρισκόταν ακριβώς στη θέση που όχι μόνο της επέτρεπε, στην πραγματικότητα της επέβαλλε την ενασχόλησή της με το πεδίο αυτό. Πρώτα απ'όλα για ιδεολογικούς και πολιτικούς λόγους, ο μαρξισμός οδηγεί κατευθείαν στην οικονομική ιστορία, κατά δεύτερο αλλιά όχι λιγότερο σημαντικό λόγο

Γενική άποψη της αίθουσας.

εξαιτίας της ένταξής της στην 6ε section και της θητείας της κοντά στον Braudel αλλιά και τους υπόλοιπους μεγάλους ιστορικούς που τον περιστοιχίζαν. Όπως ήδη σας ανέφερα είναι ακριβώς η εποχή που η οικονομική και κοινωνική ιστορία διανύει στη Γαλλία τη φάση της απογείωσής της, μια φάση που έμελλε να δώσει κλασικά, κλέον, έργα στο πεδίο αυτό.

Σε αυτές τις καθόλα ζητητές και γόνιμες διανοητικές συνθήκες η Ελένη Αντωνιάδη ξεκινάει το σεμινάριο της για την Οικονομική και Κοινωνική ιστορία της μεσαιωνικής και νεώτερης Ελλάδας. Ήταν το 1964 και ήταν, επίσης, το πρώτο ανάλογο εγχείρημα δημιουργίας μιας διδακτικής και συνάμα ερευνητικής μονάδας στο χώρο αυτό. Γιατί αν ήταν κάνουμε λόγο για την οικονομική ιστορία της αρχαίας Ελλάδας ή του βυζαντίου μόνο, τότε το εγχείρημα δεν θα είχε εξαιρετικό ενδιαφέρον, ανάλογες προσπάθειες είχαν προηγηθεί ή γίνονταν παράλληλα με εκείνην της Ελένης. Ωστόσο στην ιστοριογραφία της νεώτερης και σύγχρονης Ελλάδας δεν υπήρχε κάποιο ανάλογο προηγούμενο. Κάτι τέτοιο ίσχυε κατά μείζονα λόγο για την προσπάθεια υπέρβασης των συμβατικών περιοδολογήσεων και προέγγισης της διαμόρφωσης της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας στην οπτική μιας μακρόχρονης ιστορικής διαδικασίας που είχε τις ρίζες της στον ύστερο μεσαίωνα.

Ένα χρόνο αργότερα η Ελένη Αντωνιάδη αποκτά το δικαίωμα να διευθύνει διδακτορικές διατριβές. Οι βάσεις ενός ολόκληρου ερευνητικού προγράμματος είχαν πια τεθεί. Ίσως το μόνο που απέμενε να γίνει, για τυπικούς λόγους περισσότερο, ήταν η ένταξη του σεμιναρίου της στο επίσημο πρόγραμμα της 6ε section της Ecole Pratique des Hautes Etudes, που θα πραγματοποιηθεί λίγο αργότερα. Ωστόσο το πλαίσιο για μια συστηματική μελέτη της Οικονομικής και Κοινωνικής Ιστορίας του βυζαντινού και μεταβυζαντινού κόσμου είχε ήδη διαμορφωθεί.

Οι θεματολογίες του σεμιναρίου εναλλάσσονται από τη μεσαιωνική πραγματικότητα στη νεώτερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Χαρακτηριστική της οπτικής της είναι η θεματική της πρώτης ακαδημαϊκής χρονιάς, εκείνης του 1966-67, για την οποία διαθέτουμε πληροφορίες από την επετηρίδα της σχολής: οι σχέσεις του Βυζαντίου και των ελληνικών χωρών με τη δύση κατά τη διάρκεια δύο περιόδων, από τον 11^ο έως τον 15^ο αιώνα και από τον 16^ο – 17^ο αιώνα. Παράτοημο ασφαλώς το εγχείρημα και όχι άμεσα αντιληπτή η σημασία του. Κατά τον ίδιο τρόπο εναλλάσσονται και οι φοιτητές σε όλα αυτά τα χρόνια μέχρι πέρυσι, οπότε το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε για τελευταία φορά. Δεν είμαστε σε θέση να προσφέρουμε με στατιστική ακρίβεια τους αριθμούς όσων συμμετείχαν στο σεμινάριο, αλλιά μπορούμε να υπολογίσουμε ότι σε 30 περίπου ανέρχονται εκείνοι που με πλαίσιο το σεμινάριο της Ελένης Αντωνιάδη υποστήριξαν τη διδακτορική τους διατριβή και διδάσκουν σήμερα σε Πανε-

πιστήμια της Ελλάδας, της Γαλλίας, της Τουρκίας και του Βελγίου. Κοντά σε αυτά τα διδακτορικά θα πρέπει να συνηγορήσετε και έναν σημαντικό αριθμό από diplomes και DEA που είδαν το φως. Όσον αφορά τον αριθμό εκείνων που πέρασαν από αυτό το σεμινάριο εδώ οι δυσκολίες είναι αξεπέραστες, μπορώ ωστόσο να σας βεβαιώσω ότι πολλοί και σημαντικοί ιστορικοί παρουσίασαν τη δουλειά τους, ακόμη δε περισσότεροι συμμετείχαν σε αυτό.

Θα μπορούσε να πει πολλή κανείς για το σεμινάριο της Ελένης. Περιορίζομαι μόνο να σημειώσω ότι κάθε ένας από μας που διδάσκει θα ήταν ευτυχής αν κατάφερνε κάποτε να έχει τόσοσους φοιτητές γύρω του, που να τον εκτιμούν, να τον αγαπούν και κυρίως να τον έχουν ως σημείο αναφοράς. Και μόνο αυτό αρκεί, κατά τη γνώμη μου, για να θεωρηθεί το έργο μιας ζωής επιτυχημένο και πολύ θα ήθελα να βρεθώ κάποτε σε μια θέση ανάλογο με τη δική της τώρα. Δεν σκοπεύω να σας κουράσω με μια εκτενή αναφορά των δημοσιευμάτων και των επιστημονικών δραστηριοτήτων της Ελένης Αντωνιάδη, που παρέλειψα προηγουμένως. Ή ακόμη με τα ενδιαφέροντά της για τη λογοτεχνία και την ποίηση, που οδήγησαν σε δημοσιεύματα, πολύ συχνά, αξιωματικά. Μου αρκεί να σημειώσω ότι ακόμη και σήμερα οι δραστηριότητές της εξακολουθούν να διατηρούν έναν διεθνή χαρακτήρα, όπως, σας θυμίζω συνέβη με τις συναντήσεις του Forum d'Athènes του δεκαετία του 1990 που είχαν ως θέμα Pour une revalorization des sciences de l'homme et de la société. Σήμερα εξακολουθεί και καταγίνεται με το πάθος που τη χαρακτηρίζει όποτε αποφασίζει να κάνει κάτι, συχνά μάλιστα προκαλώντας τον πανικό των μαθητών της, με την οβολοκλήρωση της έρευνας και τη δημοσιοποίηση των ευρημάτων μιας Μεγάλης Ιστορίας των Βαλκανίων, έρευνα που πραγματοποιεί στο πλαίσιο της Association Internationale des Etudes du Sud-Est Europeen. Θεωρητικά τελειώνοντας θα έπρεπε να συγχαρώ την Ελένη Αντωνιάδη για το βραβείο που της απονέμεται απόψε. Θα μου συγχωρηθεί ωστόσο, το ελπίζω τουλάχιστον, να μην το κάνω και αντ' αυτού να την ευχαριστήσω προσωπικά αλλά και εκ μέρους όλων των φοιτητών της που σήμερα βρίσκονται εδώ ή και που δεν μπόρεσαν να έρθουν για όσα μας προσέφερε.

Ομιλία Δρ. Νίκου Μπακουνάκη, Επίκουρου Καθηγητή Παντείου Πανεπιστημίου και δημοσιογράφου

Κυρίες και κύριοι, βρίσκομαι εδώ με την ιδιότητα του μαθητή της Ελένης Μπιμπίκου-Αντωνιάδη. Είναι μια ιδιότητα την οποία η ίδια τιμά ιδιαίτερα, όπως φαίνεται από την φράση της "μαθήτρια του Διονυσίου Ζακυθνού και του Fernand Braudel, μαθήτρια των μαθητών μου". Αυτή η αποστολή, από το βιβλίο της "Προβλήματα Ιστορίας", που κυκλοφόρησε στα ελληνικά το 1996, νομίζω ότι συμπυκνώνει την επιστημονική, εκπαιδευτική και παιδαγωγική βιογραφία της Ελένης Αντωνιάδη.

Ας αρχίσω από το δεύτερο σκέλος αυτής της αποστολής κι ας μου επιτραπεί να διηγηθώ μια μικρή προσωπική ιστορία. Έφτασα στο Παρίσι και στο σεμινάριο της Ελένης στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, στις αρχές της δεκαετίας του '80. Το σεμινάριο που είχε τίτλο "Οικονομική και Κοινωνική Ιστορία του Βυζαντίου και της Νεώτερης Ελλάδας" είχε τότε ζωή περίπου 20 ετών, είχε αρχίσει το 1964 και το 1967 είχε περάσει πλέον επίσημα στο πρόγραμμα της σχολής. Στις αρχές του '80 το σεμινάριο είχε αποκτήσει την φήμη του και το κύρος του, που το σφράγιζε η προσωπικότητα της Ελένης τόσο η επιστημονική όσο και η κοινωνική-πολιτική, επίσης η αφοσίωσή της σε ό,τι έκανε (αφοσίωση στην Ιστορία, αφοσίωση στην πολιτική, η αφοσίωσή της στην αριστερά), η διαθεσιμότητά της απέναντι στους μαθητές της και η ελευθερία που τους ενέπνεε. Πρότεινα στην Ελένη για διατριβή ένα θέμα που ανήκε στο επιστημονικό πεδίο που σήμερα συνηθίζουμε να αποκαλούμε "σπουδές φύλου". Καθώς της το παρουσίαζα, στο σπίτι της στο Παρίσι, στην

Από αριστερά: Νίκος Μπακουνάκης, Άγγελος Δεληβοριάς.

γωνία των οδών Ροζιέ και Παβέ, που συνηθίζαμε να το ρέμε στην ποιητική ελληνική απόδοσή του, γωνία οδού Τριανταφυλλίων και Λιθοστρώτου, αισθανόμουν ότι το θέμα δεν άρεσε της Ελένης, όχι για λόγους επιστημονικής απαξίωσης ή ονομασμού αλλά γιατί δεν εντασσόταν σ' ένα ευρύ πρόγραμμα που ήθελε να υλοποιήσει στο σεμινάριο της για την έρευνα της ελληνικής κοινωνίας, κυρίως στον 18^ο και στον 19^ο αιώνα. Υποστήριξα την πρότασή μου με αθαλαζονεία και φανατισμό και η Ελένη την αποδέχτηκε, ίσως γιατί όπως μου αποκάλυψε αργότερα ήταν τέτοιο το πάθος μου ώστε φοβήθηκε μήπως με αδικήσει. Δεν πέρασε πολλές καιρός, παρακολουθώντας το σεμινάριο της Ελένης στην Rue de La Tour, στο Πασύ, Παρασκευή πρωί 10-1, μπαίνοντας στο κλίμα των μαθημάτων της, εγκατέλειψα την πρόταση μου κι εντάχθηκα, μπορώ να πω μ'ένα αίσθημα απελευθέρωσης, στο ερευνητικό πρόγραμμά του σεμιναρίου της.

"Μαθήτρια του Διονυσίου Ζακυθνού και του Φερνάν Μπρωντέλ". Η Ελένη είναι ίσως από τις πιο παλιές μαθήτριες του Διονυσίου Ζακυθνού στη Φιλοσοφική Σχολή της Αθήνας. Σε μια εποχή γερμανικής κυριαρχίας στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, ο Ζακυθνός είχε έρθει από την Γαλλία, μαθητής της Ζερμαίν Ρουγιάρ στην Κατριέμ Σεξιόν της Σορβόνης, κι είχε φέρει μαζί του το ανανεωτικό γαλλικό πνεύμα, μέσα στη δικτατορία του Μεταξά, καθώς και την γνώση για τις Annales, το περιοδικό του Λυσιέν Φέβρ και του Μαρκ Μπλοκ κι αυτή την νέα προσέγγιση της ιστορίας, που σήμερα την αποκαλούμε Σχολή των Annales. Όταν η Ελένη πήγε στο Παρίσι το 1946 ήταν ίσως η μόνη από τους Έλληνες που γνώριζαν τα Annales. Ο Ζακυθνός πέρασε στην Ελένη, ας μου επιτραπεί η έκφραση, το "μικρόβιο" της βυζαντινής ιστορίας αλλά κι έναν τρόπο έρευνας που η ίδια τον βρήκε αργότερα στο Παρίσι. Η ίδια η Ελένη έχει διασώσει με αφηγήσεις της την δουλειά με τον Ζακυθνό, στο ιστορικό σπουδαστήριο της οδού Μασσαθίας, σε μικρές ομάδες 5-6 φοιτητών, σαν να ήταν μεταπτυχιακό σεμινάριο. Υπάρχει όμως και μια άλλη επιρροή του Ζακυθνού. Πολύ νέος ανέλαβε τότε την διεύθυνση των Γενικών Αρχείων του Κράτους, παίρνοντας υπό τον έλεγχό του όλη αυτή τη μεταβυζαντινή κληρονομιά και τα μεταγενέστερα αρχεία, όπως το αρχείο του Αγώνα. Η Ελένη δούλεψε μαζί του στα Αρχεία. Μάλιστα από τις πρώτες εργασίες της είχε θέμα την "Κοινωνική Πρόνοια στην Ελληνική Επανάσταση" με βάση τα έγγραφα του Εκτελεστικού. Το ήξεω αυτό γιατί δικαιολογεί απόλυτα το επιστημονικό προφίλ της Ελένης. Βυζαντινολόγος ναι, με πρωτοπόρες εργασίες αλλά και με ποικίλες παρεκκλίσεις προς άλλες περιόδους της Ιστορίας, ένα συνεχές πήγαινε-έλη από το βυζάντιο και το μεσαίωνα στα νεώτερα χρόνια. Η Ελένη πριν καν μάθει την longue durée του Μπρωντέλ, την είχε μέσα της, από την εκπαίδευσή της και την επιστημονική πειθαρχία της.

Κι ύστερα ο Μπρωντέλ. Αμέσως μετά τον πόλεμο η Ελένη έφυγε για την Γαλλία, ως υπότροφος της Γαλλικής Κυβέρνησης, για μεταπτυχιακές σπουδές Βυζαντινολογίας. Γ΄ ένα δωμάτιο στο ξενοδοχείο Κλώντ Μπερνάρ, ένα είδος βοημικής ζωής, με καλύτερους φίλους τον Νίκο Σβρόννο και τον γλύπτη Μέμο Μακρή. Όταν έφτασε στο Παρίσι διαπίστωσε ότι οι περισσότεροι Έλληνες έκαναν βυζαντινά, και αυτή, μ΄ ένα πνεύμα ανεξαρτησίας αλλιά και αίσθησης της αδικίας για λιγότερες εξερευνημένες περιόδους της Ιστορίας, έκανε μια στροφή προς το μέλλον, έρευνα για την γαλλική πολιτική και την γαλλική κοινή γνώμη για τον ελληνικό αγώνα της ανεξαρτησίας, παρόλο που παραμένει μαθήτριά του Ποη Λεμέρλ στην Κατριέμ Σεξιόν, που είχε διαδεχθεί τον Ζερμάν Ρουγιάρ. Στο Παρίσι η Ελένη είναι ίσως η πρώτη ελληνίδα που γίνεται μέλος του CNRS, χωρίς ποτέ να εγκαταλείψει την πολιτική της δράση –κι ίσως είναι άγνωστη η πλευρά της Ελένης ως εκφωνήτριας στο γαλλικό ραδιόφωνο στις εκπομπές που μέσω των βραχέων κυμάτων μεταδιδόνταν στην Ελλάδα ή ενός από τους ανθρώπους που οργάνωσαν την επίσκεψη του Πωλ Ελυάρ στο Γράμμο, στον Εμφύλιο ΙΜια περιπέτεια σκληρή για τον τόπο, μια περιπέτεια και μια πίστη. Το 1954-55 μέσα από μια άλλη συγκυρία, ο Φερναν Μπρωντέλ προτείνει στην Ελένη να εργαστεί στο Έκτο Τμήμα της Ecole Pratique des Hautes Etudes της Σοβόννης και της αναθέτει την οικονομική ιστορία του Βυζαντίου, ουσιαστικά μια “επιστροφή”. Το τμήμα ερευνών, που οργάνωσε τότε η Ελένη, υπάρχει ακόμη μετά από 52 χρόνια, είναι το Τμήμα Βυζαντινές, Νεοελληνικές και Βαλκανικές σπουδές Πιερ Μπελόν. Το 1958 δημοσιεύεται στο περιοδικό Annales το άρθρο του Μπρωντέλ για την “μακρά διάρκεια”. Πρόκειται για μια κεφαλαιώδη έννοια στη διδασκαλία του Μπρωντέλ που κάνει την Ελένη να σκεφτεί τι πλούτος μπορεί να προκύψει μέσα από την μελέτη της ιστορίας των αλληλοδιάδοχων “ελληνικών” κοινωνιών εφόσον αυτή η μελέτη ενταχθεί στη “μακρά διάρκεια”.

Μέσα απ΄ αυτήν την οπτική, προϊόν της διδασκαλίας του Μπρωντέλ, η Ελένη εγκαθιστά το 1964 το σεμινάριο της στην Σιζιέμ Σεξιόν της Ecole Pratique des Hautes Etudes με τίτλο “οικονομική και κοινωνική ιστορία του Βυζαντίου και της Νεώτερης Ελλάδας”. Στεγάζεται το σεμινάριο της στον οδό Βαρέν. Το 1967, το σεμινάριο αναγράφεται πλέον επίσημα στην αίθουσα της σχολής, η Ελένη μεταφέρει το μάθημά της στο Κολλέζ ντε Φρανς, στην Rue des Ecoles, στην αίθουσα που ο Μπρωντέλ έκανε τα μαθήματά του και της την παραχώρησε. Η δικτατορία στην Ελλάδα έδωσε μια άλλη διάσταση στο σεμινάριο της Ελένης, σαν μια εστία υποδοχής κυνηγημένων Ελλήνων, ένα είδος καταφυγίου. Από την Rue des Ecoles στη Rue Tournois κι ύστερα στην οδό De La Tour. Αναφέρω αυτές τις διευθύνσεις γιατί το σεμινάριο της Ελένης, στα 40 και πλέον χρόνια του, είναι ταυτόχρονα και μια τοπογραφία του Παρισιού, μια μετακίνηση μέσα στην πόλη, η μετακίνηση της Ελένης και των μαθητών της, μια τόσο παλιά πρακτική ανάμεσα σε δασκάλους και μαθητές, ένα είδος συμβολικού δρομολογίου στην τοπογραφία μας πόλης που για την Ελένη και για τους μαθητές της είναι η πόλη-χώρος της ελευθερίας. Και δίπλα σ΄ αυτές τις διευθύνσεις, η λεωφόρος Ρασπάϊγ, όπου είναι τα κεντρικά γραφεία της Ecole des Hautes Etudes, η οδός Γκυγιώμ, αίθουσες του Institut des Sciences Po, και φυσικά η rue des Rosiers, όπου συναντούσαμε και τον Αντώνη Αντωνιάδη, τον σύζυγο της Ελένης και οι μικροί χώροι του Μαραί, τα μικρά εστιατόρια της Place Ste Catherine, όπου ανάμεσα στην Ελένη και στους μαθητές της σφυρηλατείται ένα είδος συνενοχής.

Η πολιτική ένταξη είναι συστατικό στοιχείο της προσωπικότητας της Ελένης. Πολιτικοποιημένη από πολύ νέα, από τα χρόνια του Μεταξά, ενταγμένη στο ΚΚΕ αργότερα, δοσμένη ακόμη και ψυχικά σε υποθέσεις της αριστεράς, αλλιά πάντοτε ψύχραιμη στις κρίσεις της και κυρίως έτοιμη να συζητήσει με οποιονδήποτε από εμάς πρόβαλε τις αντιρρήσεις του, ιδιαίτερα μέσα στην δεκαετία του ΄80 όταν άρχισαν να διαφαίνονται οι ρωγμές του συστήματος της ανατολικής Ευρώπης, που λίγο αργότερα κατέρρευσε.

Κυρίες και κύριοι, ας μου επιτραπεί και πάλι ο προσωπικός τόνος. Έχω την τύχη να έχω συνομιλήσει πολύ για την Ελένη, συνομιλίες ποικίλων θεμάτων, από το χώρο του ιδιωτικού και του δημόσιου, κρίσεις για ανθρώπους και φιλίες αλλιά και για γεγονότα και πρόσωπα της ιστορίας. Η μαθητεία δίπλα στην Ελένη δεν εξαντλείται στις αίθουσες των σεμιναρίων. Απ΄ αυτές τις συζητήσεις έχω κρατήσει άσβηστα πολλά, γιατί πριν απ΄ όλα η Ελένη είναι μια εξαιρετική αφηγήτρια. Πολλές από τις ιστορίες που αφηγείται μοιάζουν με μικρά διηγήματα και δεν θα ξεχάσω ποτέ τον τρόπο με τον οποίο μου αφηγήθηκε πως στη Βενετία το φθινόπωρο του 1956 ήρθε αντιμέτωπη με το χρυσόβουλο του Μανουήλ του 8^{ου} του Παλαιολόγου, του 1265, με τα προνόμια υπέρ των Βενετών, μετά την αποχώρηση των σταυροφόρων. Δεν είναι τόσο η ζωντανή εικόνα της περιγραφής της, όσο και η μετάδοση μιας συγκίνησης και μιας ταραχής, που είναι η ταραχή του ιστορικού-ερευνητή όταν ανακαλύπτει το τεκμήριο. Ήταν ταυτόχρονα ένα μάθημα για τον ιστορικό και τη σχέση του με το υλικό του. Βέβαια το μεγάλο μάθημα της Ελένης είναι η καθημέρινη της σχέση με τον χρόνο, ένας χρόνος συμπυκνωμένης γαλήνης (χώρος και χρόνος τα δύο πεδία δράσης του ιστορικού). Θα ήθελα να κλείσω με μερικούς στίχους. Η πύλη της ιστορίας είναι μια στενή πύλη/ το να τρυπώσεις μέσα κοστίζει φοβερό κόπο/ υπάρχει αυτός που παραιτείται και το στρίβει/ και αυτός που δεν παραιτείται. Είναι στίχοι του Πιερ Πάολο Παζολίνι, που τους έχει διαλέξει η ίδια η Ελένη. Δεν χρειάζεται να πω σε ποια πλευρά βρίσκεται η ίδια. Την ευχαριστούμε

Ελένη Μιμιίκου - Αντωνιάδη.

Αντιφώνηση της Δρ. Ελένης Μιμιίκου - Αντωνιάδη, Καθηγήτριας του Πανεπιστημίου των Παρισίων

Ύστερα από όσα άκουσα, από όσα είπατε όλοι, από τη θέρμη, την αγάπη, τη συμπάθεια, βέβαια μου είναι δύσκολο να πω στιδήποτε νομίζω. Παρ΄ όλα αυτά, πρώτα ευχαριστώ την κα Μπάρτα, κυρία Πρόεδρε, ευχαριστώ τους αντιπροσώπους των οργανώσεων και των κομμάτων που είχαν την καλοσύνη να έρθουν εδώ. Ευχαριστώ, πάνω απ΄ όλα, όλους σας, που είσασε απόψε εδώ, γιατί είναι κάτι το πολύ ωραίο για μένα, συγκινητικό και με τιμάει, πραγματικά με τιμάει. Όταν άκουγα και έλεγαν όλα αυτά, είχα μία σχετική απόσταση και έλεγα “για ποιον τα λένε όλα αυτά;”. Ειλικρινά, έτσι είναι. Δεν ξέρω, είχα ετοιμάσει να μιλήσω λίγο – με συγχωρείτε, η όρασή μου πδγω και των πολλών χρόνων που έχουν περάσει, δεν είναι τόσο καλή ό-

Από αριστερά: Θεόδωρος Πάγκαλος, Πάνος Τρυγάζης, Ελένη Μιμιάκου - Αντωνιάδη.

πως πρώτα – και βέβαια είχα κάτι ετοιμάσει. Η ομιλία της Προέδρου θα με απαλλάξει από ένα μεγάλο τμήμα της ομιλίας αυτής, γιατί την είχα προορίσει για την Υπατία. Την συνάδελφό μου Υπατία.

Παρ' όλη αυτά, σήμερα που βρίσκομαι εδώ, στον τόπο μου, ύστερα από περισσότερα από 60 χρόνια, νομίζω ότι είναι μία ευκαιρία να ευχαριστήσω έναν άηλο τόπο που μας άνοιξε έναν δρόμο σημαντικό. Να ευχαριστήσω το Γαληνικό ήσάο και τη Γαλήνια, την καλή Γαλήνια, αυτή που μας βοήθησε όταν ήμαστε νέοι, που ήταν προχωρημένη στη σκέψη, στην ανάπτυξη των επιστημών, σ' αυτή τη Γαλήνια που αμέσως μετά τον πόλεμο, το 1945, ο Οκτάβ Μερλιέ ζήτησε να δοθούν στην Ελλάδα 120 υποτροφίες για να μπορέσουν να κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές ή και έρευνες, νέοι επιστήμονες, να συνεχίσουν τις έρευνές τους. Και αυτό για να τιμήσει η Γαλήνια τη μαχόμενη Ελλάδα. Αυτό είναι κάτι που πραγματικά έχει σημαδέψει τη ζωή πολλών από μας, πάντως τη δική μου ιδιαίτερα. Φυσικά, όταν φτάσαμε στη Γαλήνια, εγώ είχα υποτροφία 45-46, ζήτησα αναβολή, ήρθα 46-47. Ήδη τέλη του 46-47, όταν φτάσαμε στη Γαλήνια, υπήρχε ακόμη το δεήτιο για το ψωμί, το δεήτιο για τον καφέ, τη ζάχαρη και όλα τα προϊόντα διατροφής. Λοιπόν, αυτό δεν ξεκινιέται εύκολα και νομίζω ότι είναι κάτι που πρέπει όλα όσα συνέβησαν μετά ή και συμβαίνουν, που δεν είναι όλα εκείνα που ονειρευόμαστε και θα θέλαμε, αυτά είναι σημεία τα οποία πρέπει να κρατήσουμε και στη μνήμη μας και στη συνείδησή μας.

Βέβαια, δεν θα μιλήσω για τους δασκάλους μου, γιατί οι συνάδελφοί μου Κώστας Κωστής και Νίκος Μπακουνάκης μίλησαν, και επομένως να μη πω τίποτα. Πρώτος μου δάσκαλος ο Διονύσιος Ζακυνθινός, δεύτερος δάσκαλος ή μάλλον πρώτος ποιοτικά, ο Φερνάν Μπροντέλ. Είχα αυτή την εξαιρετική τύχη παιδιά μου, ήταν εξαιρετική τύχη. Και βέβαια, θα ξαναπώ αυτό που έχει καταλήξει να είναι τετριμμένο, μαθήτρια των μαθητών μου. Γιατί αυτό, δεν ξέρω, σκεφτείτε το καλά, αυτό είναι η μεγαλύτερη τύχη που είχα στη ζωή μου. Πώς θα μάθαινα όλα αυτά τα πράγματα και πώς θα μπορούσα να κάνω έρευνες σε τόσο διαφορετικά θέματα, σαν άτομο; Ακόμη τότε

δεν είχαν αρχίσει οι συλλογικές ομαδικές έρευνες, που τώρα γίνονται. Συζητήσιμο πώς οργανώνονται κλπ., αήλα πάντως τώρα υπάρχουν. Αυτό το πνεύμα δεν υπήρχε. Και έγινε αυτό το σεμινάριο μία ομάδα δουλειάς και μία ομάδα που με ανάγκασε να μαθαίνω κάθε φορά χίλια πράγματα, γιατί είχα να συνεργαστώ με τον έναν ή τον άλλο ή με το ένα ή το άλλο μέλος του σεμιναρίου μου. Αυτά είναι, νομίζω, τα πιο σημαντικά πράγματα, στο επίπεδο της προετοιμασίας της δουλειάς, η οποία βέβαια – δεν σας κρύβω – ήέω κάθε φορά πόσο τυχερή είσαι που ξυπνούσες όλα σου τα χρόνια, είμαι 84 χρονών και μπορώ να πω ότι όλα μου τα χρόνια ξυπνούσα το πρωί και έκανα μία δουλειά που με ενδιέφερε, που την αγαπούσα και που πίστευα ότι μπορεί και σε κάτι να χρησιμεύει. Τελικά, ίσως να χρησιμεύει, όχι η προσωπική μου δουλειά και το προσωπικό μου παράδειγμα, αήλα γενικά. Θα πούμε δυο λόγια μετά για την ιστορία.

Βέβαια, θα μου επιτραπεί κάτι το πολύ προσωπικό. Σε τέτοιες ώρες, θέλοντας και μη, όλοι μας θυμόμαστε τους δικούς μας. Εγώ τους δικούς μου που δεν μπόρεσα να τους κλείσω τα μάτια, έφυγαν έτσι, έτσι έφυγε αργότερα και ο Αντώνης Αντωνιάδης και έχουν φύγει ένα πλήθος φίλοι, συναγωνιστές, κάτω από συνθήκες δύσκολες. Και στη μνήμη τους δεν μπορώ να μη θυμάμαι και να μη πονάω όλη αυτή τη ζωή. Αήλα, τώρα είχα λογαριάσει να σας πω λίγα πράγματα για την Υπατία. Η κα Μπάτρα με απήλαξε. Θα ήθελα μόνο να σας πω ότι οι σχέσεις της με αυτούς που ήταν κοντά της και ήταν οι "μαθητές" της, είχαν και γι' αυτήν μεγάλη σημασία αήλα και για τους ίδιους. Οι πηγές που υπάρχουν για το έργο της είναι αρκετές, είναι αποσπασματικές και δεν έχουμε μία συνοηική εικόνα, ούτε ακόμη έχει γίνει η ουσιαστική μελέτη με τρόπο μεθοδικό και εξονυχιστικό, όπως θα μπορούσε να γίνει και εήλιζω –ύστερα μάλιστα από την πρωτοβουήια που είχε ο Σύνδεσμος Εήληνίδων Επιστημόνων να δίνει το μετάηλιο της Υπατίας, θα πρέπει να βρεθούν νέοι άνθρωποι να μας δώσουν ένα κλασικό έργο για την Υπατία. Βέβαια είπαμε γεννήθηκε, όχι στο 370, συζητείται η ημερομηνία γέννησής της, γιατί θα ήταν πολύ νέα ώστε να έχει τόσοσ μαθητές όταν χάθηκε, το 415 κάτω από σκληρές, βάνουσες συνθήκες των φανατικών του Χριστιανισμού, είχε ήδη πίσω της έναν κόσμο οήλοκληρο κατά κάποιον τρόπο "φτιάξει". Η Υπατία ίσως μ' αυτή την ευκαιρία θα πρέπει να πούμε μόνο, ίσως να σας διαβάσω:

Ο Σωκράτης ο Σοηλαστικός στην Εκκλήσιαστική του ιστορία έγραφε: στην Αήεξανδρεία ζούσε μία γυναίκα, το όνομα Υπατία, ήταν η κόρη του φιλοσόφου Θέωνα. Είχε την τύχη να έχει μία μόρφωση τόσο πλήρη, που ήταν ανώτερη από όλους τους φιλοσόφους του καιρού της. Εμπήκε επικεφαλής της οηολής των Πλατωνιστών και δίδασκε σε όποιον το ζητούσε όηες τις επιστημονικές ειδικότητες. Συμπεριφερόταν στις τοπικές αρχές με την ασφάλεια, με τη σιγουριά που της έδινε η μόρφωσή της και δεν φοβάται να συναναστρέφεται εήλυθερα τους άνδρες. Όηοι τη θαύμαζαν πράγματι και την σεβόντουσαν για την εξαιρετική ευφυήια της και τη μεγάλη δύναμη του χαρακτήρα της. Ήθελα να σας πω αυτό το απόσπασμα, και ένα δεύτερο απόσπασμα από τον Συνέσιο της Κυρήνης. Ο Συνέσιος της Κυρήνης, έχουμε μερικά κομμάτια, είχε κάνει 156 γράμματα μας έχουν περισωθεί και έχουν δημοσιευθεί, τα 7 είναι για την Υπατία. Τελικά, δεν είναι τόσο σημαντικά, αήλα μόνο θα ήθελα ένα μικρό χωρήιο πάηι να σας διαβάσω, γιατί εξέφραζε την ευγνωμοσύνη του. Ο Συνέσιος Κυρήνης τελικά έφυγε, Επίσκοπος, τον έστειλαν στην Πτοηεμαίδα παρά τη θέλησή του, ακριβώς για να τον αποχωρήσουν από την Υπατία, η οποία φαίνεται τον επηράζε πολύ και δεν εκτελούσε τις εντοήες της εκκλήσις του και όηων των επικεφαλής αρχόντων της εποχής. Οι εκφράσεις του μάλιστα, θα μπορούσαν να θεωρηθούν υπερβολικές, όταν τις γράφει ένας λειτουργός της Εκκλήσις. Υποθέτει κανείς ότι δεν μπορούσε να κυριαρχήσει τη συγκίνησή του. Εν πάση περιπτώσει, σε ένα του γράμμα ήέει: "Εσύ που είσαι η μητέρα μου, η αδελφή μου, ο δάσκαλός μου και με όηες αυτές τις ιδιότητες, η ευεργέτης μου, το ον και το όνομα που είναι τα πιο προ-

σφιγή στον κόσμο". Έτσι λοιπόν, αυτός ο απεριόριστος θαυμασμός του Συνεσίου για την Υπατία, ήταν η αφορμή της μετάθεσής του στην Πτολεμαίδα.

Ας τα αφήσουμε αυτά για την Υπατία, ήθελα μόνο εδώ να πω δυο λόγια για την ιστορία, όχι πολλά, σε τι χρησιμεύει η ιστορία. "Μπαμπιά, σε τι χρησιμεύει η ιστορία;". Ήταν η ερώτηση που έκανε ο γιος του Μαρκ Μπλοκ στον πατέρα του και απ' αυτή την ερώτηση ξεκίνησε ο Μαρκ Μπλοκ και έγραψε την Απολογία για την Ιστορία, το επάγγελμα του ιστορικού. Ένα σημαντικό νομίζω κείμενο. Και βέβαια, τι χρησιμεύει η ιστορία. Υπάρχει ένα μικρό σημειωματάκι του Κούντερα, μία φράση του Κούντερα που ήξει – πραγματικά δεν ξέρω πώς να μεταφράσω ελληνικά τη λέξη culture – κουλτούρα, σύμφωνοι, μα δεν είναι μετάφραση αυτή. Πολιτισμός; Όχι. Καλλιέργεια ίσως. Εν τέλει πολιτισμός και παιδεία, συνένωση αυτών των δύο πραγμάτων, κουλτούρα. Ο Κούντερα μας ήξει ότι η παιδεία και ο πολιτισμός, η culture είναι η μνήμη του λαού, η συλλογική συνείδηση της ιστορικής συνέχειας, ο τρόπος του σκέπτεσθαι και ο τρόπος του ζειν. Νομίζω ότι είναι αρκετά ουσιαστικό σαν προσδιορισμός, για το τι μπορεί να είναι η ιστορία, από την ώρα που αναφερθούμε εδώ, είναι η συνείδηση της ιστορικής συνέχειας. Δηλαδή, αυτό που κουβαλάμε μέσα μας από την ώρα που γεννιόμαστε, χωρίς να το καταλαβαίνουμε. Είναι αυτό νομίζω, που μας εντάσσει σε έναν χώρο, ανεξάρτητα από το χρόνο που ήρθαμε στη ζωή, μας εντάσσει σε ένα χώρο και δεν μας επιτρέπει να τον εγκαταλείψουμε το χώρο αυτό, έστω και αν πάρουμε αποφάσεις πολύ σκληρές για απομάκρυνση κλπ. Είναι αυτό που προσδιορίζει στην ουσία την προσωπικότητά μας και είναι αυτό που μας κάνει να αισθανόμαστε κάτι άλλο από τον πλαινό μας, ο οποίος πλαινό μας είναι καλός, αγαπητός, αλλά είναι άλλος. Αυτή την υπόσταση που βρίσκει κανένας από όταν γεννιέται, αυτό έχει πίσω του μία παράδοση τεράστια, αιώνων, για να μη πω χιλιετηρίδων, αιώνων οπωσδήποτε. Και έχει τη βάση αυτή, επειδή παράλληλα η ζωή του προσδιορίζεται από δραστηριότητες που γίνονται αυτόματα, αυθόρμητα. Όλο αυτό λοιπόν το πράγμα, αυτό είναι η ιστορία. Δηλαδή, δεν είναι το μάθημα, δεν είναι αυτό που γράφουμε, τα χρονολόγια. Δεν είναι τίποτα απ' όλα αυτά. Και αυτά μπαίνουν μέσα στην ιστορία.

Δηλαδή, εν ολίγοις, η ιστορία, η έννοια της ιστορίας έχει δύο πλευρές αφής. Ιστορία – πράξη και ιστορία – επιστήμη. Βέβαια, η ιστορία – επιστήμη είναι και αυτή ένα κομμάτι της ιστορίας – πράξης, δεν υπάρχει αμφιβολία. Εάν πάρουμε τώρα την ιστορία – επιστήμη, δεν μπορεί να την ξεχωρίζουμε. Παλιότερα, η γεγονотоλογική ιστορία, η πολιτική ιστορία, όλα αυτά την είχαν κάνει ένα πράγμα αρκετά στεγνό και ξηρό, στις καλύτερες περιπτώσεις μπορούσε να είναι σημαντική γιατί οι συγγραφείς είχαν αρκετή άνεση στη γραφή τους, αλλά ήταν κάτι το περιορισμένο, το πεπερασμένο. Από τον 19^ο αιώνα αλλά κυρίως στον 20^ο αιώνα, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα που άρχισαν οι κοινωνιολόγοι να ασχολούνται κάπως με την ιστορία αλλά και οι ιστορικοί με τα θέματα των κοινωνικών επιστημών, με τα θέματα γενικότερα της κοινωνίας, που ξεπέρασαν το επίπεδο της αναφοράς των γεγονότων και ξεπέρασαν το επίπεδο της πολιτικής ιστορίας, εκεί αρχίζει και παίρνει μία άλλη ανάσα, την οποία άλλη ανάσα πάλη είχα την τύχη να τη ζήσω, γιατί έζησα σ' αυτό τον κύκλο των ανών, που ήταν το κέντρο του 20^{ου} αιώνα, όχι μόνο στη Γαλλία και σε διεθνή, θα μπορούσε κανείς να πει άφοβα, σε παγκόσμια κλίμακα.

Αυτό το γεγονός βέβαια, επέβαλε και έναν άλλο τρόπο δημιουργίας της επιστήμης της ιστορίας. Δηλαδή, δεν μπορούσες πια να μην έχεις διεπιστημονική αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων που ερχόντουσαν στο προσκήνιο λόγω της ιστορίας. Και αυτή η διεπιστημονικότητα, είναι αυτό που χαρακτήρισε από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα και χαρακτηρίζει ακόμα σήμερα, λιγότερο γιατί κατά ένα τρόπο με τον οποίο δεν συμφωνώ, υπάρχουν ομάδες οι οποίες θέλουν να πρωτοτυπήσουν. Να πρωτοτυπήσουν είτε για καλό, είτε όχι. Δηλαδή, κανείς σοβαρός άνθρωπος δεν πιστεύει – και ιδιαίτερα ένας ι-

Μέλη Δ.Σ. ΣΕΕ και η επίσημη καλεσμένη Ελένη Μπιμπίκου - Αντωνιάδη.

στορικός – ότι η αλήθεια είναι μία και μόνη και αυτή είναι και τίποτε άλλο. Δεν το πιστεύει. Όμως, δεν μπορεί να μην σκέπτεται ότι αυτή η αναζήτηση της αλήθειας, εντός εισαγωγικών, ή το άλλο θέμα της αντικειμενικότητας της ιστορίας, τι θα πει ο όρος αντικειμενικός εφαρμοζόμενος στην ιστορία; Αυτός ο όρος αφορά τον ιστορικό τον ίδιο που θα κάνει τη δουλειά του. Και νομίζω πως αυτό που χρειάζεται ο ιστορικός – ο Νίκος Μπακουνάκης είπε η πύλη της ιστορίας είναι στενή – αυτό που χαρακτηρίζει τη δουλειά του ιστορικού κατά κύριο λόγο, που πρέπει να έχει σαν εφόδιο, είναι η εντιμότητα. Μόνο η εντιμότητα είναι, βέβαια να έχει σχετική κρίση, να ξέρει λίγα γράμματα, να έχει όρεξη για δουλειά κλπ. Αλλά η εντιμότητα είναι το κύριο όπλο για έναν που πρέπει να είναι καλός ιστορικός.

Αυτό δεν σημαίνει ότι θα βρει μια για πάντα το δρόμο. Και η ιστορία, όπως και οι άλλες επιστήμες προχωρούν, αλλάζουν κλπ. Και γι' αυτό πρέπει να είμαστε ανοικτοί σε όλες τις σκέψεις και τα καινούργια ρεύματα. Όχι όμως να μας οδηγούν στο να αρνούμαστε πράγματα τόσο προφανή. Στην ιστορία υπάρχουν οι σταθερές και υπάρχουν και οι μεταβλητές. Υπάρχουν ορισμένα γεγονότα, τα οποία είναι παραδεκτά, είναι αυτά και όχι άλλα. Δεν θα εφεύρουμε να γίνουν άλλα. Η Κωνσταντινούπολη έπεσε το 1453, εντάξει. Το 1940, 28 του Οκτώβρη, οι Ιταλοί επιτέθηκαν στην Ελλάδα. 6 του Απρίλη οι Γερμανοί. 1^η του Μάη του '44, εκτελέστηκαν 200 άνθρωποι στην Καισαριανή. Αυτά είναι υπαρκτά πράγματα, είναι αυτά και όχι άλλα και δεν αλλάζουν.

Εκείνο που είναι υποχρέωσή μας να δούμε, είναι πώς καταλήξαμε σ' αυτό το σημείο και σ' αυτές τις καταστάσεις. Και εκεί οι ερμηνείες μπορεί να είναι πολλές. Όμως, δεν έχεις δικαίωμα, νομίζω, να κάνεις ερμηνείες εάν δεν έχεις την πρώτη βάση των πηγών σου. Δηλαδή, θα πάρεις όλες τις πηγές, ανεξάρτητα από τις πεποιθήσεις σου και τις ιδεολογικές σου κατευθύνσεις, όλες τις πηγές, όλων των ιδεολογικών ή πολιτικών τάσεων κλπ. Δεν μπορεί να θεωρούμε ότι στην Ίλιδα σφάξανε δεν ξέρω πόσες χιλιάδες ανθρώπους, γιατί από αυτούς που έζησαν οι μαρτυρίες ήνε άλλα πράγματα, παίρνουμε την ανθρωπολογική μέθοδο. Πρώτον, για την ιστορία η ανθρωπολογική μέθοδος είναι σαφέστατη, αλλά πιο πολύ η μέθοδος της ιστορικής ανθρωπολογίας. Δεν μπορούμε να μετράμε πόσους σκότωσαν οι Γερμανοί και πόσους σκότωσαν οι οργανώσεις της Αντίστασης, δηλαδή αυτά δεν πηγαίνουν έτσι, πρέπει να τους παίρνουμε όλους μαζί. Δεν μπορούμε να πάρουμε μία ομάδα πολιτών ή μία μικρή περιφέρεια και από αυτή να βγάζουμε γενικά συμπεράσματα. Σας ήλω αυτά που τα τελευταία χρόνια με απασχολούν. Δεν πρέπει να είμαστε κλειστοί στο μυαλό, στη σκέψη, στη συζήτηση. Μόνο όταν ακούς τον άλλο και ο άλλος σε ακούει μπορείς να καταλήξεις σε κάτι που να έχει σημασία. Δυο λόγια μόνο, τελειώνοντας, θα μου επιτρέψετε να αφιερώσω αυτό το μετάλλιο στη μνήμη όλων όσων έπεσαν

για την ελευθερία, για την προάσπιση των ελευθεριών του ανθρώπου, της σκέψης και της ακεραιότητας και ιδιαίτερα να το αφιερώσω στην Ηλέκτρα Αποστόλου, τη γυναίκα που εκτελέστηκε έτσι. Δεν είναι για την Ηλέκτρα Αποστόλου σαν άτομο, που έχω τη διάθεση αυτή, η Ηλέκτρα έζησε και πολέμησε, αγωνίστηκε σε μία δύσκολη εποχή και σε ένα χώρο που ήταν πολιτικά και ιδεολογικά για την Εθνική Ανεξαρτησία, αλλιώς όχι μόνο γι' αυτήν, και την κοινωνική ανεξαρτησία και χειραφέτηση. Επομένως, και την χειραφέτηση των γυναικών, αλλιώς σε μία συζήτηση που είχα λίγες μέρες πριν φύγω με μία συνάδελφο στο Παρίσι, τι τη θέλεις τη χειραφέτηση και την ελευθερία, αν σου λείπει η μόρφωση; Δηλαδή, η μόρφωση των γυναικών πρέπει να πηγαίνει παράλληλα. Φυσικά, και γι' αυτό ο Σύνδεσμος των Ελληνίδων Επιστημόνων έχει μία βαρύτητα και εύχομαι να αποκτήσει πολλή μεγαλύτερη βαρύτητα. Γιατί την ύπαρξή του δεν νομίζω ότι έχει αρκετά εκτιμηθεί το γεγονός ότι αυτός ο Σύνδεσμος υπάρχει, και πώς πρέπει να βοηθηθεί και πώς πρέπει να ανοίξει παραπάνω τις δυνατότητές του για δράση. Γιατί θεωρώ ότι ο Σύνδεσμος αυτός μπορεί θαυμάσια, ακόμη σιγά-σιγά να αρχίσει να έχει και προγράμματα έρευνας, και προγράμματα μελετών.

Γενική άποψη της αίθουσας.

Γιατί ξέρετε, αν πάσουμε στην Ελλάδα νομίζω πιο πολύ, αλλιώς και γενικότερα, με τις διεπιστημονικές έρευνες οι οποίες μας βοηθούν να πάμε πιο πέρα και να έχουμε καλύτερα αποτελέσματα, φύγαμε πια από το καθεστώς του ατομικού ερευνητή, πρέπει να γίνονται συλλογικές έρευνες. Και αυτό το γεγονός της έλλειψης συλλογικών ερευνών, είναι πολύ έντονο στην Ελλάδα νομίζω. Και έξω δεν έχει αρκετά προχωρήσει, γιατί χρειάζονται βέβαια και οικονομικά μέσα. Τα οικονομικά μέσα πώς είναι δυνατόν να τα αποκτήσουμε, αν δεν αγωνιστούμε γι' αυτά, με ένα πνεύμα σαν να είναι διεκδικήσεις, διεκδικήσεις σοβαρές όπως οι διεκδικήσεις που έχουν οι εργαζόμενοι σε όλους τους τομείς. Και κυρίως, πώς μπορεί να κάνεις διεπιστημονική έρευνα χωρίς ομάδες εργασίας; Οι ομάδες εργασίας πώς θα κινηθούν;

Και μάλιστα, οι διεπιστημονικές έρευνες ήρθαν σε μία εποχή που έχουμε τη δυνατότητα να τις πραγματοποιήσουμε, χάρη στην ανάπτυξη των τεχνικών μέσων τα οποία μας παρέχει πια η πρόωθηση των επιστημών της τεχνικής κλη. Ποτέ δεν θα μπορούσαμε παλιότερα να έχουμε στη διάθεσή μας όλες τις βιβλιοθήκες του κόσμου, να έχουμε μέσω του internet όλη αυτή την πληροφορόφορηση. Όμως, αυτό χρειάζεται ανθρώπους, οι άνθρωποι αυτοί να πιστεύουν στη δουλειά που θέλουν να κάνουν, αλλιώς παράλληλα να αγωνίζονται στο επίπεδο των σχέσεων με τους κυβερνώντες, ανεξάρτητα – με συγχωρείτε, εγώ είχα πει κάποτε, μιλάω προσωπικά αλλιώς τι να κάνω – δεν συνεργάζομαι και δεν μιλάω με δοσίλογους και με κουντι-

κούς. Όλοι οι άνθρωποι πρέπει να μπορούν να συνεργάζονται για τα πράγματα που προχωρούν, που μπορούν να προχωρήσουν τη ζωή, να προχωρήσουν την ανάπτυξη, και τελικά να προχωρούν και την απελευθέρωση του ανθρώπου. Γιατί αλλιώς, τι άλλο επιδιώκουμε, όταν καθένας μας έχει μία δουλειά και την αγαπάει; Να ελευθερωθεί ο άνθρωπος. Και η ειρήνη και η φιλία των λαών αυτό ακριβώς το όραμα έχει, χωρίς όμως να σημαίνει ότι η φιλία των λαών προϋποθέτει και την κατάργηση των διαφοροποιήσεων. Δηλαδή, η σύνθεση διαφορετικότητας και ειρήνης, πρέπει να μπορούμε κάποτε να το πετύχουμε να πηγαίνουν μαζί.

Με συγχωρείτε γι' αυτές τις μπιναβιές – θα ήθελα να γαλήνισα, τους κοινούς τόπους που σας είπα – αλλιώς αυτό είχα να σας πω και αυτό είναι κάτι που ακόμη σήμερα είναι σαν να ήμουν 20 χρονών και σκεφτόμουν αυτά τα πράγματα. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για όλα και με έχετε συγκινήσει.

Μήνυμα της Ντόρας Μπακογιάννη, Υπουργού Εξωτερικών

Αγαπητοί φίλοι, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων και την Πρόεδρό του, κυρία Εύη Μπάτρα, για την ευγενική σας πρόσκληση να βρεθώ σήμερα κοντά σας στη σεμνή αυτή τελετή για να τιμήσουμε το πολυσήμαντο και πολυδιάστατο έργο της αγαπητής Ελένης Αντωνιάδη-Μπιμπίκου. Δυστυχώς όμως δεν θα μπορέσω να βρεθώ κοντά σας, καθώς αυτές τις ημέρες βρίσκομαι εκτός Αθηνών, υπακούοντας σε ένα πρόγραμμα ιδιαίτερα βεβαρημένο. Φίλες και φίλοι, τα τελευταία χρόνια, ο δυναμισμός της Ελληνίδας δεν της επιτρέπει πλέον να δέχεται απηχαιωμένες συμπεριφορές. Το γυναικείο κίνημα στην χώρα μας έχει προσφέρει τα μέγιστα στην αλληλεγγύη της ευρύτερης νοσοτροπίας για τον ρόλο της γυναίκας στην ελληνική κοινωνία. Γυναίκες όπως η αγαπητή κυρία Ελένη Αντωνιάδη-Μπιμπίκου, με την ενεργό δράση τους, όχι μόνο βοηθήσαν – και συνεχίζουν να βοηθούν – τις επιστήμες να προχωρήσουν, αλλιώς βοηθούν και την ίδια την ελληνική κοινωνία να προχωρήσει μπροστά, αφήνοντας πίσω πεπαιδωμένες αντιλήψεις για τον ρόλο της γυναίκας στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Αγαπητοί φίλοι, εσείς γνωρίζετε καλύτερα την προσφορά της κυρίας Ελένης Αντωνιάδη-Μπιμπίκου τόσο στις επιστήμες όσο και στο κοινωνικό σύνολο γενικότερα. Οφείλω να την συγχαρώ για τη διάκριση αυτή, την οποία λαμβάνει από τον Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων, έναν φορέα που έχει συμβάλει τα μέγιστα όχι μόνο για το γυναικείο κίνημα στην Ελλάδα, αλλιώς για ένα σωρό άλλα θέματα. Οφείλω όμως να συγχαρώ και τα μέλη του Συνδέσμου για τους συνεχείς αγώνες και τις αδιάκοπες προσπάθειές τους για την πλήρη ένταξη της γυναίκας με ισότητα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου. Σας ευχαριστώ.

Χαιρετισμός Φάνης Πάλλη - Πετραλιά, Υπουργού Τουριστικής Ανάπτυξης

Με μεγάλη μου χαρά χαιρετίζω τη σημαντική αυτή εκδήλωση για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας. Λυπάμαι που δεν μπόρεσα να παρευρίσκομαι σήμερα εκεί μαζί σας, αλλιώς οι αυξημένες ανειλημμένες υποχρεώσεις μου δεν μου το επιτρέπουν. Η σημερινή μέρα είναι αφιερωμένη στη Γυναίκα. Στη σύγχρονη γυναίκα που απέδειξε και αποδεικνύει καθημερινά, πως είναι ικανή να διακρίνεται σε όλους τους τομείς της ζωής. Η σύγχρονη γυναίκα ξέρει να βάζει στόχους, να τους κατακτά και να τους κερδίζει, ακόμη και σε χώρους που κάποτε αποτελούσαν άβυσσο για εκείνη, όπως είναι και ο επιστημονικός χώρος. Και αυτή είναι η μεγαλύτερη απόδειξη πως η γυναίκα δεν είναι φύλο ασθενές, αλλιώς ισότιμο με το αρσενικό. Θα ήθελα να συγχαρώ την καθηγήτρια του Πανεπιστημίου των Παρισίων κυρία Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδη για το επιστημονικό

Μέλη Δ.Σ. με την βραβευθείσα Ελένη Μπιμπίκου - Αντωνιάδη.

της έργου και την πολυτίμη προσφορά της στην επιστήμη. Θα ήθελα βεβαίως να συγχαρώ όλα τα μέλη του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων για τη σημερινή εκδήλωση και κυρίως για τη συμβολή τους στο δύσκολο χώρο των επιστημών. Επίσης, συγχαίρω όλες τις γυναίκες της χώρας μας και του κόσμου για την πολυτίμη προσφορά τους σε όλους τους τομείς της πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής και οικογενειακής ζωής.

Χαιρετισμός Ευγενίας Τσουμάνη, Γενικής Γραμματέως Ισότητας

Κυρίες και Κύριοι, αγαπητές φίλες και φίλοι, θα επιθυμούσα να επικοινωνήσω σήμερα μαζί σας, αντί άλλου χαιρετισμού, μέσα από το Μήνυμά μου για τη φετινή Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, το οποίο συμπυκνώνει όλες τις προσπάθειες που έχουν γίνει, καθώς και τις δεσμεύσεις της Πολιτείας για το μέλλον. Λυπάμαι που ανειλημμένες υποχρεώσεις δεν μου επέτρεψαν να είμαι κοντά σας σήμερα. Σας συγχαίρω για τη σημερινή πρωτοβουλία σας και σας εύχομαι καλή επιτυχία στην εκδήλωσή σας. Ιδιαίτερα θέλω να αναφερθώ στον σημαντικό ρόλο του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων για την ανάπτυξη και υποστήριξη της δράσης και του ρόλου των γυναικών σε όλα τα πεδία.

Μήνυμα της Γενικής Γραμματέως Ισότητας, κας Ευγενίας Τσουμάνη, Παγκόσμια Ημέρα για τα Δικαιώματα των Γυναικών 8 Μαρτίου 2007

Σήμερα θα αναρωτηθούμε ξανά για τη σημασία της Παγκόσμιας Ημέρας για τα Δικαιώματα των Γυναικών. Για τις γυναίκες σε όλο τον κόσμο η Ημέρα αυτή συμβολίζει τις κατακτήσεις αλλά και τις συνεχιζόμενες προσδοκίες για την ισότητα δικαιωμάτων και ευκαιριών, για την αξιοπρέπεια και την ειρήνη, για την ανάπτυξη και την κοινωνική πρόοδο. Υπογραμμίζει την ανάγκη να εργασθούμε για την εμπέδωση των αλληλαγών στις αξίες και τις στάσεις ζωής, όχι μόνο μια ημέρα αλλά κάθε μέρα.

Στη χώρα μας, η Ημέρα αυτή παραμένει μία ημέρα επίσκεψης και δράσης, μια ημέρα για να επαναλάβουμε τις δεσμεύσεις μας απέναντι στην κοινωνία. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει ουσιαστικά βήματα για την βελτίωση της κατάστασης των γυναικών στην Ελλά-

δα. Βελτιώθηκε η απασχόληση των γυναικών, μειώθηκε η ανεργία και ενισχύεται η αρχή της ισότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Διευκολύνεται με πρόσφατα νομοθετικά μέτρα η προώθηση της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών στο χώρο εργασίας και η αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, η καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, η υποστήριξη των γυναικών θυμάτων εμπορίας. Με την αναμόρφωση του Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα χορηγήθηκαν γονικές άδειες στους άνδρες και πρόσθετες διευκολύνσεις στις πολύτεκνες και μονογονεϊκές οικογένειες. Θεσπίσαμε Εθνική Επιτροπή για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών και διευρύνουμε τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη στα θέματα ισότητας των φύλων. Παράλληλα κινητοποιήσαμε τις επιχειρήσεις με την υπογραφή Πρωτοκόλλου Συνεργασίας για την προώθηση ίσων ευκαιριών στις γυναίκες, τη βελτίωση της θέσης τους και της εξέλιξής τους στην εργασία.

Όμως, παρά τις σημαντικές προόδους που έχουν συντελεστεί έως σήμερα, οι προσπάθειες μας συνεχίζονται για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων που εμφανίζονται ακόμη στην πράξη σε πολλούς τομείς. Θα αγωνιστούμε για την περαιτέρω μείωση της γυναικείας ανεργίας, την εξάλειψη των αρνητικών στερεοτύπων μέσα από την εκπαίδευση την οικογένεια και την κοινωνία, την καταπολέμηση όρων των μορφών βίας σε βάρος των γυναικών και ιδίως των κοριτσιών, για την ουσιαστική συμμετοχή τους στα κοινά. Το 2007 ως ευρωπαϊκό έτος ίσων ευκαιριών για όλους θα δώσει την ευκαιρία να προωθηθεί μια πιο αλληλεγγυα κοινωνία. Θα επιδιώξουμε να ευαισθητοποιήσουμε τους πολίτες στα ευρωπαϊκά κεκτημένα για την ισότητα και την εξάλειψη των διακρίσεων και θα κινητοποιήσουμε όλους τους ενδιαφερόμενους, ώστε να προωθηθεί η νέα αυτή στρατηγική και μετά το 2007. Η Παγκόσμια Ημέρα για τα Δικαιώματα των Γυναικών είναι το έναυσμα για να επιβεβαιώσουμε τη δέσμευσή μας για την εξασφάλιση περισσότερων ευκαιριών για τις ευπαθείς ομάδες γυναικών που παραμένουν θύματα πολλαπλών διακρίσεων. Πιστεύουμε ότι η ενίσχυση των δικαιωμάτων ευπαθών και μειονοτικών ομάδων γυναικών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ισότητα αλλά και για την ευημερία, την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή της χώρας μας.

Η Πρόεδρος του ΣΕΕ Δρ. Εύη Μπάτρα παραδίδει το βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ» στην Ελένη Μπιμπίκου - Αντωνιάδη.

Χαιρετισμός Αλέκας Παπαρήγα, Γενικής Γραμματέως του ΚΚΕ

Λόγω προγραμματισμένης υποχρέωσης αδυνατώ να παρευρεθώ στην εκδήλωσή σας. Θα ήθελα να εκφράσω την εκτίμησή μου προς την Ελένη Αντωνιάδη, με την οποία γνωρίζομαι και προσωπικά όσον αφορά τη γενικότερη δράση και συνεισφορά της στους ηαϊκούς αγώνες και στην επιστήμη. Το γεγονός ότι ζει πολλά χρόνια στο εξωτερικό δεν της έχει στερήσει τη σύνδεση με τη χώρα μας και την ανάπτυξη προβληματισμού γύρω από τα τεκταινόμενα και τις εξελίξεις. Το επιστημονικό της ενδιαφέρον και η συνεισφορά της στρέφεται σε μια περίοδο που έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον τόσο για την ελληνική ιστορία όσο και γενικότερα για την ευρωπαϊκή. Είναι γνωστό ότι για πολιτικοϊδεολογικούς λόγους σε συγκεκριμένη ιστορική περίοδο τα σχετικά με το Βυζάντιο ήταν σκοπιμώς παραληπιόμενα. Έχει σημασία ότι αυτή η κατάσταση άλλαξε, και ανεξαρτητως της οπτικής που ο επιστήμονας αντικρίζει την περίοδο εκείνη συνεισφέρει και με το γεγονός ότι δεν θέλει να την αγνοήσει. Χαιρετίζω και προσωπικά την Ελένη, ελπίζοντας ότι σε άλλη ευκαιρία θα συναντηθούμε.

Χαιρετισμός Ευαγγελίας Τζαμπάζη, Ευρωβουλευτού του ΠΑΣΟΚ

Αγαπητή κ. Πρόεδρε, η πρόσκλησή του Συνδέσμου σας να παρστώ στην εκδήλωση για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας, επ' ευκαιρία της οποίας θα τιμηθεί, για τη συμβολή της στην επιστήμη με το βραβείο "ΥΠΑΤΙΑ" το μέλος του Συνδέσμου κ. Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδη, με χαροποίησε ιδιαίτερα. Η 8^η Μαρτίου δεν είναι μέρα γιορτής, είναι μέρα μνήμης, σκέψης και δράσης για κάθε γυναίκα στην Ελλάδα ή σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη:

-Μνήμης, μιας μακριάς πορείας αγώνων μέσα στο χρόνο και την ιστορία, πρωτοπόρων και δυναμικών γυναικών που συχνά πλήρωσαν πολύ ακριβό τίμημα για να φέρουν τη γυναίκα με θάρρα βήματα από το σκοτάδι των παρασκηνίων στο φως του προσκήνιου της ιστορίας.

-Σκέψης, σε σχέση με την κατάσταση τη δική μας αλλή και των γυναικών δίπλα μας, γύρω μας και μέχρι τα πιο απομακρυσμένα σημεία του πλανήτη.

-Δράσης, επειδή τα όσα πρέπει ακόμη να γίνουν κανείς δεν θα μας τα προσφέρει στο πιάτο, κανείς δε θα μας τα χαρίσει αλλή θα

πρέπει να τα διεκδικήσουμε με επίμονους, επίμονους και καθημερινούς αγώνες αρχίζοντας από σήμερα, από τώρα.

Ο αγώνας της γυναίκας για την ιστιμία της δεν είναι και δεν πρέπει να είναι μια εσωτερική υπόθεση που αφορά μόνον αυτήν αλλή ένας αγώνας που αφορά συνοδικά την κοινωνία και οικοδομείται πάνω σε θετικούς, δημιουργικούς όρους και όχι σε αρνητικούς, αποφατικούς αφορισμούς. Κάθε γυναίκα αξίζει και δικαιούται την ίδια ποιότητα ζωής με τους άνδρες συμπολίτες της. Δεν πρέπει να είναι θεατής ή χειροκροτητής των ανδρών της ζωής της αλλή συνδημιουργός και συνδιαμορφωτής της κοινής με αυτούς ζωής. Η κοινωνία οφείλει να φροντίζει, να υπολογίζει και να σέβεται εμάς τις γυναίκες όταν δίνουμε τη μάχη της καθημερινότητας, και όχι με λόγια, ευκολόγια ή επετειούς μια φορά το χρόνο. Να αναγνωρίζει έμπρακτα την πολυτιμη συνεισφορά μας στην ανάπτυξη, την προκοπή και την ευημερία της κοινωνίας στους κόλπους της οποίας δραστηριοποιούμαστε και να μας παρέχει ευκαιρίες για ακόμη μεγαλύτερη συμμετοχή, για ακόμη πιο πολυπληθευρη συνεισφορά. Για εμάς τις γυναίκες η ουσιαστική ισότητα δεν είναι δεδομένο, είναι ζητούμενο καθημερινής επιβεβαίωσης και σημαίνει επαναπροσδιορισμό της δημοκρατίας και ανακατανομή της εξουσίας, σημαίνει αυθόρμητα και αυτόματα "κάνω χώρο" για τις γυναίκες χωρίς να χρησιμοποιώ τεχνάσματα ή χτυπήματα κάτω από τη ζώνη που ν' ακυρώνουν το αποτέλεσμα. Η Χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, κοινή αξιακή βάση της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής συνθήκης, στο άρθρο 23 παράγραφος 1 λέει ρητά και κατηγορηματικά " Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών θα πρέπει να διασφαλίζεται σε όλους τους τομείς συμπεριλαμβανομένου του τομέα της απασχόλησης της εργασίας, της αμοιβής", αρχή που εκφράζεται μέσω του gender mainstreaming (ενσωμάτωσης σε κάθε δράση της ισότητας των φύλων). Από την πλευρά μας, και στα πλαίσια του θεσμικού μας ρόλου ως μέλους της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, είναι χαρά και υποχρέωσή μας να στηρίζουμε κάθε πρωτοβουλία και προσπάθεια που θα έχει στόχο να προβάλλει και να αναβαθμίσει το ρόλο των γυναικών στην κοινωνικοπολιτική και οικονομική πραγματικότητα καθώς και να ενθαρρύνουμε τη συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης των αποφάσεων. Ιδιαίτερος στόχος μας είναι επίσης η από κοινού συνεργασία για την πλήρη αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών προοπτικών και πολιτικών που συντελούν στην αντιμετώπιση των ζητημάτων που αφορούν τις γυναίκες.

Σας παρακαλώ να δεχθείτε και να διαβιβάσετε τα συγχαρητήριά μου στην τιμώμενη επιστήμονα, κυρία Μπιμπίκου-Αντωνιάδου Ελένη. Το βραβείο που φέρει το συμβολικό όνομα "ΥΠΑΤΙΑ", με το ιδιαίτερο βάρος που ο συμβολισμός αυτός συνεπάγεται, είναι, πιστεύω, αντάξιο της διαχρονικής δράσης της εντός και εκτός Ελλάδας και κυρίως του προσωπικού, βιωματικού παραδείγματος που μας προσφέρει για το πως μια γυναίκα μπορεί να διεκδικήσει και να κερδίσει τα όνειρά της, την αναγνώριση και την καταξίωση ακόμη και σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες.

Χαιρετισμός Πανελληνίου Συνδέσμου Δημοσιογράφων, Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης 1941-44

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελληνίου Συνδέσμου Δημοσιογράφων Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης 1941-44" με συγκίνηση και χαρά δέχθηκε την τιμητική πρόσκλησή σας και είναι "παρών" στην αποψινή εκδήλωση προς τιμήν της κυρίας Ελένης Μπιμπίκου-Αντωνιάδη, η οποία είναι μέλος σας και επίσης μέλος του Συνδέσμου μας. *Σε καιρούς φοβερούς, σκληρής δοκιμασίας της πατρίδας μας, στα χρόνια της χιτλεροφασιστικής Κατοχής, βρέθηκε μαζί μας στις γραμμές της Αντίστασης και ειδικότερα στον τομέα του παράνομου Τύπου.*

Με κάθε τιμή και πολλή ευχαριστία

Ο Πρόεδρος: Νίκος Καραντινός, Ο Γεν. Γραμματέας: Βασίλης Καζάκος.

30 Μαρτίου

Παγκόσμια Ημέρα της Αντισύλληψης

Συνέντευξη Τύπου του ΣΕΕ

Με αφορμή την 30η Μαρτίου, που έχει καθιερωθεί ως η Παγκόσμια Ημέρα της Αντισύλληψης, ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων πραγματοποίησε συνέντευξη τύπου στις 29 Μαρτίου 2007, για να προπαγανδίσει ένα θέμα που τα τελευταία χρόνια οι γυναικείες οργανώσεις φαίνεται να το έχουν ξεχάσει. Στην συνέντευξη μίλησαν οι εξής διακεκριμένοι στον χώρο τους επιστήμονες:

- **Καλλιόπη Τσεμπέρη**, Επισκέπτρια Υγείας, Μέλος του Δ.Σ. του "Ελληνικού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού",
- **Γεωργία Κοβάνη**, Μαία, Αν. Γενική Γραμματέας του "Συλλόγου Επιστημόνων Μαιών & Μαιευτών",
- **Βάσω Μαργαριτίδου**, Καθηγήτρια του ΤΕΙ Αθηνών, Πρόεδρος της Πρωτοβουλίας "Γυναίκα & Υγεία" και
- **Κοσμάς Βρυώνης**, Μαιευτήρ-Γυναικολόγος, ειδικευμένος στον Οικογενειακό Προγραμματισμό.

Την συζήτηση συντόνισε η **Πρόεδρος του ΣΕΕ Δρ. Εύη Μπάτρα**

Ανάμεσα στα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία που παρουσιάστηκαν και τις ποικίλες απόψεις που ακούστηκαν, το θέμα της αντισύλληψης προσεγγίστηκε από την ιατρική, πολιτική και κοινωνική του διάσταση. Οι περισσότεροι από τους ομιλητές έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση και στην ιστορική διαδρομή του φαινομένου, τις αντιδράσεις που κατά καιρούς δημιουργήθηκαν καθώς και στα αποτελέσματα ερευνών, οι οποίες αφορούν στην ασφάλεια και εξέλιξη των επιμέρους μεθόδων. Η συνέντευξη τύπου προσέφερε ουσιαστική ενημέρωση σε ένα θέμα που κατά κοινή ομολογία έχει υποτιμηθεί, τονίζοντας την ουσιαστική προληπτική συμβολή της αντισύλληψης και στον οικογενειακό προγραμματισμό.

Σχετικά άρθρα δημοσιεύτηκαν στις εφημερίδες «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», «ΑΔΕΣΜΕΥΤΟΣ ΤΥΠΟΣ».

Παραθέτουμε τους χαιρετισμούς και τις ομιλίες:

Χαιρετισμός Δρ. Εύης Μπάτρα, Πρόεδρου του ΣΕΕ

Στην ταινία του Αλέκου Σακελλιάριου "Η κυρά μας η μαμή", παραγωγής 1958 (ΕΤΟΣ ανακάλυψης του αντισυλληπτικού χαπιού!!!!), ο γιατρός Ορέστης Μακρής διώχνει κακίνα κακώς από το ιατρείο του μια νεαρή έγκυο, που του ζητά να της κάνει έκτρωση. Η συμβουλή του προς αυτή: "να πας να παντρευτείς αυτόν που σε γκάρωσε".

Από τότε μέχρι σήμερα έχουν αλλιάξει κάποια πράγματα στην κοινωνική αντιμετώπιση του φαινομένου, που τόσο γλαφυρά αποτυπώνει στην ταινία του ο Σακελλιάριος, όχι όμως ικανά για να το εξαλείψουν.

Τα στατιστικά στοιχεία για τα θέματα της αντισύλληψης, του οικογενειακού προγραμματισμού και των εκτρώσεων στην Ελλάδα είναι πράγματι τρομακτικά:

- Ο αριθμός των εκτρώσεων εξακολουθεί να συναγωνίζεται τον αριθμό των γεννήσεων και, δυστυχώς, είναι πολλοί ακόμη εκείνοι που θεωρούν την έκτρωση ως αντισύλληψη.
- Μόνον 3% των ελλήνων χρησιμοποιεί το αντισυλληπτικό χάπι, 49 χρόνια μετά την ανακάλυψή του?
- Αυξάνεται διαρκώς ο αριθμός των ανηθίκων – εφήβων κοριτσιών που μένουν έγκυες.
- Το ένα τρίτο των εκτρώσεων γίνονται από γυναίκες παντρεμένες.

Και όλα αυτά εν έτει 2007, που:

- Το μορφωτικό επίπεδο της Ελληνίδας έχει ανέβει κατακόρυφα. Κύριο χαρακτηριστικό της σύγχρονης Ελληνίδας είναι η πρόσβασή της στην ανώτατη εκπαίδευση.
 - Το οικογενειακό δίκαιο έχει αλλιάξει από το 1983.
 - Η άμβλωση έχει νομιμοποιηθεί από το 1986.
 - Υπάρχει μάθημα σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία.
 - Υπάρχουν κέντρα οικογενειακού προγραμματισμού.
- Από την άλλη πλευρά διαπιστώνεται:
- Υποχώρηση του γυναικείου κινήματος

- Στροφή των πολιτών στην εξεύρεση ατομικών και όχι συλλογικών λύσεων
- Θεώρηση των κοινωνικών προβλημάτων ως ατομικών
- Βομβαρδισμός της κοινής γνώμης από τα ΜΜΕ με συγκεκριμένα γυναικεία πρότυπα.

Ο άνθρωπος είναι το μόνο ζώο στον πλανήτη που δεν έχει συγκεκριμένη περίοδο αναπαραγωγής και το οποίο μπορεί να διακρίνει την αναπαραγωγική λειτουργία από την σεξουαλική ευχαρίστηση. Μία από τις μεγαλύτερες "βοήθειες" στο φεμινιστικό κίνημα ήταν η ανακάλυψη του αντισυλληπτικού χαπιού. Πού πήγαν, όμως, σήμερα οι ιδέες του φεμινιστικού κινήματος για τα δικαιώματα της γυναίκας στην σεξουαλική της ζωή, στον έλεγχο του σώματός της και των βιολογικών της λειτουργιών; Πώς πραγματώνεται σήμερα η άποψη ότι η μητρότητα είναι συνειδητή επιλογή και όχι τυχαίο γεγονός;

Αυτές οι σκέψεις οδήγησαν το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων να δώσει την σημερινή συνέντευξη τύπου με αφορμή την αυριανή παγκόσμια ημέρα της αντισύλληψης. Σκοπός μας είναι ευαισθητοποιηθεί η κοινή γνώμη μέσω του τύπου, ο οποίος, ευελπιστούμε, με αφορμή την "επικαιρότητα" να γράψει κάτι για το θέμα. Καλέσαμε διακεκριμένες επιστήμονες και ακτιβίστριες στο θέμα (και έναν άνδρα!!!!), που θα παρουσιάσουν όλες τις παραμέτρους του θέματος.

Καλλιόπη Τσεμπέρη, Επισκέπτρια Υγείας, Μέλος του Δ.Σ. του Ελληνικού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού

Ο Ελληνικός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού προασπίζεται και προάγει τα Σεξουαλικά και Αναπαραγωγικά Δικαιώματα όλων των γυναικών, αντρών, και νέων.

Πρωθεί την ανάπτυξη μιας κοινωνίας όπου όλοι οι άνθρωποι μπορούν να κάνουν ελεύθερες και ενημερωμένες επιλογές σε σχέση με τα Σεξουαλικά και Αναπαραγωγικά τους δικαιώματα.

Παρέχει ακριβείς πληροφορίες και κατάλληλες υπηρεσίες στο χώρο της Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας σεξουαλική δια-

παιδαγωγή και οικογενειακό προγραμματισμό σε όλους τους ανθρώπους και ιδιαίτερα στις ευπαθείς ομάδες

Η Ιστορία μας

Ο οικογενειακός προγραμματισμός στη χώρα μας, μέχρι το 1976 σαν κοινωνικό κίνημα ήταν ανύπαρκτος. Και το παράδοξο, καμία πρόθεση από μέρους της πολιτείας δεν διαφαινόταν προς την κατεύθυνση και προώθηση της ιδέας αυτής. Έτσι ξεκίνησε η ιδέα της ίδρυσης του Ελληνικού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού (Ε.Σ.Ο.Π) ο οποίος ήρθε να καλύψει ένα μικρό υπαρκτό κενό σ' αυτό τον τομέα στη χώρα μας. Συγκεκριμένα, τον Νοέμβριο του 1976 μια μικρή ομάδα ευαισθητοποιημένων ατόμων, ιατρών, κοινωνιολόγων, ψυχολόγων, επαγγελματιών υγείας (επισκεπτών υγείας, μαι-

μία Εταιρία. Στο διεθνές αυτό δίκτυο των εθνικών οργανώσεων οικογενειακού προγραμματισμού βρίσκεται και η παγκόσμια δύναμή της. Οργανικά η I.P.P.F. χωρίζεται σε 6 γεωγραφικές περιοχές. Μία από αυτές τις περιοχές είναι αυτή της Ευρώπης που αριθμεί 22 μέλη. Σε αυτήν ανήκει και η Ελλάδα από το Μάιο του 1985 και αντιπροσωπεύεται με τον Ε.Σ.Ο.Π. Η πολιτική της I.P.P.F. καθορίζεται από τη γενική συνέλευση των μελών της που γίνεται κάθε χρόνο. Ο ρόλος της είναι να συντονίζει τις προσπάθειες για την προώθηση του Ο.Π. σε παγκόσμια κλίμακα, να συμβουλεύει τις Κυβερνήσεις και τα Ηνωμένα Έθνη σε θέματα που έχουν σχέση με τον Ο.Π. και την υγεία του ατόμου, να βοηθά τις Εταιρίες - μέλη σε τεχνικά και επιστημονικά θέματα, και να παρέχει άμεση οικονομική βοήθεια, στις οικονομικά ασθενέστερες χώρες.

Από αριστερά: Καλλιόπη Τσεμπέρη, Εύη Μπάτρα, Κοσμάς Βρυώνης, Βάσω Μαργαριτίδου, Γεωργία Κοβάνη.

ών-μαιευτών), συνέταξε το πρώτο καταστατικό, υπέγραψε την ιδρυτική πράξη και εξέλεξε προσωρινό Δ.Σ. Σήμερα η λειτουργία και η δομή του Ε.Σ.Ο.Π ακολουθεί το καταστατικό της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού (I.P.P.F)

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ (International Planned Parenthood Federation-I.P.P.F)

Η Διεθνής Ομοσπονδία Οικογενειακού Προγραμματισμού, γνωστή ως I.P.P.F, είναι μετά τον Διεθνή Ερυθρό Σταυρό, η μεγαλύτερη Παγκόσμια Οργάνωση μη κυβερνητικής πρωτοβουλίας. Τα μέλη της είναι Εταιρίες Ο.Π. μη κρατικές, μη κερδοσκοπικές, που τα μέλη τους εργάζονται σε εθελοντική βάση. Κάθε χώρα αντιπροσωπεύεται από

Όραμα

Ο Ε.Σ.Ο.Π οραματίζεται μια Ελλάδα, στην οποία κάθε γυναίκα, άνδρας και νέος έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες (σεξουαλικής και αναπαραγωγικής) υγείας χωρίς να υπάρχουν ανασφαλείς αμβλώσεις ή ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες. Μια Ελλάδα στην οποία οι επιλογές των ανθρώπων θα είναι σεβαστές και δεν θα υπάρχει σεξουαλική κακοποίηση των γυναικών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.

Οι Αξίες μας

Η σεξουαλικότητα και η σεξουαλική έκφραση είναι αναπόσπαστα τμήματα τη προσωπικής ταυτότητας όλων των ανθρώπων, επομένως ισχύουν εξίσου και για τους νέους. Η συμμετοχή των νέων εί-

και ουσιαστική έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα προγράμματα της Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας είναι ανάλογα των ανγκών τους. Η Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία, πληροφόρηση και η εκπαίδευση έχουν ζωτική σημασία και προωθούν την ευημερία των νέων. Όλες οι γυναίκες ανεξαρτήτου ηλικίας έχουν δικαίωμα στις νόμιμες και ασφαλείς αμβλώσεις

Η ομάδα νέων

Το 1997 ιδρύθηκε στους κόλπους του Ε.Σ.Ο.Π η Ομάδα Νέων. Αποτελείται από νέους που προέρχονται από διάφορους επαγγελματικούς κλάδους, κυρίως από τον κλάδο της υγείας, φοιτητές και μαθητές ηλικίας 18-30 ετών. Σκοπός της Ομάδας Νέων είναι να προάγει τους στόχους του Ε.Σ.Ο.Π στην Ελληνική κοινωνία, να προσεγγίσει τους συνομηλικούς τους σε θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας. Επιπλέον, ενημερώνουν τους νέους μέσα από εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις και έρευνες σε θέματα που τους αφορούν. Κάθε χρόνο η Ομάδα Νέων πραγματοποιεί εκδηλώσεις με κύριο σκοπό την ενημέρωση και πληροφόρηση των νέων σε θέματα Οικογενειακού Προγραμματισμού. Το πηλαίο δραστηριότητας της ακολουθεί την αρχή "Οι Νέοι για τους Νέους". Η Ομάδα Νέων αποτελείται από 100 εθελοντές ηλικίας 18-30 ετών οι οποίοι συμμετέχουν και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικά στον Ε.Σ.Ο.Π.

Υπηρεσίες

Οι υπηρεσίες που παρέχει ο Ελληνικός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού

1. ενημέρωση στο πλατύ κοινό
2. εκπαίδευση στελεχών (εκπαίδευση εκπαιδευτών)
3. παροχή αντισυλληπτικών μεθόδων
4. Σεξουαλική ή Διαφυλική Αγωγή σε παιδιά-έφηβους-νέους γονείς και εκπαιδευτικούς.
5. πρόληψη γυναικείου και ανδρικού Ca
6. αναστροφή μη μόνιμης στειρώσης, συνεργασία με το Ιατρείο του Οικογενειακού Προγραμματισμού της Β' Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής, του Αρεταίειο Νοσοκομείου.
7. μη αναστρέψιμη στειρώση: ενημέρωση του ζεύγους για το θεσμό της υιοθεσίας- διασυνδετική μεταξύ Κ.Ο.Π και Κέντρων Υιοθεσίας παιδιών
8. πρόληψη Σ.Μ.Ν ιδιαίτερα των ιογενών με έμφαση στο AIDS
9. συμβουλευτική γάμου - συντροφικότητας

Κλινικές Υπηρεσίες

Συνεργασία με το Ιατρείο του Οικογενειακού Προγραμματισμού της Β' Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής, του Αρεταίειο Νοσοκομείου.

Δραστηριότητες

Εξορμήσεις σε νησιά

Κάθε καλοκαίρι η Ομάδα Νέων πραγματοποιεί εξορμήσεις στα νησιά με κύριο στόχο την ενημέρωση των νέων για την αντισύλληψη και την προστασία από τον ιό του AIDS

Παγκόσμια ημέρα κατά του AIDS

Η Ομάδα νέων του Ε.Σ.Ο.Π κρίνοντας την Παγκόσμια ημέρα κατά του AIDS ως μια από τις σημαντικότερες ημέρες για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού και ιδιαίτερα των νέων για την προφύλαξη από τον ιό του AIDS πραγματοποιεί εκδηλώσεις με στόχο την ενημέρωση σε κεντρικές πλατείες και δρόμους της Αθήνας

Μετεκπαιδευτικά Σεμινάρια - Συνέδρια

Ο Ελληνικός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού στην πρόσηψη του να εκπαιδεύσει τους εθελοντές του σε θέματα Οικογενειακού Προγραμματισμού κάθε χρόνο σχεδιάζει και οργανώνει σεμινάρια με θέμα τον Οικογενειακό Προγραμματισμό. Εκτός από τα σεμινάρια οργανώνει και συνέδρια με τη συμμετοχή και άλλων

χωρών της Μεσογείου με θέμα τα «Σεξουαλικά και αναπαραγωγικά Δικαιώματα του ανθρώπου».

Ομιλίες στα σχολεία

Κάθε χρόνο πραγματοποιούνται ομιλίες σε περίπου 80 σχολεία σε όλη την Ελλάδα από την Σύμβουλο του Συνδέσμου σε συνεργασία με τη Β' Μαιευτική και Γυναικολογική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Διαφυλική Αγωγή και Υγεία»

Η Β' Αντιπρόεδρος του ΣΕΕ Δρ. Μαρία Παραλικά με δημοσιογράφο.

Γεωργία Κοβάνη, Μαία, Αν. Γενική Γραμματέας του "Συλλόγου Επιστημόνων Μαιών & Μαιευτών"

«Ορόλος της μαιίας στην αντισύλληψη»

Λαμβάνοντας την πρόσκληση του ΣΕΕ για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Αντισύλληψης στάθηκα ιδιαίτερα στην εξήγηση: Τα τελευταία χρόνια οι γυναικείες οργανώσεις φαίνεται να έχουν ξεχάσει το θέμα αντισύλληψης. Πώς έχουν τα πράγματα στην ελληνική κοινωνία πενήντα χρόνια μετά τη συστηματική, επιστημονική αναφορά στο συγκεκριμένο θέμα; Είναι δύσκολο να διαχωριστεί το προσωπικό από το επιστημονικό ενδιαφέρον, γιατί, ως μαιές και ως γυναίκες, δυσκολευόμαστε να κατανοήσουμε ότι στην εποχή μας εξακολουθεί να υπάρχει το φαινόμενο του μεγάλου αριθμού των εκτρώσεων. Η αντισύλληψη είναι ουσιαστικά περισσότερο θέμα νοοτροπίας και λιγότερο θέμα ειδικών γνώσεων. Ακόμη και στις μέρες που διανύουμε εξακολουθεί να παραμένει ο προβληματισμός, για το ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για τη σωστότερη προσέγγιση στο θέμα και ποιος από τους επαγγελματίες υγείας ή τους κοινωνικούς παράγοντες είναι αρμόδιος να ασχολείται με αυτό. Η ανάγκη της αντισύλληψης δεν έχει ούτε χρονικά πλαίσια ούτε σύνορα. Όποτε και όπου υπήρχαν ζευγάρια προέκυπτε σαν φλέγον ζήτημα που αναζητούσε άμεσα και έγκυρα τη λύση του. Ανάλογα με την εποχή και τα μέσα, οι αντισυλληπτικές μέθοδοι έπαιρναν διάφορες μορφές μα ο στόχος ήταν πάντα ο ίδιος. Μετά από αρκετά χρόνια εμπειρίας στα μαιευτήρια, ως εργαστηριακός συνεργάτης στο τμήμα Μαιευτικής του ΤΕΙ Αθήνας και ακόμη περισσότερο ως μητέρα δύο κοριτσιών διαπιστώνω πόσο ανενήμερωτες είναι οι Ελληνίδες στο καυτό αυτό θέμα και τι ευθύνες έχει η ποιότητα απέναντί τους. Δεν είναι δυνατόν η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση όπου και όποτε διδάσκεται

Από αριστερά: Άννα Βενιέρη, Ρένα Κιτσοπανίδου - Μπαρουνακή, Εύη Μπάτρα, Ντένα Λογιάδου

στα σχολεία να γίνεται από το φιλόλογο ή το φυσικό. Πόσο εύκολο είναι για τα παιδιά να μιλήσουν για τα προσωπικά θέματα που τα απασχολούν, στους καθηγητές τους; Θα εφοδιάζονται, τέλος πάντων, οι έφηβοι με γνώσεις ή θα συνεχίσουν να καλύπτουν τις απορίες τους από φίλους, τηλεόραση, περιοδικά, internet; Πόσο επικίνδυνο είναι αυτό όταν οι γνώσεις τους δεν είναι αρκετές για να αποφύγουν τον κίνδυνο των εκτρώσεων ή των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων;

Τα τελευταία χρόνια ο Σύλλογός μας πραγματοποιεί ένα πρόγραμμα προσέγγισης των εφήβων. Μετά από πολλούς αγώνες και πολλή διαβήματα στο Υπ. Παιδείας και με τη συναίνεση των συλλόγων των εκπαιδευτικών ή των Συλλόγων των γονέων, ομάδα μαίων επισκέπτεται Γυμνάσια και Λύκεια στην περιφέρεια της Αττικής, ενημερώνουν και απαντούν σε ερωτήσεις των παιδιών και των δασκάλων τους για θέματα λειτουργίας του γεννητικού συστήματος, ατομικής υγιεινής και προετοιμασίας για μελλοντική αντιμετώπιση της σεξουαλικής επικοινωνίας. Δεν θα πιστέψετε πόση δίψα για σωστή ενημέρωση έχουν οι έφηβοι της εποχής μας. Θα πρέπει να σταματήσει από μέρους των κοριτσιών και νεαρών γυναικών η αλόγιστη χρήση του χαπιού της επόμενης μέρας. Κάποτε έφταναν στο μαιευτήριο και εκλιπαρούσαν για μια ιατρική συνταγή που θα τους έδινε τη δυνατότητα να το αγοράσουν από το φαρμακείο. Τώρα δεχόμαστε καταιγισμό τηλεφωνημάτων για να ρωτήσουν γιατί μετά τη λήψη του έχουν διάρροια, αδυναμία, κεφαλαλγία και διαταραχές της περιόδου. Σε καμία περίπτωση η επείγουσα αντισύλληψη, όπως χαρακτηρίζεται, δεν αντικαθιστά μια μέθοδο αντισύλληψης. Κι όταν έχουμε εγκυμοσύνη στην εφηβεία, τί γίνεται τότε; Τί τραύματα; Τί συναισθηματική φόρτιση, τί εννοχές κατακλύζουν την έφηβη; Όταν η εγκυμοσύνη έχει διανύσει την 12^η εβδομάδα (όπως γνωρίζετε το ισχύον νομικό πλαίσιο καθιστά νόμιμη την τεχνητή διακοπή της κύησης 1^{ου} τριμήνου) πρέπει να φτάσει μέχρι το τέλος της. Δε θα ξεχάσω ποτέ το γοερό κλάμα μιας δεκαεξάχρονης κοπέλας που ήρθε μαζί με τους γονείς της στο μαιευτήριο για να γεννήσει το παιδάκι της, να με παρακαλεί να μην πονέσει καθόλου και να μου υπόσχεται ότι δεν θα ξανακάνει έρωτα στη ζωή της. Δε θα σταθώ περισσότερο σ' αυτά τα περιστατικά. Αντιλαμβάνεστε τι συνέπειες έχουν στο συναισθηματικό κόσμο του ατόμου που εγκυμονεί, στο παιδί που έρχεται στον κόσμο, στο οικογενειακό περιβάλλον και γενικότερα στην κοινωνία.

Αποτελέσματα διάφορων ερευνών έχουν δείξει ότι η επιλογή εκ μέρους της γυναίκας μιας αντισυλληπτικής μεθόδου επηρεάζεται από τους εξής παράγοντες:

1. από τη στάση της απέναντι στην αντισύλληψη γενικότερα.
2. από τις πηγές πληροφόρησής της κι από το πόσο αξιόπιστες ήταν
3. από την επιλογή του γιατρού της και
4. από τη σύμφωνη γνώμη του ερωτικού συντρόφου.

Ένα ακόμη σημαντικό ερώτημα είναι το γεγονός ότι η εκπαίδευση σχετίζεται με τις επιλογές και τις εκτρώσεις. Το 95% των γυναικών που ανήκουν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση έχουν στο ιστορικό τους τουλάχιστον από μια έκτρωση ενώ απροσδόκιστα παρουσιάζονται οι γυναίκες που ανήκουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση 90% και είναι ηλικίας από 35 και άνω να έχουν μέχρι και 7 τεχνητές εκτρώσεις. Η εκπαίδευση, λοιπόν, και η αφοσίωση όσων ασχολούνται με τον ευαίσθητο τομέα της αντισύλληψης είναι κρίσιμες για τη σωστή παροχή υπηρεσιών. Θα πρέπει λοιπόν κάθε ειδικός να κατανοήσει και να αξιολογήσει τις προσωπικές ανάγκες του κάθε ατόμου και τα κίνητρα του, ώστε να μπορεί να βοηθήσει στην επιλογή της πλέον κατάλληλης, αποδεκτής και ασφαλούς αντισυλληπτικής μεθόδου. Και βέβαια, δεν μπορούμε και δεν πρέπει να ξεχνάμε, σαν ώριμοι πολίτες αυτής της χώρας, το βάρος της ευθύνης που έχουμε απέναντι στα παιδιά μας, σε αυτά τα πλάσματα για τα οποία πονέσαμε για να έρθουν στην ζωή, κρατώντας το χέρι της μαίας μας και ακολουθώντας τις οδηγίες του γιατρού μας. Είμαστε υποχρεωμένες σαν μητέρες να ενημερώνουμε σωστά, σοβαρά και υπεύθυνα τα παιδιά μας, αγόρια και κορίτσια για το θέμα αντισύλληψης και ανάλογα με την ηλικία τους και την ωριμότητά τους να αγγίζουμε τις ευαίσθητες πτυχές της ψυχής τους. Η σεξουαλικότητα αποτελεί δυναμική της ανθρώπινης υπόστασης και όλοι όσοι ασχολούνται με τα επιμέρους θέματα της αναπαραγωγής, της αντισύλληψης, των εκτρώσεων πρέπει να έχουν ένα στόχο: την ποιοτική αναβάθμιση της ζωής. Χρέος, λοιπόν, όλων μας (οργανώσεων-συλλόγων-εταιρειών οικογενειακού προγραμματισμού) είναι να μην εφησυχάζουμε και να περιμένουμε πότε το Υπ. Υγείας θα δώσει το οκ για το πολυσυζητημένο εμβόλιο κατά του ιού των κονδυλωμάτων. Πρόληψη σημαίνει θεραπεία, ενημέρωση, δικαίωμα στη ζωή.

Κοσμάς Βρυώνης, Μαιευτήρ - Γυναικολόγος, Ειδικευμένος στον Οικογενειακό Προγραμματισμό

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

- 21 Μαρτίου 1980: σταθμός για την Ελλάδα
- ψηφίστηκε ο νόμος 1036 για τον οικογενειακό προγραμματισμό

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Είναι το σύνολο των προσπαθειών για τη δημιουργία εκείνων των συνθηκών και τη λήψη εκείνων των μέτρων που θα εξασφαλίσουν σε όλους το δημοκρατικό και αναφαίρετο δικαίωμα να δημιουργήσουν μια ευτυχισμένη οικογένεια με γέρα και επιθυμητά παιδιά.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΠΟΛΥΔΙΑΣΤΑΤΟΙ:

1. προληπτικές
2. θεραπευτικές
3. κοινωνικές

ΠΡΟΛΗΨΗ: συνεχής ενημέρωση γύρω από την σύγχρονη τεχνολογία για τις μεθόδους αντισύλληψης-μόνιμης εθελοντικής στειρότητας επαναφοράς γονιμότητας και έρευνας στην ανακάλυψη νέων αντισυλληπτικών.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

- απευθύνεται σε ζευγάρια με προβλήματα στειρότητας
- στις επικίνδυνες κυήσεις τόσο για την μητέρα όσο και για το παιδί
- σε γενετικά προβλήματα
- στη πρόληψη των εκτρώσεων
- σε ψυχοσεξουαλικά προβλήματα ενήλικων
- και στη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση νέων

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

- την υιοθεσία και γενικά τα εκτός γάμου παιδιά
- με την νόμιμη ή παράνομη ενημέρωση και παροχή υπηρεσιών σχετικά με ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη
- γύρω από ψυχικά - κοινωνικά και νομικά προβλήματα γάμου
- γύρω από τα δικαιώματα του ζεύγους του κάθε γονιού χωριστά και του παιδιού

Ο οικογενειακός προγραμματισμός στην Ελλάδα καθυστέρησε σημαντικά κι αυτό οφείλεται στη σύγχυση που επικράτησε σχετικά με τις επιπτώσεις που μπορούσε να είχε η εφαρμογή του σε μια χώρα που κύριο χαρακτηριστικό της είναι η μειωμένη αναπαραγωγικότητα (δημογραφικό πρόβλημα).

Οφείλουμε σήμερα τη μέρα αυτή να τιμήσουμε και να μνημονεύσουμε τρεις γυναίκες:

Margaret Sanger - ΗΠΑ, Mary Stops - ΑΓΓΛΙΑ, Edith how-Martin - ΑΓΓΛΙΑ

Οι αγώνες της Margaret Sanger στις αρχές του προηγούμενου αιώνα (1912) για τον οικογενειακό προγραμματισμό, συνέβαλαν αποφασιστικά στη βελτίωση της ζωής των γυναικών. Το 1916 η Sanger φυλακίστηκε επειδή άρχισε να λειτουργεί συμβουλευτικό σταθμό για τον έλεγχο των γεννήσεων.

Η Margaret Sanger στις αρχές του 20ου αιώνα, νοσοκόμα τότε στη Νέα Υόρκη, έζησε τον θάνατο της Sachs στη διάρκεια μιας δεύτερης έκτρωσης - και από τότε έκανε μια απίστευτη σταυροφορία για τον οικογενειακό προγραμματισμό:

- τύπωσε και διάνεψε 1.000.000 φυλλάδια με τίτλο 'οικογενειακός προγραμματισμός'
- επισκέφθηκε την Ευρώπη για επιμόρφωσή της
- άνοιξε την πρώτη κλινική οικογενειακού προγραμματισμού στο Brooklyν των ΗΠΑ το 1916

ΑΝΤΙΣΥΛΛΗΨΗ - ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Οι αντισυλληπτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στη χώρα μας διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

A. ΦΥΣΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

1. Διακεκομμένη συνουσία
2. Περιοδική αποχή (μέθοδοι ρυθμού και SCM)

B. ΟΡΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

3. Αντισυλληπτικά δισκία (το χάπι)
4. Επείγουσα αντισύλληψη ή αντισύλληψη ανάγκης
5. Κολλητικός δακτύλιος

Γ. ΕΝΔΟΜΗΤΡΙΚΑ ΣΠΕΙΡΑΜΑΤΑ

6. Σπιράλ

Δ. ΜΕΘΟΔΟΙ ΦΡΑΓΜΟΥ

7. Ανδρικά προφυλακτικά
8. Γυναικείος σπύγγος

1. Διακεκομμένη Συνουσία

Η εκσπερμάτιση γίνεται εκτός κόλπου. Αποτελεσματικότητα περιορισμένη, γιατί χάνεται ο αυτοέλεγχος του άνδρα και ακόμη γιατί στις εκκρίσεις του πέους που προηγούνται της εκσπερμάτισης υ-

Η Margaret Sanger. Οι αγώνες της, στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, για τον οικογενειακό προγραμματισμό, συνέβαλαν αποφασιστικά στη βελτίωση της ζωής των γυναικών

πάρχουν σπερματοζωάρια. Η μακροχρόνια εφαρμογή ψυχρότητα στη γυναίκα και ανικανότητα στον άνδρα.

2. Περιοδική Αποχή (μέθοδος ρυθμού)

- Καταγράφουμε 1 χρόνο τους κύκλους και αφαιρούμε -18 ημέρες από τον μικρότερο κύκλο και - 11 ημέρες από τον μεγαλύτερο
- Αποτελεσματικότητα μικρή γιατί υπάρχουν μεταβλητές από κύκλο σε κύκλο
- Πρώτο το ωάριο 24 h από την ωοθυλακιορρηξία
- Δεύτερο το σπερματοζωάριο 48 h μετά την εκσπερμάτιση
- Τρίτο η ωοθυλακιορρηξία γίνεται 14 ημέρες πριν έρθει η επόμενη περίοδος
- Παραήλαση της μεθόδου ρυθμού είναι η μέθοδος Σταθερών Ημερών (Standard Days Method)
- Γυναίκες με κύκλο 26-32 ημέρες αποφεύγουν επαφή 8η - 19η ημέρα, 12 ημέρες.

3. Αντισυλληπτικά δισκία (το χάπι)

- 1961: Η χρονιά που εμφανίστηκαν τα χάπια στην Ευρώπη και στην Ελλάδα
- Περισσότερες από 300 εκατομμύρια γυναίκες από τότε μέχρι σήμερα τα έχουν χρησιμοποιήσει και χιλιάδες σελίδες μελετών έχουν γραφτεί
- Τα αντισυλληπτικά ήταν μια κατάκτηση των γυναικών και η επιστημονική πρόοδος υπήρξε ραγδαία
- Η αρχική ιδέα ήταν για μια μέθοδο αντισύλληψης με την μορφή φαρμάκου από το στόμα, γεννήθηκε το 1920 στην

Αυστρία και το 1938 ανακοινώθηκε η σύνθεση στον εργα-
στήριο (οιστρογόνου). Το 1950 πήρε σάρκα και οστά.

- Τρόπος δράσεως των αντισυλληπτικών

- α. Αναστολή της ωοθυλακιορρηξίας
- β. Εχθρική τραχηλική βλήννη
- γ. Αφιλόξενο ενδομήτριο

- Παρενέργειες

Αύξηση βάρους, ναυτία, πονοκεφάλους- ημικρανία, μεταβολή
της διάθεσης, μείωση Libido, ενοχλήσεις στο στήθος, νευρική κατάσταση
Όλες αυτές οι παρενέργειες ελαχιστοποιούνται με την συνεχή
μείωση των ποσοτήτων των ορμονών στα αντισυλληπτικά.

Έτσι σήμερα έχουμε τα αντισυλληπτικά τρίτης γενιάς

- Ευεργετικές επιδράσεις
 - στην Ινοκυστική νόσο μαστών- ινοαδένωμα όπως στην Ακμή - Λιπαρότητα – Τριχόπτωση - δυσμηνόρροια (πό-
νους περιόδου)
 - προστατεύει από φλεγμονές της πυέλου
 - μειώνει τον κίνδυνο εμφάνισης ινομυωμάτων
 - μειώνει τον κίνδυνο κύστεων ωοθηκών

Σχετικά με:

- τον καρκίνο του μαστού: Ούτε αυξάνει ούτε μειώνει τον κίν-
δυνο
- με τον καρκίνο της μήτρας (του ενδομητρίου): Μείωση του
κινδύνου που φθάνει το 80-90%
- με τον καρκίνο του τραχήλου: Ούτε μειώνει ούτε αυξάνει
τον κίνδυνο

Ναυσικά Μοσχοβάκου και Ελένη Βενιέρη, συνεργάτιδες ΣΣΕ.

Απο αριστερά: κ. Ζερβάκη, Καλλιόπη Τσεμπέρη, Εύη Μπάτρα,
Παναγιώτα Σουρτζή, Σούλα Αντωνίου.

- με τον καρκίνο των ωοθηκών: Μείωση του κινδύνου έως και
40%

ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΤΟ ΧΑΠΙ

- Θρομβοφλεβίτιδα
- Στεφανιαία νόσο
- Καρκίνος (στήθος, μήτρα, ωοθήκες)
- Ημικρανία
- Υπέρταση
- Αδιάγνωστη αιμορραγία από το γεννητικό σύστημα
- Ηπατική νόσος
- Επιληψία
- Διαβήτης
- Υπέρ και υπόθυρεοειδισμός...

Χάπι και κάπνισμα

- Αυξάνεται ο κίνδυνος για καρδιαγγειακά (έμφραγμα - εγκε-
φαλικό επεισόδιο)

Η ΓΝΩΣΗ = ΔΥΝΑΜΗ

ΤΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΜΑΣ:

ΕΥΡΩΠΗ 22-23% γυναικών παίρνει το χάπι

ΕΛΛΑΔΑ 2-3% αντίστοιχα

4. Αντισύλληψη ανάγκης (επόμενης ημέρας)

Δεν είναι μέθοδος αντισύλληψης αθλήα επείγουσα ανάγκη. Είναι
δύο χάπια που πρέπει να παίρνονται πολύ κοντά στην ύποπτη επα-
φή.

5. Κολλητικός Δακτύλιος

Περιέχει ορμόνες παρόμοιες του αντισυλληπτικού δισκίου και
τοποθετείται κολλητικά για τρεις εβδομάδες.
Αφαιρείται την τέταρτη και μπαίνει νέος

6. Σπιράλ (ενδομητρικά σπειράματα)

- Αποτελεσματικότητα ελαφρώς μικρότερη του χαπιού
- Σε γυναίκες που έχουν γεννήσει 2-3 χρόνια διάρκεια
- Τοποθέτηση από τον γιατρό
- Test PAP και κολλητικό

7. Προφυλακτικό

- Μηχανικό μέσο
- Αποτελεσματικότητα 64-97%
- Προφυλάσει από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα
AIDS κ.λ.π.
- Η άρνηση οφείλεται σε ψυχολογικούς λόγους

28 Απριλίου

Παγκόσμια Ημέρα της Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων διοργάνωσε εκδήλωση για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Υγιεινής και Ασφάλειας των Εργαζομένων (28 Απριλίου) και της Εργατικής Πρωτομαγιάς, που πραγματοποιήθηκε την **Τρίτη 24 Απριλίου 2007** και ώρα **6.30 μ.μ.** στο Εντευκτήριό του.

Μίλησαν:

1. **Μαρία Ντότσικα**, Δικηγόρος, Δρ. Εργατικού Δικαίου, Μεσοβαθμικής – Διαιτητής ΟΜΕΔ, "Οι Πολιτικές Ισότητας στις Συλλογικές Διαπραγματεύσεις"
2. **Εύη Μπάτρα**, Πρόεδρος ΣΕΕ, Λέκτορας ΔΠΘ, "Συνθήκες Εργασίας Γυναικών σε Νοσοκομεία. Το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, της βίας και της ψυχολογικής πίεσης"
3. **Τζίνα Πολίτη**, Ομότιμη Καθηγήτρια ΑΠΘ, "Η Γυναίκα της Εργατικής Τάξης στα χρόνια της Βιομηχανικής Επανάστασης: Πραγματικότητα και Μύθος"

Στη νεοφιλελεύθερη εποχή που ζούμε, η γυναίκα της εργατικής τάξης δοκιμάζεται και πάλι σκληρά: ανεργία, επίθεση στα ασφαλιστικά της δικαιώματα, κακές συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας, αδιάστακτη εκμετάλλευση από κυκλώματα πορνείας. Αυτά που είχε διεκδικήσει και κερδίσει με αιματηρούς αγώνες, αναιρούνται σήμερα από το Σύστημα.

Η Δρ. Μαρία Ντότσικα ανέπτυξε διεξοδικά το πώς τα συνδικάτα μπορούν να διαπραγματευθούν θέματα ισότητας στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Στόχος της ομιλίας της Τζίνας Πολίτη, Ομότιμης Καθηγήτριας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, είναι να ξαναζωντανέψει την ιστορική μνήμη αυτών των αγώνων και των αιτίων που οδήγησαν σε αυτούς. Η πραγματολογική έρευνα

σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας της γυναίκας της εργατικής τάξης στα χρόνια της βιομηχανικής επανάστασης, οδηγεί στη σκέψη ότι ίσως θα πρέπει να αναστοχαστούμε ορισμένες θέσεις και ορισμένα "τυφλά" σημεία της φεμινιστικής θεωρίας, ιδιαίτερα σε σχέση με τις αντιφάσεις που ρηγματώνουν το πατριαρχικό, καπιταλιστικό σύστημα. Η πραγματολογική έρευνα αντιπαράκειται με τις φαντασιακές αναπαραστάσεις της γυναίκας της εργατικής τάξης στον πεζογραφικό, μυθοπλαστικό λόγο, ο οποίος εμφανίζει την εποχή εκείνη έναν ριζικό μετασχηματισμό στη δομή – μετασχηματισμό ο οποίος αντανάκλα τις ίδιες τις αντιφάσεις του πατριαρχικού, καπιταλιστικού συστήματος και τις επείγουσες, ιδεολογικές επιταγές του.

Η Πρόεδρος του ΣΕΕ, Δρ. Εύη Μπάτρα, παρουσίασε τα αποτελέσματα έρευνας που έχει διεξάγει με φοιτήτριές της του Τμήματος Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας του ΤΕΙ Αθήνας σε 3 δημόσια νοσοκομεία (Παιδών "Αγία Σοφία", Νίκαιας και Σερρών), η οποία αφορά τις συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας των γυναικών που εργάζονται σε αυτά. Παρουσιάστηκε ένα μικρό μόνον μέρος της συνολικής έρευνας, που αφορά τα φαινόμενα της σεξουαλικής παρενόχλησης, της βίας και της ψυχολογικής πίεσης.

Οι γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα ανήκουν σε όλες τις κατηγορίες του προσωπικού (ιατρικό, επιστημονικό, παραϊατρικό, νοσηλευτικό, διοικητικό, τεχνικό και βοηθητικό). Η έρευνα έγινε με προσωπική συνέντευξη, βάσει ανώνυμου ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο περιείχε 100 περίπου ερωτήσεις, με προεπιλεγμένες απαντήσεις κλειστού τύπου, ταξινομημένες στα ακόλουθα 8 μέρη:

Γενική άποψη της αίθουσας. Διακρίνονται οι: Τζίνα Πολίτη, Σουλβάνο Ράπη, Αθανάσιος Κοσμόπουλος, Πόλυ Γιαννοπούλου, Άννα Καραμάνου.

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	Άνδρες	Γυναίκες	Ποσοστό γυναικών στο εργατικό δυναμικό	Γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα	Ποσοστό ανταπόκρισης γυναικών στην έρευνα
Νοσοκομείο Παίδων "ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ"	390	1.177	75,11	568	48,26
Νοσοκομείο ΝΙΚΑΙΑΣ	680	1.154	62,92	232	20,10
Νοσοκομείο Σερρών	351	765	68,55	219	28,63
ΣΥΝΟΛΟ	1.421	3.096	68,54	1.019	32,91

- ΜΕΡΟΣ 1. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗΣ
- ΜΕΡΟΣ 2. Η ΑΠΟΨΗ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΑΣ
- ΜΕΡΟΣ 3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ
- ΜΕΡΟΣ 4. Ο ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
- ΜΕΡΟΣ 5. Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
- ΜΕΡΟΣ 6. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
- ΜΕΡΟΣ 7. ΤΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ
- ΜΕΡΟΣ 8. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Οι συνεντεύξεις ελήφθησαν από τις φοιτήτριες Σοφία Ξηρακιά και Ματίνα Δεδούση, Μαρία Αθανασίου, Μαρίνα Τότσιου, οι οποίες πραγματοποιούσαν την πρακτική τους άσκηση στα Νοσοκομεία Παίδων "Αγία Σοφία", Νίκαιας, Σερρών αντίστοιχα. Αντίστοιχη έρευνα διεξάγεται αυτή τη στιγμή στο Νοσοκομείο Κομοτηνής από την φοιτήτρια Ξανθή Κόκκαλη και θα ακολουθήσουν και άλλες σε άλλα νοσοκομεία από άλλες φοιτήτριες του ΤΕΙ Αθήνας. Η έρευνα διεξήχθη μετά από άδεια των διοικήσεων των εν λόγω νοσοκομείων και με την πλήρη και ενεργό συμπαράσταση των εργαζομένων σε αυτά. Σημειωτέον ότι παρόμοια έρευνα σε ιδιωτικά νοσοκομεία ΔΕΝ είχε την έγκριση των διοικήσεών τους και δεν μπόρεσε να πραγματοποιηθεί.

Το μέρος που παρουσιάστηκε αφορά τα φαινόμενα της σεξουαλικής παρενόχλησης, της βίας και της ψυχολογικής πίεσης. Τα συμπεράσματα της έρευνας είναι τα εξής:

- Η σεξουαλική παρενόχληση (ως επί το πλείστον ήεκτηκή) είναι ένα αρκετά συχνό φαινόμενο στα δημόσια νοσοκομεία (περίπου 15% των ερωτηθεισών απαντά θετικά), η σωματική βία μάλλον σπάνιο (ούτε 4% δεν απαντά θετικά) και η άσκηση ψυχολογικής πίεσης πολύ συχνό (σχεδόν 37%).
- Η σεξουαλική παρενόχληση προέρχεται σε μεγαλύτερο βαθμό από τους συναδέλφους των γυναικών (ξεπερνά το 60%), κατά δεύτερο βαθμό από ανωτέρους τους (25% περι-

που) και τέλος από τους ασθενείς ή και τους συνοδούς τους (11%). Αντίθετα, η βία ασκείται από τους ασθενείς/συνοδούς ασθενών (51%) και τους συναδέλφους (41%), ενώ η ψυχο-λογική πίεση από τους ασθενείς/συνοδούς ασθενών (40%) και τους ανωτέρους (33%).

- Οι γυναίκες στη συντριπτική τους πλειοψηφία δεν αναφέρουν πουθενά την σεξουαλική παρενόχληση που δέχτηκαν (75%). Αντίθετα, είναι λιγότερο διστακτικές να αναφέρουν τις περιπτώσεις που υπέστησαν βία (56%). Με μεγαλύτερη ευκολία αναφέρουν τα περιστατικά ψυχολογικής πίεσης (60%).
- Δέκτες των αναφορών τους είναι κατά κύριο λόγο οι συνάδελφοί τους (σε όλες τις περιπτώσεις το ποσοστό ξεπερνά το 50%) και κατά δεύτερο λόγο οι ανωτεροί τους (πάνω από 26% και για τα 3 φαινόμενα).
- Στη διοίκηση έχουν το θάρρος να αναφέρουν τα περιστατικά της ψυχολογικής πίεσης σε κάποιο βαθμό (6%) και της βίας σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό (20%). ΔΕΝ τολμούν να αναφέρουν στη διοίκηση τα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης (ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΚΑΜΙΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΚΑΠΟΥ ΑΝΕΦΕΡΑΝ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ !!!).
- Σχεδόν στις μισές αναφορές, οι δέκτες έδωσαν κάποια σημασία στο πρόβλημα, αλλά καμία ουσιαστική βοήθεια. Αυτό είναι αναμενόμενο, καθώς στην πλειοψηφία τους είναι συνάδελφοι, άρα η δυνατότητα παρέμβασής τους για ουσιαστική επίλυση των προβλημάτων είναι περιορισμένη έως ανύπαρκτη.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους η βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Συλβάνα Ράπτη, η πρώην Ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ Άννα Καραμάνου (και οι δύο μέλη του ΣΕΕ) και ο διοικητής του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής Αθανάσιος Κοσμοπούλης.

Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσίασε η εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» και ο Ραδιοφωνικός Σταθμός «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ FM» του Δήμου Νέου Ηρακλείου Αττικής.

Από αριστερά: Δρ. Μαρία Ντότσικα, Δρ. Αθηνά Μανίκα - Δήμανα, Δρ. Εύη Μπάτρα.

Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις υπέρ των Γυναικών

Το έργο "Επιχορήγηση για την παροχή Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων υπέρ των γυναικών" είναι αλληλοσυμπληρούμενες ενέργειες, δηλαδή, υπηρεσίες εξειδικευμένης πληροφόρησης, συμβουλευτικής και κοινωνικής στήριξης, που στόχο έχουν να εξασφαλίσουν την απασχόληση των γυναικών. Αναμένεται να ωφεληθούν συνολικά 9.018 γυναίκες σε ολόκληρη τη χώρα κατά το χρονικό διάστημα 2004-2007.

Το ανωτέρω έργο εντάσσεται στο Μέτρο 5.3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση" του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και 25% από το Ελληνικό Δημόσιο, στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ.

Υπεύθυνη για την υλοποίηση του έργου είναι η **Γενική Γραμματεία Ισότητας** (τελικός δικαιούχος), με την επιστημονική συμβολή του **Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)**. Στόχος του προγράμματος είναι η ενδυνάμωση των γυναικών, η προετοιμασία τους για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, η υποστήριξή τους για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και η προώθησή τους σε θέσεις απασχόλησης.

Ο ΟΑΕΔ θα προκηρύξει προγράμματα προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για τις συμμετέχουσες στο πρόγραμμα. Έτσι, ανάλογα με τις προσωπικές τους δυνατότητες, οι επωφεληόμενες του προγράμματος σε όλη την Ελλάδα θα έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν στα εξής:

- Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (STAGE) 1.500 ανέργων γυναικών, ηλικίας 18–60 ετών, σε φορείς ή επιχειρήσεις του Ιδιωτικού και του Δημοσίου Τομέα
- Πρόγραμμα Επιχορήγησης 1.000 ανέργων γυναικών ως Νέων Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΝΕΕ)
- Πρόγραμμα Επιχορήγησης Επιχειρήσεων για τη δημιουργία 2.500 Νέων Θέσεων Εργασίας για άνεργες γυναίκες (ΝΘΕ)
- Πρόγραμμα Προκατάρτισης – Κατάρτισης.

Αριθμός γυναικών επωφελημένων από το Πρόγραμμα στην Περιφέρεια Αττικής

	Συμβουλευτική	ΝΕΕ	ΝΘΕ	Stage	Stage Δημοσίου	Δουλειά μέσω άρθρου προγρ. ΟΑΕΔ	Δουλειά εκτός ΟΑΕΔ	Επιχείρηση χωρίς επιδότηση	Κατάρτιση	Προκατάρτιση	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΜΟΠ - Σκουφιά	432	82	33	26	2	4	107	10	19		283
ΚΜΟΠ - ΕΡΓΟΝ	430	48	16	36	1		36	3	14		154
ΚΜΟΠ - Integration	395	56	28	27			76		14		201
ΚΜΟΠ - ΑΠΟΨΗ	69	4	2	6	1		16		2		31
ΑΝΔΗΠ	94	38	9	3			1		1		52
ΔΕΠΚΑ	88	10	3				26	1	7	1	48
ΔΕΑΔΗΖ	104	24	8	12			31	2	13		90
ΝΟΣΤΟΣ	103	6	8	5			20	3	4	1	47
ΕΣΠ	119	0	1	0			42	0	13	34	90
ΔΗΜΟΣ ΑΓ.ΒΑΡΒΑΡΑΣ	220	21	13	18	2	5	59	3	28	3	152
ΣΥΝΟΛΟ	2.054	289	121	133	6	9	414	22	115	39	1.148

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
& ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ΚΕΘΙ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Το έργο «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις υπέρ των Γυναικών» υλοποιείται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας, εντάσσεται στο ΕΠ «Απασχόληση & Επαγγελματική Κατάρτιση» του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 25% από το Ελληνικό Δημόσιο στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ

Η περιοχή αναφοράς και υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης είναι η περιφέρεια Αττικής και ειδικότερα οι νομοί Αθηνών και Πειραιά που συγκεντρώνουν 3.206.280 άτομα πληθυσμό (πραγματικός πληθυσμός που περιλαμβάνει ομοδημότες/ισσες, ετεροδημότες/ισσες και αλλοδαπούς/ές) σε σύνολο 3.761.810 ατόμων της περιφέρειας Αττικής. Σχετικά με την υπάρχουσα κατάσταση της περιοχής, το ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια Αττικής φθάνει το 12,1% και είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο μέσο εθνικό, που ανέρχεται στο 10,25%. Επίσης, η Περιφέρεια Αττικής καταλαμβάνει το 44% της συνολικής ανεργίας της χώρας, ποσοστό ιδιαίτερα σημαντικό για την αναπτυξιακή πορεία της. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί έντονα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού από την αγορά εργασίας για ορισμένες ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού (νέοι/ες, γυναίκες, μετανάστες/ τριες και παλιννοστούντες/σες). Η ανεργία των γυναικών είναι υπερδιπλάσια εκείνης των ανδρών, ενώ παράλληλα υπάρχουν σημαντικά πρακτικά προβλήματα που συναρτώνται με την έλλειψη επαρκών υπηρεσιών στήριξης των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις (βρεφονηπιακοί σταθμοί, υπηρεσίες στήριξης εργαζομένων κτλ.). Επίσης, στην Αττική μια σειρά απολύσεων και "κλειδώματος" μονάδων παραγωγής επιδείνωσε ακόμη περισσότερο το πρόβλημα της γυναικείας ανεργίας.

Στο Εταιρικό Σχήμα της υλοποίησης του Σχεδίου συμμετέχουν 24 εταιρείες. Η Εταιρικότητα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση και την επιτυχία του Σχεδίου Δράσης. Στο πλαίσιο αυτής της έννοιας αναπτύσσονται σχέσεις συνεργασίας μεταξύ πολλών και σημαντικών φορέων της Τοπικής, Νομαρχιακής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, Κ.Ε.Σ.Σ.Υ. του Ιδιωτικού και Κοινωνικού τομέα της Οικονομίας, Κοινωνικών Εταίρων, Σωματείων και Γυναικείων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Οι φορείς που συμμετέχουν στο Εταιρικό Σχήμα και οι διασυνδεδεμένοι με το σχέδιο φορείς εξασφαλίζουν ένα ισχυρό δίκτυο παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών που θα παρέχονται σε πάνω από 46 σημεία της περιφέρειας Αττικής.

Οι φορείς οι οποίοι απαρτίζουν το εταιρικό σχήμα είναι οι ακόλουθοι:

1. Σ.Υ.Υ. ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΟΥ
2. Σ.Υ.Υ. ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ
3. Σ.Υ.Υ. ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ
4. Κ.Ε.Σ.Σ.Υ. ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
5. Σ.Υ.Υ. ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
6. Σ.Υ.Υ. ΝΟΣΤΟΣ

www.drasesis-gynaiques.gr/internet/echome.asp

7. Σ.Υ.Υ. ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
8. Σ.Υ.Υ. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΗΜΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ
9. ΥΠΕΡΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ – ΠΕΙΡΑΙΩΣ
10. ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
11. ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ
12. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
13. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. (ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ)
14. ΤΕΔΚΝΑ (ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ)
15. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
16. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ – ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ – ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Α.Ε.
17. ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ
18. ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
19. ΕΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
20. ΕΝΩΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ "ΑΘΗΝΑ"
21. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
22. ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ
23. ΕΝΩΣΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
24. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ

Κεντρικός στόχος του Σχεδίου Δράσης ήταν η ολοκληρωμένη προσέγγιση της ανεργίας των γυναικών. Το Σχέδιο προέβλεπε την υποστήριξη των γυναικών (ανέργων και κοινωνικά αποκλεισμένων) μέσα από μία ολοκληρωμένη παρέμβαση, που περιελάμβανε συσχετιζόμενες δράσεις και ενεργειών που στόχευαν στην:

- Αύξηση της απασχολησιμότητας των επωφεληόμενων γυναικών.
- Βελτίωση της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας.
- Βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών ώστε οι επωφεληόμενες να εναρμονίσουν τις οικογενειακές με τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις.
- Αλληλαγιά της νοοτροπίας και των στερεοτυπικών ρόλων των φύλων.

Το Σχέδιο Δράσης απευθύνεται σε 2.309 γυναίκες, οι οποίες διαμένουν στην περιφέρεια Αττικής και ειδικότερα στις νομαρχίες Αθηνών - Πειραιά & Νήσων και αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού και πολλαπλής περιθωριοποίησης. Οι ομάδες των αποκλεισμένων γυναικών που προβλέπεται να ενισχυθούν μέσα από το Σχέδιο περιλαμβάνουν :

- Ανεργες νέες, ή μακροχρόνια άνεργες
- Γυναίκες αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών
- ΑΜΕΑ
- Αποφυλακισμένες γυναίκες
- Απεξαρτημένες χρήστριες ουσιών
- Οικονομικές μετανάστριες
- Πρόσφυγες

Η διαδικασία προσέγγισης των επωφεληόμενων, έλαβε υπ' όψιν τις δεξιότητες που διαθέτουν, καθώς και τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε ομάδας στόχου (π.χ. μονογονεϊκές, μετανάστριες κλπ), ώστε να αντιμετωπισθούν οι ιδιαίτεροι φραγμοί στην αρχική προσέγγιση και επικοινωνία, που πραγματοποιήθηκε με:

- Οργανωμένες εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης "πόρτα-πόρτα" σε χώρους συγκέντρωσης και συνάθροισης των γυναικών των ομάδων - στόχου. Στις εκστρατείες θα συμμετέχουν οι οργανώσεις γυναικών, οι Μ.Κ.Ο, η ΚΕΔΚΕ, η ΤΕΔΚΝΑ, οι νομαρχίες Αθηνών - Πειραιά (Γραφεία Ισότητας) καθώς και το Γραφείο Ισότητας της Περιφέρειας Αττικής.
- Κατ' οίκον επισκέψεις, μετά από διαμεσολήβηση των πιστοποιημένων συμβούλων και φορέων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών (ΚΕΣΣΥ).
- Οργάνωση εκδηλώσεων με τη μορφή συμβάντων (happenings), εργαστήρια, ημερίδες, συνέδρια, θεματικές εκδηλώσεις, συμμετοχή σε εκδηλώσεις δικτύων κλπ. Οι εκδηλώσεις έγιναν βάσει των ιδιαιτεροτήτων των ομάδων στόχου και ήταν τέτοιες που να μπορούν να λειτουργήσουν ως πόλοι έλξης όλων των επιμέρους ομάδων στόχων του πληθυσμού.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων συμμετείχε ως εταίρος στην υλοποίηση του εν λόγω έργου στην περιφέρεια της Αττικής και σήμερα με χαρά παρουσιάζει τις εμπειρίες των γυναικών, που έκαναν χρήση των υπηρεσιών του προγράμματος και επωφελήθηκαν από αυτό.

Ζιώτη Χρύσα*

Ενημερώθηκα για το Σχέδιο Δράσης "Ίσες Δυνατότητες – Ίσες Ευκαιρίες" από κάποιο πιθανό εργοδότη και ξεκίνησα να το παρακολουθώ, προκειμένου να μπορέσει εκείνος να λάβει την επιδότηση της εργασίας μου στα πλαίσια του προγράμματος. Το ίδιο διάστημα προέκυψαν κάποια σοβαρά οικογενειακά προβλήματα με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζω αρχικά την ένταξή μου στο πρόγραμμα με κάποια δυσπιστία. Η έναρξη της συμβουλευτικής διέψευσε την όποια δυσπιστία μου, καθώς διαπίστωσα πως θα είχα σημαντική και ουσιαστική βοήθεια, κυρίως σε προσωπικό επίπεδο. Πρέπει, όμως, να επισημάνω ότι παρόλο που τελείωσα το πρόγραμμα, εξακολουθώ να είμαι άνεργη (επίσημα τουλάχιστον). Η ασφάλιση είναι το μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζω. Συγκεκριμένα, βρίσκω εύκολα δουλειά, αλλά δεν βρίσκω εργοδότη να με προσλάβει νόμιμα. Ίσως, βέβαια, η ευθύνη να βαρύνει και εμένα καθώς επαναπαύομαι σε υποσχέσεις και αφήνω τον καιρό να περνάει. Τον τελευταίο καιρό αποφάσισα να μη δίνω περιθώρια σε κανένα και ελπίζω ότι εφόσον είμαι καλή στη δουλειά μου κάποιος να αναγκαστεί να κάνει το αυτονόητο. Να με προσλάβει σύμφωνα με το νόμο. Κλείνοντας, αξίζει να αναφέρω ότι το πρόγραμμα με βοήθησε πολύ να χειριστώ όσο μπορούσα καλύτερα την κρίση στην οικογένειά μου, να νιώσω καλύτερα με τον εαυτό μου, να πιστέψω ότι αξίζω μια καλύτερη δουλειά και μια καλύτερη ζωή. Μακάρι να μου δινόταν η ευκαιρία να επαναλάβω την εμπειρία της συμμετοχής σε ανάλογο πρόγραμμα. Οι σύμβουλοι ήταν υπέροχοι, με βοήθησαν ουσιαστικά και τους ευχαριστώ θερμά.

* Γεννήθηκε το 1951 στο Νεοχώρι Τριπόλεως. Διάφορα προβλήματα την ανάγκασαν να σταματήσει τις σπουδές της με την αποφοίτηση του δημοτικού. Ασχολήθηκε με την γεωργική ζωή μέχρι τα 19 της, οπότε μετακόμισε στην Αθήνα για να εργαστεί σαν γαζώτρια. Με τον θάνατο της μητέρας της στα 23 της χρόνια, ανέλαβε επιπλέον οικογενειακά καθήκοντα απέναντι στα αδέρφια και τον πατέρα της. Όταν έγινε 27 ετών, σπούδασε σε σχολή μοντελιστ –

πατρονίστ, με συνέπεια να λάβει μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη δουλειά της. Παντρεύτηκε στα 36 και γέννησε την κόρη της μετά από 3 χρόνια. Προκειμένου να είναι κοντά της στα πρώτα της χρόνια και να χαρεί το μεγάλωμά της, δούληψε στο σπίτι για 10 χρόνια. Μετά την πάροδο των 10 ετών, η επιστροφή στον εργασιακό χώρο της αποκάλυψε την αλληλαγία των δεδομένων που απαιτούσε, πλέον, γνώση προγράμματος Η/Υ. Έπιασε δουλειά σε ατελιέ υψηλής ραπτικής, εξέλιξη η οποία της προσέφερε πολύτιμες γνώσεις. Σήμερα ανανεώνει τυπικά την κάρτα ανεργίας της, καθώς δεν βρίσκει εργασία με ασφάλιση. Η επιθυμία για την ανατροπή αυτής της πραγματικότητας της έδωσε το κίνητρο να παρακολουθήσει το συγκεκριμένο πρόγραμμα συμβουλευτικής.

Ιωάννα Φιλιππούλου*

Όταν ξεκίνησα τα σεμινάρια συμβουλευτικής ήμουν άνεργη σχεδόν έξι μήνες. Ένωθα τελείως απογοητευμένη και αποπροσανατολισμένη από τον αρχικό μου σκοπό, καθώς απ' όταν είχα πάρει το πτυχίο μου εργαζόμουν σε δουλειές που δε σχετιζονταν άμεσα με το αντικείμενο των σπουδών μου. Έτσι, αποφάσισα να συμμετάσχω στο πρόγραμμα συμβουλευτικής. Από την πρώτη, κιόλας, μέρα που επισκέφτηκα το ΕΡΓΟΝ ΚΕΚ άρχισα να νιώθω ότι κάτι θετικό θα γίνει. Μέσα από τις συναντήσεις, τις ατομικές κυρίως, άρχισα να δραστηριοποιούμαι προς αναζήτηση εργασίας. Συγκεκριμένα, ξεκίνησα εθελοντική εργασία στην actionaid, έκανα μαθήματα αγγλικών για να πάρω το proficiency και αποφάσισα να συνεχίσω τις σπουδές μου δίνοντας εξετάσεις για μεταπτυχιακό. Μέσα από αυτή την διαδικασία ειλικρινά ξαναβρήκα τον εαυτό μου, σταμάτησα να νιώθω αγχωμένη και να θεωρώ τον εαυτό μου ανίκανο ή υπεύθυνο επειδή δε μπορούσα να αποφασίσω τι θέλω να κάνω. Τώρα, εργάζομαι με πρόγραμμα stage και ξέρω ότι μπορώ να πετύχω τους στόχους μου. Ο κύριος Ξενοφώντας Χαλάτσος και η κυρία Γεωργία Λουκίνα με βοήθησαν να "απεγκλιωβιστώ" από το αδιέξοδο που βρισκόμουν και συνέβαλαν καθοριστικά στη δραστηριοποίησή μου.

* Η Φιλιππούλου Ιωάννα έχει γεννηθεί το 1981. Είναι πτυχιούχος του τμήματος κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και έχει κάνει πρακτική με θέμα 'Οικογενειακές Υποθέσεις: βία στην οικογένεια' (2004). Είναι φοιτήτρια του μεταπτυχιακού προγράμματος Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Ανάπτυξη Ανθρώπινων πόρων στο παιδαγωγικό τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τον Νοέμβριο του 2006 παρακολούθησε το Σχέδιο Δράσης "Ίσες Δυνατότητες - Ίσες Ευκαιρίες" και τον Φεβρουάριο του 2007 παρακολούθησε σεμινάριο κατάρτισης με θέμα 'οικογενειακή αρωγή', διάρκειας 200 ωρών θεωρίας και 40 πρακτικής. Είναι κάτοχος του Michigan Proficiency και του ECDL. Από το Μάιο του 2007 εργάζεται με πρόγραμμα stage στο τμήμα υποστηρικτών της ActionAid, μέσω του προγράμματος Μέτρο 5.3.

Τερψιχόρη Φραγκούλη*

Ονομάζομαι Φραγκούλη Τερψιχόρη και είμαι απόφοιτος της Σχολής "ΒΑΚΑΛΟ" στον τομέα της Αρχιτεκτονικής - Διακόσμησης εσωτερικών και εξωτερικών χώρων. Από το 2003 αποφάσισα ότι θέλω να ανοίξω ένα γραφείο-εκθεσιακό χώρο στην περιοχή της Γλυφάδας ώστε να εξασκήσω το επάγγελμά μου που έχω σπουδάσει και αγαπώ. Έηθα μέρος στο Μέτρο 5.3 "Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις υπέρ των Γυναικών" και ενημερώθηκα από τον ΟΑΕΔ της περιοχής μου ότι σφείλω να παρακολουθήσω κάποιες ώρες συμβουλευτικής. Οι συναντήσεις της συμβουλευτικής με βοήθησαν:

- να δω πόσο έτοιμη είμαι να προχωρήσω στη δημιουργία της δικής μου επιχείρησης.
- να οργανώσω το “κομμάτι” της γραφειοκρατίας.
- να δημιουργήσω ένα πλάνο προκειμένου να φτάσω στην υλοποίηση του στόχου μου.
- να είμαι προετοιμασμένη για τις πιθανές δυσκολίες τις οποίες θα έχω να αντιμετωπίσω.

Μέσα από αυτήν τη διαδικασία βγήκα πιο αποφασισμένη, σίγουρη, δυνατή και ουσιαστικά περισσότερο έτοιμη και οργανωμένη. Είχα πλέον σαφή εικόνα για το τι πρέπει να κάνω προκειμένου να καταφέρω αυτά που ονειρεύομαι. Η επιχείρηση μου λειτουργεί εδώ και ένα (1) χρόνο επιτυχώς. Θέλω να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους στηρίζουν, εξελίσσουν και εργάζονται σε προγράμματα, όμοια αυτού στο οποίο εντάχθηκα. Να πω, τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στους Αθανασία Δεφίγκου, Ξενοφώντα Χαλάτση, Χάρη Βηάδο, καθώς και σε όλους τους εργαζόμενους του ΚΕΚ ΕΡΓΟΝ για την πολύτιμη βοήθειά τους.

** Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976 και κατοικεί στη Νίκαια. Αποφοίτησε το 1998 από το Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών “ΒΑΚΑΛΟ” όπου σπούδασε Αρχιτεκτονική - Διακόσμηση Εσωτερικού Εξωτερικού Χώρου, εκμεταλλευόμενη κάθε ευκαιρία εθελοντικής συμμετοχής σε διάφορα καλλιτεχνικά δρώμενα. Εργάστηκε από το 1997 έως το 2005 ως σχεδιάστρια εσωτερικού χώρου και επίπλων. Το ίδιο διάστημα συμμετείχε σε πολυάριθμες ομαδικές εκθέσεις ζωγραφικής. Γνωρίζει αγγλικά και ιταλικά. Από το 2006 διατηρεί την δική της επιχείρηση στη Γλυφάδα με αντικείμενο την αρχιτεκτονική μελέτη και το σχεδιασμό εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, ενώ παράλληλα είναι εκθέτης προσωπικών έργων τέχνης και κατασκευών.*

Μιγγείρου Γιούλη*

«Ίσες δυνατότητες - Ίσες ευκαιρίες» για τις γυναίκες, για όλες τις γυναίκες, υπάρχουν; Η γυναίκα σήμερα και πάντα ήταν υποχρεωμένη να ανταποκρίνεται στο έπακρο και στο ακέραιο στον πολυδιάστατο και πολυήπλοκο ρόλο της μητέρας, της συζύγου, της ερωμένης, της νοικοκυράς, της εργαζόμενης. Πόσο εφικτό και ανώδυνο, ψυχικά, σωματικά και πνευματικά θεωρείται αυτό; Κανείς δεν μπορεί να απαντήσει παρά μόνο η ίδια η γυναίκα, που επωμίζεται τις ευθύνες όλων αυτών των ρόλων. Η επαγγελματική απασχόληση για έναν άνδρα θεωρείται δεδομένη και μάλιστα μπορεί να απασχολείται απερίσπαστα χωρίς να φορτίζεται ιδιαίτερα με τα κυρίως οικογενειακά ζητήματα. Αντιθέτως, οι εργαζόμενες μητέρες δεν μπορούν να ασχοληθούν αποκλειστικά και μόνο με την εργασία τους, γιατί πρέπει να ανταποκριθούν στον γλυκό αλλά και απαιτητικό ρόλο της μητέρας. Αυτό που κυρίως, συνεπώς, χρειάζεται μία εργαζόμενη μητέρα είναι η πλήρης κατανόηση και η αμέριστη ηθική και ψυχική αλληλ και πρακτική συμπαράσταση όλων των μελών της οικογένειας, και κυρίως του συζύγου της. Θα ήταν καλό να γίνει κατανοητό ότι η πνευματική και ψυχική ισορροπία και ηρεμία της μητέρας - συζύγου θεωρείται πρωτίστως απαραίτητη και συνυφασμένη με την οικογενειακή ισορροπία και γαλήνη. Σχετικά με την δική μου περίπτωση, ανήκω σε αυτή την κατηγορία των εργαζομένων μητέρων που έχουν στόχους και όνειρα αλλά δεν ξέρουν αν μπορούν να τα υλοποιήσουν και να ανταποκριθούν στον πολύπλοκο ρόλο που ούτως ή άλλως έχουν αναλάβει. Όταν, λοιπόν, ενημερώθηκα για το πρόγραμμα “Ίσες δυνατότητες - Ίσες ευκαιρίες”, ήμουν άνεργη μητέρα δύο αγοριών - πέντε χρόνων και έξι μηνών - με δύο πτυχία στον τομέα της Ψυχολογίας και ένα μεταπτυχιακό από Αγγλικό πανεπιστήμιο στην Συμβουλευτική Ψυχολογία. Πάντοτε είχα ένα όνειρο, ένα

στόχο και ίσως περίμενα την κατάλληλη στιγμή για να τα πραγματοποιήσω. Οι δυσκολίες στην αρχή ήταν πολλές και γραφειοκρατικές και αρκετές φορές έφτασα στο σημείο να πω ότι θα τα παρατήσω. Όμως κάθε φορά έβρισκα την ψυχική δύναμη να συνεχίζω και να κατευθύνομαι στην υλοποίηση του στόχου μου, που ήταν η δημιουργία ενός Κέντρου Συμβουλευτικής. Ευτυχώς σε όλη αυτή την προσπάθεια είχα αρωγούς τους συμβούλους από το Δ.Ε.Α.ΔΗ.Ζ. (Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Δήμου Ζωγράφου). Σε κάθε συνεδρία που πήγα να εξεφράζα αρκετές απορίες σε σχέση με την οργάνωση και δομή του Κέντρου. Κάθε φορά, όμως, έφευγα με πιο ξεκαθαρισμένο και υλοποιήσιμο σχέδιο δράσης, το οποίο προερχόταν μέσα από την ανταλλαγή απόψεων και την αντικειμενική αλληλ και ουδέτερη ματιά της συμβούλου. Η σύμβουλος μου ήταν πάντα πρόθυμη να με ακούσει και να με στηρίξει λέγοντας τις σωστές λέξεις και φράσεις την κατάλληλη στιγμή. Ακόμη και όταν υπήρχε η αβεβαιότητα για την λήψη της επιχορήγησης, κι ενώ εγώ είχα πτοηθεί, εκείνη ήταν δίπλα μου, προσπαθώντας να με ενθαρρύνει ώστε να μην παρεκκλίνω πολύ του στόχου μου.

Αυτό το κομμάτι του προγράμματος “Ίσες δυνατότητες - Ίσες ευκαιρίες” αποτελεί τη θετική του πλευρά, γιατί όσον αφορά στις διαδικασίες της επιχορήγησης και της επαφής με τον ΟΑΕΔ υπήρξαν αρκετές γραφειοκρατικές δυσκολίες, οι οποίες αποτελούσαν ανασταλτικό παράγοντα. Μου ήταν δύσκολο να καταλάβω τον λόγο που ζητούσαν πρώτα να στήσεις την επιχείρηση επενδύοντας ένα αξιοσέβαστο ποσό που πιστεύω ότι αν το διέθετε η ενδιαφερόμενη, δεν θα απευθυνόταν στην συγκεκριμένη υπηρεσία για το συγκεκριμένο σκοπό. Και όταν εγκριθεί η λήψη της επιχορήγησης, η καταβολή των δόσεων πάντοτε γίνεται με καθυστέρηση, ενώ εσύ είσαι υποχρεωμένη να καλύψεις τα τρέχοντα έξοδα χωρίς καμία καθυστέρηση. Από την άλλη, βέβαια, είναι μία σημαντική οικονομική βοήθεια για την κάλυψη των εξόδων της πρώτης χρονιάς. Γι’ αυτό πιστεύω ότι αν καταφέρεις να μην πτοηθείς και να παραμείνεις πιστή στον στόχο σου, στο τέλος θα τα καταφέρεις. Έτσι δημιουργήθηκε το “Κέντρο Συμβουλευτικής για τον Νέο, τον Έφηβο και την Οικογένεια”. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα, λοιπόν, να ευχαριστήσω την σύμβουλο μου την κυρία Ελένη Θεοδωρή και την υπεύθυνη του προγράμματος στο ΔΕΑΔΗΖ, την κυρία Ψαρομάλλη Ρηνίνα. Η συμβολή τους στην προσπάθεια μου ήταν άκρως υποστηρικτική και σημαντική. Τέλος, δεν θα μπορούσα να ξεχάσω να ευχαριστήσω τον σύζυγο μου, ο οποίος με στηρίξε από την αρχή σε οποιοδήποτε τομέα, με ενθάρρυνε, ήταν δίπλα μου και έτοιμος κάθε στιγμή να με ακούσει. Επίσης, τα δύο υπέροχα παιδιά μου για την πηγή ενέργειας που μου διοχετεύουν, αλλά και για το υπέροχο χαμόγελο και την ζεστή αγκαλιά που μου χαρίζουν κάθε φορά που γυρίζω από την δουλειά. Είμαι σίγουρη ότι πολλές γυναίκες θα βρουν τον εαυτό τους ή έστω κομμάτι της ζωής τους μέσα από αυτή την σύντομη περιγραφή της δικής μου εμπειρίας. Αυτό που θα τις συμβούλευα είναι ότι μπορεί να υπάρχουν δυσκολίες, αλλά αξίζει να ρισκάρουμε στην ζωή

μας γιατί το μόνο που δε μπορούμε να κάνουμε είναι να είμαστε παθητικοί θεατές της ίδιας της ζωής μας, καταπνίγοντας έτσι τους στόχους και τα όνειρα που κάποτε είχαμε. Οι δυσκολίες και οι αντιξοότητες μπορεί να είναι πολλές και ποικίλες, αλλά η διαδρομή είναι αυτή που σε κρατάει σε εγρήγορση.

** Η Γιούλη Μιγγείρου αποφοίτησε από το τμήμα Ψυχολογίας του Πάντειου Πανεπιστημίου και συνέχισε με μετα-*

πτυχιακές σπουδές στο Manchester Metropolitan University της Αγγλίας αποκτώντας ειδικότητα στη Συμβουλευτική Ψυχολογία (MSc Counselling Psychology). Εργάστηκε ως Συμβουλευτικός Ψυχολόγος σε ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα, πραγματοποιώντας ομάδες γονέων, εφήβων και νέων καθώς και ατομικές συνεδρίες. Επίσης, έχει δουλέψει εθελοντικά στο Κέντρο Ζωής ως υπεύθυνη του τμήματος νοσούντων από τον ιό HIV στο νοσοκομείο "Ευαγγελισμός" και στο Δρομοκαΐτειο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο στα πλαίσια της πρακτικής της άσκησης. Συμμετείχε σε χορήγηση ψυχολογικών δοκιμασιών και σε ομάδες διαχείρισης περιστατικών στο Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Περιστερίου. Τέλος, έχει παρακολουθήσει επιστημονικά συνέδρια και σεμινάρια που παρουσιάζουν σύγχρονες τεχνικές και μεθόδους ψυχοθεραπείας.

Ταγάρα Ιωάννα*

Το πρόβλημα της ανεργίας είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας, από το οποίο, δυστυχώς, δεν μπόρεσα να ξεφύγω ούτε και εγώ. Ως κοινωνικό πρόβλημα επηρέασε όλη μου την ζωή και με οδήγησε σε έναν ιδιότυπο κοινωνικό αποκλεισμό, ο οποίος για να αντιμετωπιστεί απαιτούσε γερά ψυχολογικά αποθέματα και κουράγιο ώστε να συνεχίσω την ζωή μου - έστω και αν επρόκειτο ουσιαστικά για μια ζωή με πολλή στενή στενή. Η ανεργία είναι ένα κοινωνικό πρόβλημα που αφορά όλα τα επίπεδα της κοινωνίας μας και δεν κάνει διακρίσεις. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις στατιστικές, η ανεργία πλήττει κυρίως της γυναίκες και ιδιαίτερα αυτές με υψηλό μορφωτικό επίπεδο φαινόμενο που οφείλεται στο ότι τα πανεπιστημιακά πτυχία στην πλειονότητα τους δεν έχουν ουσιαστικά κανένα αντίκρισμα στην διαμορφωμένη αγορά εργασίας. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι τα κατάλοιπα των πατριαρχικών και των παρωχημένων συντηρητικών αντιλήψεων που ακόμα και στις μέρες μας βαρύνουν την κοινωνία, αποκλείοντας ουσιαστικά ένα μεγάλο μέρος των γυναικών από την εργασία. Μέσα στο πλαίσιο αυτό και κυρίως χάρη στην προσωπική μου έρευνα, ενημερώθηκα για την προσπάθεια διάφορων φορέων να στηρίξουν την γυναικεία απασχόληση και έτσι επιδίωξα να ενταχθώ στο Σχέδιο Δράσης "Ίσες Δυνατότητες - Ίσες Ευκαιρίες".

Το πρόγραμμα για εμένα προσωπικά είχε δύο φάσεις. Η πρώτη ήταν εκείνη της ψυχολογικής υποστήριξης από μια εργασιακή σύμβουλο, την κυρία Ελένη Θεοδωρή. Είχα την τύχη η εργασιακή μου σύμβουλος να είναι μία απόλυτα καταρτισμένη νεαρή επιστήμονας, η οποία έπαιξε σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια μου για εξεύρεση εργασίας. Με βοήθησε ιδιαίτερα να ξεπεράσω τους όποιους ενδοισμούς σχετικά με την επανένταξή μου στην αγορά εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη της την ιδιαιτερότητά μου ως δυσθεκτική. Εξαιτίας των λανθασμένων αντιλήψεων που επικρατούν, αυτή η πραγματικότητα λειτούργησε για εμένα ανασταθτικά μέχρι πρόσφατα. Η επόμενη φάση αφορά την ένταξή μου μέσω του προγράμματος Stage - με χρηματοδότηση από τον ΟΑΕΔ - σε διοικητική υπηρεσία της Υπερνομαρχίας Αθηνών - Πειραιώς, η οποία είναι και ένας από τους φορείς που συνέβαλε στην υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης "Ίσες Δυνατότητες - Ίσες Ευκαιρίες. Μου δόθηκε, με αυτόν τον τρόπο, η ευκαιρία να αποκτήσω εργασιακή εμπειρία σε διοικητικές θέσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, μέσα σε ένα άνετο και ανθρώπινο εργασιακό περιβάλλον και παράλληλα η δυνατότητα να επαναπροσδιορίσω την θέση μου ως εργαζόμενη θέτοντας ξανά στόχους στην ζωή μου για την περαιτέρω επαγγελματική μου πορεία.

Φυσικά, ένα τόσο φιλόδοξο πρόγραμμα δύσκολα θα μπορούσε να μην έχει και τα τρωτά του σημεία. Θα ήθελα, λοιπόν, να επιση-

μάνω κάποια από τα σημεία εκείνα που, κατά την άποψη μου, πλήττουν ουσιαστικά εμάς τους δικαιούχους του προγράμματος. Το πρώτο σημείο είναι η μισθολογική ανισότητα που έχει παρατηρηθεί σε σχέση με άλλα προγράμματα Stage όσον αφορά τους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Είναι, ίσως, το μοναδικό πρόγραμμα Stage που ουσιαστικά δεν αναγνωρίζει μισθολογικά τα πανεπιστημιακά πτυχία τα οποία με πολύ κόπο έχουμε αποκτήσει, εξισώνοντας μας μισθολογικά με τις απόφοιτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το δεύτερο σημείο έχει να κάνει με την ανανέωση των συμβάσεων των γυναικών που εργάζονται με Stage υπό το Μέτρο 5.3 "Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις υπέρ των Γυναικών". Σύμφωνα με όσα διαβάζω στον τύπο και με βάση την ενημέρωση που έχω από τον ΟΑΕΔ δεν υπάρχει καμία πιθανότητα ανανέωσης των συμβάσεων, την στιγμή που στην πλειονότητα τους τα προγράμματα Stage που υλοποιούνται από τον ΟΑΕΔ έχουν πάρει τουλάχιστον 12μηνη χρονική παράταση έπειτα από τις κυβερνητικές εξαγγελίες. Με την ελπίδα ότι έστω και τώρα θα διορθωθούν τα προβλήματα αυτά, ώστε να γίνει πραγματικότητα το σύνθημα του προγράμματος για ίσες δυνατότητες και ίσες ευκαιρίες στις άνεργες γυναίκες, εύχομαι να συνεχιστούν, και στο μέλλον, αυτές οι καλές προσπάθειες. Είναι ανάγκη να δώσουμε, και στις γυναίκες, την ευκαιρία να μπου ουσιαστικά στην κοινωνία, διασφαλίζοντας, ταυτόχρονα, ελαχιστοποίηση φαινομένων κοινωνικής υποτίμησης. Άλλωστε, η ισορροπία και η συνεργασία των δύο φύλων είναι απαραίτητη προϋπόθεση στην προσπάθεια που γίνεται για μια καλύτερη και δικαιότερη κοινωνία.

Παρά τα βήματα τα οποία έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια για την καταπολέμηση των διακρίσεων μεταξύ των φύλων, η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (ιδιαίτερα στον επαγγελματικό τομέα), δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ουσιαστικά. Η χώρα μας ακόμα και σήμερα εξακολουθεί να εμφανίζει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά γυναικείας απασχόλησης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ένα μεγάλο τμήμα του γυναικείου πληθυσμού που βιώνει τις διακρίσεις λόγω φύλου, αποκλείεται από το γίνεσθαι της κοινωνίας που ζει (κοινωνικός αποκλεισμός), και παράλληλα τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας το αναγκάζουν, είτε να συντηρείται από το συγγενικό (γονείς) ή φιλικό του περιβάλλον χωρίς καμιά επαγγελματική διεξοδό και κοινωνική προοπτική. Ειδικότερα όταν η γυναίκα άνεργος, συνδυάζει και άλλη κοινωνική ιδιότητα (μητέρα, έγκυος, αλλοδαπή, κ.α.), τότε η κατάσταση αυτή επιβαρύνει δυστυχώς ακόμη πιο πολύ την θέση της στην αγορά εργασίας. Απαιτούνται πολιτικές και δράσεις σε όλα τα διοικητικά επίπεδα που να στοχεύουν στην προώθηση της γυναικείας απασχόλησης και την ενεργό συμμετοχή των γυναικών στην κοινωνική ζωή της χώρας.

* Η Ταγάρα Ιωάννα του Κωνσταντίνου είναι φοιτήτρια του μεταπτυχιακού τμήματος Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και πτυχιούχος του τμήματος Ευρωπαϊκού Πολιτισμού. Στο πανεπιστήμιο της Αθήνας παρακολούθησε πρόγραμμα συμπληρωματικής εκπαίδευσης με τίτλο "ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗ" και στο Κ.Σ.Ε του ΤΕΙ Πειραιά παρακολούθησε μαθήματα πληροφορικής. Έχει διδαχθεί Αγγλικά, Ισπανικά, Γερμανικά και Γαλλικά. Αυτήν την περίοδο απασχολείται στην Υπερνομαρχία Αθηνών - Πειραιώς σε πρόγραμμα Stage εννέα μηνών.

Πρόγραμμα «IFAC»

Ο ΣΕΕ υλοποιεί το πρόγραμμα IFAC- "Information for a choice: Empowering Young Women through Learning for Technical Professions and Science career" σε συνεργασία με οκτώ (8) ακόμα φορείς από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα θέτει ως κύριους στόχους: α) την ενθάρρυνση νεαρών κοριτσιών, ώστε να στραφούν προς σπουδές και επαγγέλματα στο χώρο της Επιστήμης και της Τεχνολογίας, β) τον εντοπισμό και τη μείωση πιθανών εμποδίων στον προαναφερθέντα χώρο και γ) τη δημιουργία ενός οδηγού "καλών πρακτικών" για τη διάχυση των δράσεων του προγράμματος.

Το Σάββατο 17 Μαρτίου 2007 πραγματοποιήθηκε στο Γυμνάσιο Κρουονερίου ημερίδα με θέμα "Φύλο και νέα εργασιακά περιβάλλοντα στην κοινωνία της πληροφορίας". Διοργανωτές ήταν το ΚΕΣΥΠ Αχαρνών, το Γραφείο ΣΕΠ του 4^{ου} Γενικού Λυκείου Αχαρνών, ο Σύλλογος Διδασκόντων Γυμνασίου Κρουονερίου και ο Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων Γυμνασίου Κρουονερίου. Την όλη προσπάθεια συντόνισε ο **Ελευθέριος Χονδρογιάννης**, Υπεύθυνος Γραφείου ΣΕΠ.

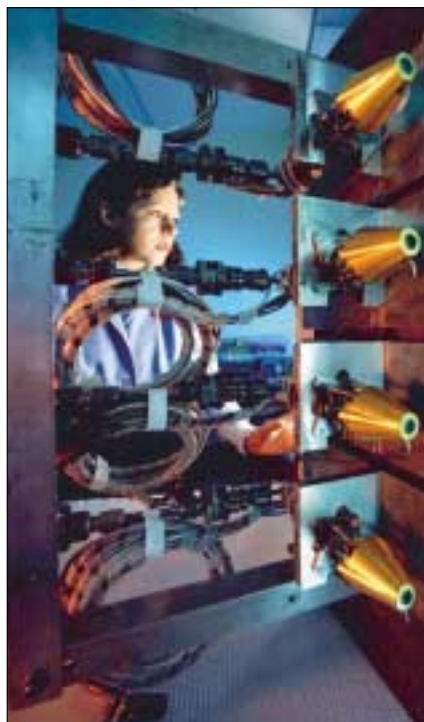
Στην ημερίδα προσεκήληθη και η **Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων Δρ. Εύη Μπάτρα**, η οποία έδωσε διάλεξη με τίτλο "**Φύλο και σύγχρονος αναλφαβητισμός**". Η παρουσία αυτή του Συνδέσμου εντάσσεται στην προσπάθεια που κάνει στα πλαίσια του έργου IFAC να ευαισθητοποιήσει γονείς, δασκάλους, σχολικούς συμβούλους στην ενθάρρυνση και παρότρυνση των μαθητριών να επιλέξουν τις θετικές επιστήμες για επαγγελματική σταδιοδρομία.

Παραθέτουμε το κείμενο της ομιλίας.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι μεγάλη μου χαρά να βρίσκομαι σήμερα μαζί σας, μετά από την πρόσκληση του κ. Λευτέρη Χονδρογιάννη, διοργανωτή αυτής της τόσο ενδιαφέρουσας και χρήσιμης εκδήλωσης.

Έχω την τιμή να εκπροσωπώ τον Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων, έναν ιστορικό σύλλογο, που ιδρύθηκε το 1924, από γυναίκες απόφοιτες του Πανεπιστημίου Αθηνών, που διεκδικούσαν το δικαίωμα να ασκήσουν το επάγγελμα που είχαν σπουδάσει, κάτι το οποίο τότε δεν επιτρέπονταν στις γυναίκες. Είναι το παλιότερο επιστημονικό γυναικείο σωματείο, με αδιάλειπτη λειτουργία από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα και με πολύτιμη συνεισφορά στους αγώνες των γυναικών για την ψήφο και την αναθεώρηση του οικογενειακού δικαίου. Στους σημερινούς σκοπούς του Συνδέσμου περιλαμβάνεται η προώθηση των επιστημόνων γυναικών στην ακαδημαϊκή κοινότητα, στο επάγγελμα και στις υψηλές θέσεις στην ιεραρχία, καθώς και η καταπολέμηση του αναλφαβητισμού.

Θα αναρωτηθείτε, και εύλογα, αν αυτός ο τελευταίος σκοπός έχει νόημα στις μέρες μας. Είναι γνωστό σε όλους ότι η χώρα μας είναι από τις πρώτες

παγκοσμίως στον τομέα του αναλφαβητισμού. Σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις του ΟΗΕ, που παρουσιάζουν τους μη οικονομικούς δείκτες ευημερίας των χωρών – μελών του, το 99,99% των Ελληνών γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή, το μηδαμινό ποσοστό των αναλφάβητων αφορά σχεδόν αποκλειστικά τους τσιγγάνους.

Την εποχή που καθιερώθηκε ο όρος "αναλφαβητισμός", που στην κυριολεξία του σημαίνει αυτός που δεν γνωρίζει το αλφάβητο, οι ελάχιστες απαιτήσεις της κοινωνίας και της επιστήμης ήταν η γνώση ανάγνωσης και γραφής (όποιοι ήξερε να βάλει και ολογράφως την υπογραφή του, θεωρούνταν εγγράμματος). Σήμερα, βέβαια, οι απαιτήσεις έχουν αλλιάξει. Στη γνώση του αλφαβήτου έχει προστεθεί και η γνώση των μαθηματικών και της πληροφορικής και υπάρχει μια σύγχρονη μορφή αναλφαβητισμού, ο "ηλεκτρονικός αναλφαβητισμός", που πλήττει, όπως και ο παραδοσιακός, τις γυναίκες. Και είναι το ίδιο ύπουλος και επίφοβος, καθώς στερεί τις σύγχρονες γυναίκες από την επαφή με την επιστήμη, την κοινωνία, την εποχή της πληροφορικής.

Τι είναι αυτό που κάνει τις γυναίκες να "αποστρέφονται" τα μαθηματικά, τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, την τεχνολογία και γενικά ό,τι έχει σχέση με τις θετικές επιστήμες; Εγώ υποστηρίζω ότι αυτό είναι η παγιωμένη κοινωνική προκατάληψη ότι οι γυναίκες δεν έχουν "μαθηματικό μυαλό" και γι' αυτό δεν είναι καλές στις θετικές επιστήμες. Με τη σημερινή μου ομιλία θα προσπαθήσω να σας αποδείξω, και ελπίζω να σας πείσω, ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια έχουν μυαλό γερό, καθαρό, φωτεινό, συνθετικό, μαθηματικό, μυαλό μηχανικού.

Από πολύ μικρή άκουγα τους μεγαλύτερους γύρω μου να λένε ότι το τάδε αγόρι "έχει μαθηματικό μυαλό", ποτέ όμως την έκφραση αυτή δεν την άκουσα για κορίτσι. Αργότερα, όταν πήγα στο σχολείο, έβλεπα ότι εγώ και οι συμμαθήτριάς μου δεν υστερούσαμε σε τίποτα στα Μαθηματικά σε σχέση με τους συμμαθητές μας. Μάλιστα, όσο περνούσαν τα χρόνια, εμείς γινόμασταν καλύτερες. Είχα, βέβαια, και τη φοβερή τύχη, να φοιτώ σε μια τάξη όπου το πρώτο στη βαθμολογία αγόρι ήταν στη γενική κατάταξη μετά το τελευταίο κορίτσι, οπότε, όπως καταλαβαίνετε, ήταν πρακτικώς αδύνατον να πιστέψουμε αυτόν τον "μύθο".

Διότι περί μύθου πρόκειται. Αυτός είναι ο βασικός μύθος που για αιώνες απέκλεισε τις γυναίκες από τις θετικές επιστήμες. Είναι ο μύθος που επιβίωσε ακόμη και στη σύγχρονη κοινωνία, που θέλει τη γυναίκα να σπουδάσει και να εργάζεται, αλλά όχι βρε παιδί μου και ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, αυτά είναι δύσκολα πράγματα, είναι για τους άνδρες, άσε που χάνει και την περιβόητη θηλυκότητά της επιλέγοντας ένα τέτοιο επάγγελμα (άλλος μύθος αυτός). Είναι τυχαίο άραγε που η ανδροκρατούμενη κοινωνία έχει στήσει τόσες αθηναϊκές γραμμές άμυνας, ώστε το κάστρο να μην πέφτει ποτέ, όσες νίκες κι αν επιτύχουν οι γυναίκες? Πετύχαμε το δικαίωμα στη μόρφωση, στη δουλειά, στη συμμετοχή στην πολιτική ζωή του τόπου, στη διαχείριση της περιουσίας μας, μα καλά τί άλλο θέλουμε? Αυτή δεν είναι η ισότητα? Η απάντησή μου είναι ΟΧΙ.

- Γιατί, μπορεί οι φοιτήτριες να είναι σήμερα περισσότερες από τους φοιτητές, αλλά τα κορίτσια σπουδάζουν επιστήμες που δεν έχουν αντίκρουσμα στην αγορά εργασίας ή δεν είναι καλο-

πληρωμένες, άρα υποθηκεύουν την οικονομική τους ανεξαρτησία. Δυστυχώς, ακόμη και σήμερα υπάρχουν αντρικά επαγγέλματα, που όληως τυχαίως είναι καθοπληρωμένα (π.χ. του μηχανικού)!!!

- Γιατί, μπορεί οι γυναίκες να έχουν τη δυνατότητα να εργάζονται, αλλήλ η ανεργία τους είναι διπλάσια των αντρών, γιατί οι εργοδότες δεν θέλουν να προσλαμβάνουν μπτέρες. Και όταν καταφέρουν να διατηρήσουν τη θέση εργασίας τους, δεν φτάνουν συνήθως ψηλά στην ιεραρχία.
- Γιατί, έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, αλλήλ είναι ελάχιστες αυτές που είναι εκλεγμένες στη Βουλή ή σε άλλα ζωτικής σημασίας κέντρα λήψης αποφάσεων.
- Γιατί, μπορεί οι γυναίκες να μπορούν να διαχειριστούν την παρουσία τους (αυτό έγινε πολύ πρόσφατα, μόλις τη δεκαετία του '80, με την κατάργηση του θεσμού της προίκας), αλλήλ είναι δύσκολο να αποκτήσουν δική τους, αφού η δουλειά τους είναι συνήθως λιγότερο καλά αμειβόμενη σε σχέση με αυτή του άνδρα.

Η ισότητα δεν είναι μόνον θέμα θεωρητικό ή ποσοτικό, είναι θέμα πρακτικό και ποιοτικό. Και έχουμε πολύ δρόμο ακόμη να διανύσουμε για να την πετύχουμε.

Οι θεωρίες αυτές απέκλεισαν για αιώνες τις γυναίκες από τις θετικές και φυσικές επιστήμες. Κατ' αρχήν ας δούμε αν οι θεωρίες στέκουν επιστημονικά και λογικά. Κάνοντας ποιές παρατηρήσεις οι άνδρες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι γυναίκες δεν είναι καλές στα Μαθηματικά? Εγώ θα σας απαριθμήσω ενδεικτικά τις "μαθηματικές" δεξιότητες των απλών και αγράμματων γυναικών του χωριού μου, έτσι όπως εγώ ασυνείδητα τις παρατηρούσα σαν μικρό παιδί. Δεν υπήρχε καμία γυναίκα στο χωριό μου που να μην ξέρει να κεντάει, να πλέκει, να υφαίνει και μάλιστα πολύπλοκα σχέδια. Δεν απαιτεί αυτό γνώσεις γεωμετρίας, άριστη αντίληψη του χώρου, των σχημάτων, των χρωμάτων και των συνδυασμών τους; Δεν υπάρχει καμία που να μην είναι μαγείρισσα, και μάλιστα εξαιρετική. Δεν απαιτεί αυτό γνώση των φυσικών και χημικών ιδιοτήτων των υλικών - πρώτων υλών, της συμπεριφοράς τους κατά την ανάμειξη και την καύση, καθώς και των σωστών ποσοτήτων - δόσεων, ώστε να πετύχει, και μάλιστα χωρίς προηγούμενη εργαστηριακή δοκιμή - πείραμα, η παρασκευή - παραγωγή του σιφάδου, της μελιτζανόπιτας, του παστίτσιου, του τραχανά, των γλυκών του κουταλιού και τόσων άλλων ωραίων εδεσμάτων, που κάνουν τις γειτονιές να μοσχοβολάνε κάθε μεσημέρι; Οι αθλητιστές, που τον Μεσαίωνα προσπαθούσαν μάταια να μετατρέψουν όλα τα μέταλλα σε χρυσό, νόμιζαν ότι έθεταν τις βάσεις της Χημείας. Μα αυτές είχαν τεθεί προ χιλιόδων ετών με την μετατροπή του γάλατος σε τυρί και γιαούρτι από τις αγρότισσες για την διατροφή των οικογενειών τους!!!! Μήπως δεν έχουν γνώσεις βιολογίας, γεωπονικής, φαρμακευτικής και μαιευτικής οι απλές γυναίκες; Έχουν, και μάλιστα πρωτότυπες. Ξέρουν τις φαρμακευτικές ιδιότητες των φυτών και τα χρησιμοποιούν για θεραπευτικούς λόγους, γνωρίζουν ενστικτωδώς τις λειτουργίες του σώματός τους και είναι οι πρώτες μαιευτήρες των συγγενών και φίλων τους. Όλες αυτές οι γνώσεις και δεξιότητες δεν είναι "κομπογιαντισμός". Απλώς, επειδή, επί χιλιόδες χρόνια, δεν συστηματοποιήθηκαν και δεν εμπορευματοποιήθηκαν, ώστε να αποκτήσουν οικονομική αξία, θεωρήθηκαν άνευ αξίας από την μετέπειτα συστηματική και εμπορευματοποιημένη αντίληψη για την επιστήμη. Έτσι οι γυναίκες, μη φροντίζοντας ποτέ να κατοχυρώσουν "πνευματικά δικαιώματα" στις "εφευρέσεις" τους, ούτε να "πιστοποιήσουν" τις "δεξιότητές" τους, βρέθηκαν να θεωρούνται ξένες προς τις φυσικές επιστήμες. Τί ειρωνεία!!! Οι γυναίκες, που γνωρίζουν τη φύση με τον δικό τους μοναδικό βιωματικό τρόπο, να αποκλείονται από τις επιστήμες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση της φύσης. Και τί καταδίκη, στη σύγχρονη κοινωνία, με έμμεσο τρόπο, να αποκλείονται τα κορίτσια από του να γνωρίσουν τον κόσμο σε όλες του τις λεπτομέρειες και το με-

γαλήιο, ξεκομμένα από τις νέες τεχνολογίες, το σημερινό κλειδί για την εξερεύνηση του κόσμου !!!

Από την άλητη πλευρά, ακούμε συνεχώς, ακόμα και σήμερα, την έκφραση "αυτός έχει θηλυκό μυαλό". Ποιό είναι το νόημα της έκφρασης αυτής. Το φυσικό χαρακτηριστικό της γυναίκας που τη διαφοροποιεί από τον άνδρα είναι ότι "γεννάει" τα παιδιά. Η έκφραση, λοιπόν, αυτή σημαίνει ότι, όποιος έχει θηλυκό μυαλό, "γεννάει ιδέες", χωρίς όμως ιδιαίτερη διευκρίνιση για το είδος και την ποιότητα των ιδεών αυτών. Ένα άλλο κοινωνικό χαρακτηριστικό, που εσφαλμένα φυσικά αποδίδεται στις γυναίκες, είναι η πανουργία, η κουτοπονηριά, ο πλάγιος τρόπος του ενεργείν και πράττειν. Και σχεδόν πάντα υπονοείται με την έκφραση "θηλυκό μυαλό", ότι όποιος έχει τέτοιο μυαλό γεννά πονηρές ιδέες, σκοτεινές, καπάτσες και άλλες συνώνυμες, που φυσικά δείχνουν ηθική κατωτερότητα και φυσική μειονεξία. Κι εγώ σας ήξω ότι "**θηλυκό μυαλό**" σημαίνει "**μυαλό ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ**"!!!!, δηλαδή μυαλό που γεννά λύσεις πρωτότυπες και ρηξικέλευθες, που επιλύει δύσκολα προβλήματα, που ανοίγει δρόμους, που φωτίζει σκοτεινούς μέχρι τότε δρόμους της σκέψης, αυτή ακριβώς είναι η δουλειά του μηχανικού. Αν λοιπόν υιοθετήσουμε την άποψη ότι οι γυναίκες έχουμε "θηλυκό" και όχι "μαθηματικό" μυαλό, ας τη συνδέσουμε με αυτό το επιχείρημα. ΕΠΟΜΕΝΩΣ, ακόμη και με την ανδρική λογική, οι γυναίκες είναι καταλληλότερες να γίνουν ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ.

Ας έρθουμε τώρα στον μύθο της "θηλυκότητας". Μια γυναίκα που κάνει ένα αντρικό επάγγελμα χάνει τη θηλυκότητά της. Ένας άντρας, όμως, που κάνει ένα "γυναικείο" επάγγελμα δεν χάνει ποτέ τον ανδρισμό του, ίσα-ίσα θεωρείται ακόμα πιο διακεκριμένος που τα καταφέρνει σε κάτι που είναι "έξω από τη φύση" του. Ένας αδρότατος πληρωμένος σεφ μεγάλου ξενοδοχείου είναι περιζήτητος γαμπρός, παρά το ότι κάνει μια γυναικεία δουλειά (μαγείρεμα). Γιατί αυτός δεν χάνει τον ανδρισμό του; Μα είναι απλό, γιατί αυτός από αυτή τη δουλειά θησαυρίζει, ενώ η νοικοκυρά που κάνει την ίδια ακριβώς δουλειά στο σπίτι της απλήρωτη εκτελεί το καθήκον της, δεν κάνει επάγγελμα. Το θέμα, λοιπόν, είναι οικονομικό και κατ' επέκταση είναι θέμα ισχύος και επιβολής. Αυτός είναι και ο ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ λόγος που σχεδόν όλα τα γυναικεία επαγγέλματα είναι κακοπληρωμένα. Ακόμη κι αν η γυναίκα δουλεύει, να μην μπορεί να είναι πλήρως οικονομικά ανεξάρτητη, να στηρίζεται πάντα στο εισόδημα κάποιου άνδρα. Και, κακά τα ψέματα, ισότητα δεν υπάρχει χωρίς οικονομική αυτοτέλεια και αυτονομία!!!!

ΔΕΝ έχουν, λοιπόν, κανένα λόγο τα κορίτσια να μην σπουδάζουν θετικές επιστήμες κι όμως το αποφεύγουν, λόγω αυτών ακριβώς των προκαταλήψεων. Θα με ρωτήσει κάποιος από σας "Είναι εύκολο να σπουδάσεις θετικές επιστήμες;". Η δική μου απάντηση είναι ΝΑΙ. Εγώ προσωπικά δεν δυσκολεύτηκα καθόλου ούτε να μπω στο Πολυτεχνείο, ούτε να το τελειώσω, ούτε να συνεχίσω τις σπουδές μου σε επίπεδο διδακτορικού. Οι βαθμοί δυσκολίας που συνάντησα

ήταν βατοί. Θέλητε μια άλλη απάντηση; Είναι το ίδιο δύσκολο για έ-να αγόρι και για ένα κορίτσι, άρα το συμπέρασμα είναι ίδιο. Το μυστι-κό είναι η θέληση και η συστηματική δουλειά.

Τότε, θα με ρωτήσετε, γιατί τα κορίτσια χρειάζονται ενθάρρυν-ση; Ακριβώς για να ξεπεράσουν τις κοινωνικές προκαταλήψεις, για κανέναν άλλο λόγο. Και τί είδους θα μπορού-σε να είναι η ενθάρρυνση αυτή. Μία καλή και αποτελεσματική πρακτική είναι η προβολή των ζωντανών προτύπων, δηλαδή πετυχημένων γυναικών, ζω-ντανών, υπαρκτών, καθημερινών, γήινων, χειροπιαστών, που χωρίς να έχουν κάποια εξαιρετική βοήθεια, χρησιμοποιώντας το μυαλό τους και εργαζόμενες μεθοδικά, πέτυχαν αυ-τό που για πολλούς ή έστω για κάποι-ους φαντάζει εξαιρετικό. Σε μια κοι-νωνία που βομβαρδίζεται από τα γνω-στά τηλεοπτικά πρότυπα, σε μια επο-χή "σειρήνων", που γλυκοτραγου-δούν στα νεανικά αυτιά των κορι-τσιών ότι είναι πανεύκολο να "πετύ-χουν" στη ζωή τους χρησιμοποιώντας τα "γυναικεία τους θέλητρα και προ-σόντα", ακολουθώντας το επάγγελ-μα του μοντέλου, της σταρ και άλλα παρεμφερή, εμείς προβάλλουμε το πρότυπο της σκεπτόμενης, εργαζόμε-νης και αγωνιζόμενης επιστήμονος, που κερδίζει τη ζωή της μόνη της και με αξιο-πρέπεια.

Τον τελευταίο χρόνο αυτό προσπαθούμε να κάνουμε και στον ΣΕΕ, μέσω ενός πολύ σημαντικού προγράμματος που χρηματοδο-τείται από το 6^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογι-κή Ανάπτυξη και ειδικότερα από την κατηγορία "Specific research and technological development programme, Structuring the European Research Area" και έχει τίτλο "Information for a choice: empowering young women through learning for technical professions and science careers - IFAC" (Ενθάρρυνση μαθητριών στην επιλογή επαγγελμάτων στο χώρο των θετικών επιστημών &

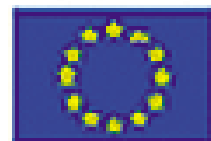
της τεχνολογίας) και σε αυτήν ακριβώς την προσπάθεια εντάσσεται και η σημερινή μου ομιλία.

Όσον αφορά την επιλογή συγκεκριμένου επαγγέλματος, που καθοούνται οι έφηβοι να κάνουν στα 18 τους χρόνια, πιστεύω ότι δεν έχει και τόσο μεγάλη σημασία η ακριβής επιλογή. Εάν κάποιο παιδί είναι πάρα πολύ κατασταλαγμένο και έχει επι-ηέξει ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, έχει καλώς. Εάν δεν έχει καταλήξει, αλλιώς κι-νείται σε μια ευρύτερη περιοχή επιλο-γών, θα περάσει κάπου, ανάλογα με τους βαθμούς του. Εάν δεν είναι αυτό ακριβώς που θέλει και δεν θέλει να ξαναυποστεί τη δοκιμασία των εξετά-σεων, και πάλη δεν πειράζει, μπορεί να "διορθώσει" την επιλογή του με μεταπτυχιακές σπουδές. Σήμερα, οι δρόμοι που ανοίγονται στα παιδιά εί-ναι απείρως περισσότεροι σε σχέση με πριν 15-20 χρόνια και υπάρχει ε-δραιωμένη η αντίληψη της πολυ-επι-στημονικής και δι-επιστημονικής προσέγγισης των θεμάτων και οι επι-στήμονες που κάνουν "τρελήους" συνδυασμούς προπτυχιακών και με-ταπτυχιακών σπουδών είναι οι πιο κα-λοπληρωμένοι στην αγορά εργασίας. Αυτό που έχει σημασία για τους εφή-βους είναι να αγαπούν τη μελέτη και τη γνώση, να έχουν ανοιχτούς ορίζοντες και να μην φοβούνται να πάρουν αποφά-σεις. Ιδίως τα κορίτσια, ναι, χρειάζονται περισσό-τερο θάρρος να επιμεύνουν στις επιστημονικές και επαγγελματικές τους επιλογές, επειδή, εκτός των άλλων εμποδίων, έχουν να υπερ-πηδήσουν και τις κοινωνικές προκαταλήψεις και τα στερεότυπα.

Κλείνοντας, θα ήθελα και πάλη να ευχαριστήσω τον Λευτέρη για την ευκαιρία που μου πρόσφερε να είμαι κοντά σας και εσάς που α-φιερώσατε την ανάπαυση του Σαββάτου για να παρευρεθείτε. Λευ-τέρη, σου εύχομαι να έχεις πάντα ωραίες και πρωτότυπες ιδέες και να εξακολουθήσεις να βοηθάς τις μαθήτριάς σου, οι οποίες το χρει-άζονται πραγματικά.

SIXTH FRAMEWORK PROGRAMME

information
FOR A CHOICE
IFAC

- www.SET-career.eu
- www.IFAC-project.eu

Ενημερωτική Ημερίδα

"Δυνατότητες Μεταπτυχιακών Σπουδών για γυναίκες επιστήμονες"

Παρασκευή 28 Σεπτεμβρίου 2007

Ομιλία Δρ. Εύης Μπάτρα, Προέδρου ΣΕΕ

Κυρίες και Κύριοι,

Εκ μέρους του ΔΣ του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων σας καλωσορίζω στην σημερινή μας εκδήλωση και εκφράζω τη χαρά μου για την παρουσία σας.

Η σημερινή μας εκδήλωση είναι η πρώτη από τρεις που θα πραγματοποιηθούν μέχρι το τέλος Απριλίου 2008, στο πλαίσιο ενός ετήσιου έργου που υλοποιεί ο ΣΕΕ σε συνεργασία με τον Ελληνικό Σύλλογο Επιστημόνων "Μαρία Κιουρί", το οποίο έχει τίτλο "Υποστήριξη και συμβουλευτική γυναικών στην αναζήτηση και πραγματοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών - ΑΜΑΛΙΑ ΦΛΕΜΙΓΚ" και χρηματοδοτείται από το Ε.Π. "Απασχόληση & Επαγγελματική Κατάρτιση" και ειδικότερα από το Μέτρο 1.6. "Δράσεις Ενίσχυσης της Απασχόλησης με την ενεργό συμμετοχή των ΜΚΟ".

Στην σημερινή μου ομιλία θα σας παρουσιάσω τους άξονες του έργου αυτού.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων (ΣΕΕ), από την ίδρυσή του (1924) μέχρι σήμερα παρέχει ουσιαστική στήριξη στις γυναίκες πτυχιούχους Ανωτάτων Σχολίων, εργαζόμενες για την εξύψωση της επαγγελματικής και επιστημονικής στάθμης τους.

Ο Ελληνικός Σύλλογος Επιστημόνων "Μαρία Κιουρί" (Παράρτημα Ελλιάδας του Ευρωπαϊκού Συλλόγου Marie Curie Fellows Association, MCFA-Hellas), που ιδρύθηκε το 2003, επιδιώκει, μεταξύ άλλων, την βέλτιστη διάχυση των πληροφοριών και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού στον παγκόσμιο επιστημονικό-ερευνητικό χώρο.

Μελέτες και έρευνες της Γενικής Γραμματείας Ισότητας (ΓΓΙ), του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), σε συνδυασμό με τα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας και του ΟΑΕΔ, αποτυπώνουν τις εξής τάσεις στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας των γυναικών:

- Ο αριθμός των γυναικών που εισέρχονται σε κάποια πανεπιστημιακή σχολή αυξάνεται διαρκώς τα τελευταία 20 χρόνια. Οι γυναίκες έχουν σπάσει το φράγμα παραδοσιακά θεωρούμενων "ανδρικών" σχολών (π.χ. Νομική, Ιατρική), ενώ αυξάνεται σταδιακά ο αριθμός τους και στις Πολυτεχνικές σχολές. Σήμερα υπάρχει πληθώρα πανεπιστημιακών σχολών, στις οποίες οι φοιτήτριες είναι περισσότερες από το 50% του συνόλου των φοιτητών, και μάλιστα επιδεικνύουν σαφώς καλύτερες επιδόσεις από τους άνδρες συμμαθητές τους.
- Αντίθετα, ο αριθμός των γυναικών που επιλέγουν την συνέχιση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό ή/και διδακτορικό επίπεδο

υπολείπεται κατά πολύ εκείνου των ανδρών. Υπάρχει σαφώς μία διστακτικότητα στις πτυχιούχους να παρατείνουν τον χρόνο των σπουδών τους. Η τάση αυτή ερμηνεύεται από τα υπάρχοντα κοινωνικά στερεότυπα, σύμφωνα με τα οποία οι γυναίκες δεν είναι αναγκαίο να επενδύουν περαιτέρω στις σπουδές τους, καθώς αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον αναπαραγωγικό και μητρικό τους ρόλο. Η ηλικία εκπόνησης μεταπτυχιακών σπουδών (25-35 ετών) συμπίπτει με αυτήν που "υποδεικνύεται" ως η βέλτιστη για τεκνοποιία. Ένας επί πλέον αποτρεπτικός λόγος είναι ότι η παραδοσιακή ελληνική οικογένεια δεν υποστηρίζει οικονομικά τις μακροχρόνιες σπουδές των θυγατέρων της, αφού θεωρεί ότι ο άνδρας είναι το βασικό οικονομικό στήριγμα της μελλοντικής οικογένειας και το εισόδημα της γυναίκας είναι απλώς "συμπληρωματικό".

- Η ανεργία των πτυχιούχων γυναικών είναι σχεδόν τριπλάσια από αυτή των ανδρών.
- Ο ανταγωνισμός στην αγορά εργασίας διαρκώς εντείνεται. Παράλληλα, απαιτείται συχνότερα τόσο η εξειδίκευση όσο και η διεπιστημονικότητα για την κατοχύρωση μιας καλύτερα αμειβόμενης θέσης εργασίας.
- Οι γυναίκες, σε σχέση με τους άνδρες, είναι λιγότερο καλά πληροφορημένες για τις δυνατότητες που έχουν για μεταπτυχιακές σπουδές, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές μιας τέτοιας επιλογής (π.χ. το επάγγελμα του ερευνητή, όχι μόνον δεν είναι ελκυστικό για αυτές, αλλά είναι σχεδόν άγνωστο). Επί πλέον, η πρόσβασή τους σε πηγές πληροφορόρησης με τη χρήση των νέων τεχνολογιών είναι περιορισμένη.
- Οι γυναίκες στατιστικά έχουν χαμηλότερο εισόδημα από τους άνδρες, γεγονός που δρα ανασταλτικά στην αυτο-χρηματοδότηση των μεταπτυχιακών τους σπουδών.

Παρόμοια προβλήματα εντοπίζονται και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, όπως αποδεικνύουν σχετικές μελέτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ειδικότερα για το επάγγελμα του ερευνητή, μόλις πρόσφατα διατυπώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η "Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και ο Κώδικας Δεοντολογίας για την πρόσληψη των ερευνητών" και η ενασχόληση με την έρευνα αναγνωρίστηκε ως επάγγελμα. Στο πλαίσιο της ανάγκης ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της καινοτομίας, η αύξηση του αριθμού των ερευνητών πρέπει να διασφαλισθεί, προκειμένου να αποφευχθεί η παρεμπόδιση της επίτευξης των στόχων της Λισσαβόνας και της Βαρκελώνης. Προς αυτήν την κατεύθυνση, συνιστάται "... η ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών ερευνητών προωθώντας τη δημι-

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ
& ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΣΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ"
Το έργο συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ε.Κ.Τ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το έργο χρηματοδοτείται από το Ε.Π. "Απασχόληση & Επαγγελματική Κατάρτιση" και ειδικότερα από το Μέτρο 1.6. "Δράσεις Ενίσχυσης της Απασχόλησης με την ενεργό συμμετοχή των ΜΚΟ"

Μαρία Σκουντόφσκα-Κιουρί

ουργία των αναγκαίων συνθηκών για την κατοχύρωση σταθερότερων και ελκυστικότερων σταδιοδρομιών στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης", και "Οι εργοδότες ή/και οι χρηματοδότες ερευνητών...οφείλουν να μεριμνούν ώστε οι όροι εργασίας τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών ερευνητών να τους επιτρέπουν να συνδυάζουν τις οικογενειακές και γονικές τους υποχρεώσεις με τις επαγγελματι-

κές υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις σταδιοδρομίας".

Είναι, λοιπόν, φανερό ότι οι νέες γυναίκες επιστήμονες καλούνται σήμερα να διευρύνουν και να εμπλουτίσουν τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνουν τις αποφάσεις για την επαγγελματική τους εξέλιξη, ώστε να διασφαλίσουν περισσότερες, σταθερότερες και καλύτερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας.

Ο ΣΕΕ, έχοντας υπ' όψιν του τα παραπάνω, επέλεξε να συνεργαστεί με τον MCFA-Hellas και από κοινού να αναλάβουν δράση για την "υποστήριξη και συμβουλευτική γυναικών στην αναζήτηση και πραγματοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών". Τιμώντας δε την μνήμη της Προέδρου του Αμαλίας Φλέμιγκ, έδωσε το όνομά της στο εν λόγω έργο, οι στόχοι του οποίου είναι πλήρως εναρμονισμένοι με τα οράματα της καταξιωμένης αυτής ερευνήτριας για την απελευθέρωση των γυναικών και την πρόοδο της επιστήμης στο όνομα της ειρήνης.

Η ομάδα – στόχος είναι γυναίκες πτυχιούχοι ΑΕΙ, άνω των 22 ετών, κάτοικοι Αθηνών, οι οποίες επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό, διδακτορικό ή/και μετα-διδακτορικό επίπεδο.

Οι ανάγκες τους προσδιορίζονται ως εξής:

- Πληροφόρηση για τα προσφερόμενα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- Εκμάθηση τρόπων αναζήτησης των σχετικών πληροφοριών
- Ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης μεταπτυχιακών σπουδών
- Πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης με τη χρήση νέων τεχνολογιών
- Ανάδειξη των επαγγελματικών και οικονομικών ευκαιριών που ανοίγονται μετά το πέρας των μεταπτυχιακών σπουδών
- Προβολή ζωντανών μοντέλων – πετυχημένων γυναικών επιστημόνων και ερευνητών
- Ενθάρρυνση, παρότρυνση και συμβουλευτική για απόρριψη των στερεοτύπων, άρση των εμποδίων και μετατροπή τους σε προκλήσεις.

Για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών υποβλήθηκε στο Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας σχετικό αίτημα, το οποίο και έγινε αποδεκτό, για την χρηματοδότηση της σύστασης και λειτουργίας ενός "προτύπου" κέντρου πληροφόρησης και παροχής διεπιστημονικών υπηρεσιών, το οποίο θα φιλοξενείται στα γραφεία του ΣΕΕ.

Το κέντρο, στη διάρκεια της 12μηνιας λειτουργίας του, θα στελεχωθεί με τρεις (3) επιστήμονες (νέες θέσεις εργασίας), θα εφοδιαστεί με τον αναγκαίο εξοπλισμό και θα υλοποιήσει τις ακόλουθες δράσεις:

Διοργάνωση τριών (3) εργαστηρίων (workshops):

Σε κάθε εργαστήριο θα συμμετέχουν ~ 15 επωφεληόμενες γυναίκες, η επιλογή των οποίων θα γίνει μετά από εκδήλωση ενδιαφέροντος συμμετοχής τους. Σχετική ανακοίνωση έχει ήδη γίνει και υπάρχουν 30 περίπου ενδιαφερόμενες μέχρι στιγμής, οι περισσότερες από τις οποίες παρευρίσκονται στην εκδήλωση. Στόχος είναι οι νεαρές γυναίκες να εμβαθύνουν σε θέματα φύλου, να προβληματιστούν για σχετικές στερεοτύπες υποθέσεις και να "προετοιμαστούν", ώστε να διαχειριστούν τις κοινωνικά κατασκευασμένες αντιλήψεις εναλλακτικά.

Τα εργαστήρια θα περιλαμβάνουν :

- έκθεση απόψεων και ανησυχιών των συμμετεχουσών,
- βιωματικές ασκήσεις (παίξιμο ρόλων, ασκήσεις ευαισθητοποίησης), το υλικό των οποίων θα προετοιμάζεται από ειδικούς επιστήμονες,
- ανοιχτές συζητήσεις (debates) με μοντέλα ρόλων κατά φύλο για την μετατροπή των "εμποδίων" σε "προκλήσεις". Ο συμβουλευτικός ρόλος ή ρόλος μέντορα που διαδραματίζουν τα έμφυλα μοντέλα είναι καίριας σημασίας και προκύπτει από το μοίρασμα των εμπειριών τους με τις επωφεληόμενες.

Διοργάνωση τριών (3) επιμορφωτικών ημερίδων:

Οι ημερίδες, μία από αυτές είναι η σημερινή, είναι ανοιχτές και θα περιλαμβάνουν διαλέξεις για:

- Τις διαθέσιμες επιλογές για μεταπτυχιακές σπουδές σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνώς, τις δυνατότητες διεκδίκησης ατομικής υποτροφίας από Ελληνικούς και Διεθνείς φορείς και μετάβασης σε κάποιο ερευνητικό κέντρο ή βιομηχανία για την εκπόνηση μεταπτυχιακών σπουδών με εργασιακή σχέση πλήρους απασχόλησης.
- Την Ανάδειξη του ρόλου των Γραφείων Διαμεσοθάλαξης των Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Ιδρυμάτων και των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχουν.
- Την Προβολή ιστοριών επαγγελματικά επιτυχημένων γυναικών επιστημόνων, που ακολούθησαν το επάγγελμα του ερευνητή.
- Τον Εντοπισμό των συνθέστερων προβλημάτων των γυναικών και τους τρόπους αντιμετώπισής τους.
- Την δράση και τους σκοπούς του MCFA-Hellas, του Ελληνικού Δικτύου Κινητικότητας Ερευνητών, της International Federation of University Women, του Δικτύου ΠΕΡΙΚΤΙΟΝΗ της ΓΓΕΤ, της European Platform for Women in Science και άλλων συναφών οργανισμών.
- Την ανάγκη ενίσχυσης της γυναικείας συμμετοχής σε μεταπτυχιακά προγράμματα και τη σημασία της στην προώθηση της ισότητας των φύλων.
- Την ευαισθητοποίηση φορέων και ιδιωτικών επιχειρήσεων/βιομηχανιών για τα οφέλη από την ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου στις διαδικασίες μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας.

Δημιουργία ομάδας εθελοντριών - μεντόρων:

Έχει ήδη αρχίσει η συγκρότηση καταλόγου εθελοντριών επιστημόνων, μελών του ΣΕΕ και του MCFA-Hellas, που επιθυμούν να παρέχουν συμβουλές και να μοιράζονται τις εμπειρίες τους με την ομάδα – στόχο (αρκετές από αυτές είναι επίσης παρούσες στην εκδήλωσή μας). Η επικοινωνία των δύο μερών θα γίνεται είτε ζωντανά στα γραφεία του ΣΕΕ, είτε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Οι μέντορες θα λειτουργούν ως σημεία επαφής, παρέχοντας δυνατότητα συστη-

ματικής και αξιόπιστης ενημέρωσης και πληροφόρησης. Επίσης, θα συμβάλουν στην καλλιέργεια τρόπου σκέψης και στην εκμάθηση μεθόδων ανεύρεσης των καταλληλότερων επιλογών για τις επωφελοδύμενες. Οι επωφελοδύμενες θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν ελεύθερα τις εγκαταστάσεις, τον εξοπλισμό και την βιβλιοθήκη του ΣΕΕ για την αναζήτηση των πληροφοριών και για τις συναντήσεις τους με τις εθελόντριες – μέντορες.

Διάχυση – διάδοση – πολυληπασιαστικότητα αποτελεσμάτων:

Αυτά θα επιτευχθούν με:

- **την έκδοση ενημερωτικού φυλλαδίου και CD:** Θα παραχθεί ενημερωτικό φυλλάδιο και CD σχετικά με την διεπιστημονική παροχή υπηρεσιών και τα αποτελέσματα των εργαστηρίων και των ενημερωτικών συναντήσεων. Ιδιαίτερη μέριμνα θα ληφθεί για την διανομή του σε στελέχη - κλειδιά επιχειρήσεων, π.χ. στελέχη τμημάτων ανθρώπινου δυναμικού.
- **την κατασκευή ιστοσελίδας:** Η ιστοσελίδα θα διαθέτει υλικό του έργου και άλλες ανακοινώσεις, forums, mailing lists. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε δεσμούς (*links*) που θα κατευθύνουν τις επισκέπτριες σε στοχευμένες πληροφορίες.
- **ανακοινώσεις και ανηρτημένες παρουσιάσεις (posters)** σε επιστημονικά συνέδρια και άλλες εκδηλώσεις.
- **δελητία τύπου και συνεντεύξεις.**

Κλείνοντας την ομιλία μου, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες του ΔΣ στους ανθρώπους που συνέβαλαν όχι μόνον στην επιτυχημένη διοργάνωση της σημερινής εκδήλωσης, αλλά και στην υποβολή της πρότασης και στην λειτουργία του κέντρου πληροφόρησης. Αυτές είναι:

- τα Μέλη του ΣΕΕ και στελέχη του κέντρου πληροφόρησης Ειρήνη Ποθυρονάκη, Ελένη Βενιέρη, Καλλιόπη Αργυροπούλου και Ναυσικά Μοσοβάκου, όλες τους νέες και όμορφες επιστημότισσες, κάτω των 30, με μεταπτυχιακές σπουδές και πολύ ενθουσιασμό για τη δουλειά τους στον ΣΕΕ
- η Βιβλιοθηκονόμος του ΣΕΕ Αγγελική Σπιριδάκη, η οποία βοηθά τη λειτουργία του κέντρου πληροφόρησης με την οργάνωση της βιβλιοθήκης και του ιστορικού αρχείου του ΣΕΕ.

- τα Μέλη του ΔΣ του ΜCFA-Hellas Ευαγγελία Χρυσίνα, Βίβιαν Δημητρίου και Τέτη Τάζογλου, όλες τους αξιόλογες ερευνήτριες με διδακτορικά και υποτροφία Μαρία Κιουρί, οι οποίες βοήθησαν ανιδιοτελώς στη σύνταξη της πρότασης και έχουν ενεργό συμμετοχή και στην υλοποίηση του έργου.

Αμαλία Κουτσούρη-Φλέμιγκ

Ένα μεγάλο ευχαριστώ, επίσης, στις καθηγήτριες πανεπιστημίου, ερευνήτριες και διδάκτορες, που ανιδιοτελώς προσφέρθηκαν για μέντορες των νεώτερων κοριτσιών, καθώς και στους σημερινούς μας ομιλητές.

Σε μια εποχή που η κυρίαρχη ιδεολογία και τα ΜΜΕ προβάλλουν ως πρότυπα τα μοντέλα, τις ηθοποιούς, τις τραγουδίστριες και γενικότερα τις γυναίκες που πετυχαίνουν στην καριέρα τους χρησιμοποιώντας τα "γυναικεία" τους προσόντα, ο ΣΕΕ προβάλλει, μέσα από το έργο αυτό, σαν πρότυπα τη Μαρία Κιουρί και την Αμαλία Φλέμιγκ, αλλά και την απλή ανώνυμη ερευνήτρια, διδάκτορα και καθηγήτρια, η οποία αγωνίζεται για την καριέρα της με όλη τη σκληρή δουλειά και την επιστημονική επάρκεια. Και το μήνυμα που δίνει στις νέες επιστημότισσες είναι ότι η επιστημονική γνώση και η εμπέδυσή σε αυτήν είναι ανεπανάληπτη προσωπική εμπειρία, η οποία έχει ως αποτέλεσμα όχι μόνον έναν καλύτερο τίτλο σπουδών, εφόδιο για μια καλύτερη καριέρα, αλλά την αυτογνωσία και το πέρασμα σε μια άλλη πνευματική διάσταση, εφόδιο για μια ουσιαστική, περιεκτική και ολοκληρωμένη ζωή.

Γενική άποψη της αίθουσας.

Ποιητική Εσπερίδα Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 2007

Στην κατάμεστη από κόσμο αίθουσα εκδηλώσεων του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 2007 Ποιητική Εσπερίδα για την παρουσίαση της ποιητικής συλλογής της κ. Υβόννης Αθανασιάδου-Κρομμύδα *"Σπονδή στο Χρόνο"*.

Η εσπερίδα ξεκίνησε με μια ποιητικότητα εισαγωγή της **Α' Αντιπροέδρου του ΣΕΕ Σούζας Αντωνίου** για την σημασία της ποίησης στη σύγχρονη ζωή. Ακολούθησε ανάλυση της ποιητικής συλλογής από την **Ελευθερία Αναγνωστάκη-Τζαβάρη**, Πρόεδρο της **Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών** και την **Ευαγγελία Μισραχή**, Κριτικό Λογοτεχνίας. Η ηθοποιός **Άννα Πολυτίμου** απήγγειλε ποιήματα. Χαιρετισμούς απέστειλαν ο **Βασίλης Βασιλικός**, Πρόεδρος της **Εταιρείας Θεατρικών Συγγραφέων** και ο **Μιχάλης Σταφυλάς**, λογοτέχνης, διευθυντής του περιοδικού *"Πνευματική Ζωή"*. Την Μουσική επένδυση της εκδήλωσης επιμελήθηκε η Μουσικός και μέλος του ΣΕΕ **Αντιγόνη Μπαρτζώκη**.

Στην αντιφώνησή της η ποιήτρια **Υβόννη Αθανασιάδου-Κρομμύδα** ευχαρίστησε με πολύ συγκινητικά λόγια τον Σύνδεσμο για την τιμή που της έκανε και τους παρευρισκομένους για την χαρά που της έδωσαν με την παρουσία τους.

Από αριστερά: Υβόννη Αθανασιάδου - Κρομμύδα, Ελένη Μπιμπίκου - Αντωνιάδη, Φιλώ Διαμαντή (μέλος ΔΣ ΣΕΕ).

YOUNG
WOMEN
IN ACTION

IFAC

INFORMATION FOR A CHOICE!

EMPOWERING YOUNG WOMEN THROUGH LEARNING
FOR TECHNICAL PROFESSIONS & SCIENCE CAREER

ISSUE 1&2

July 2007

Home | Raison d'etre | Workshop WITEC | Inspitations | Association | partnership

information
FOR A CHOICE
IFAC

- www.SET-career.eu
- www.IFAC-project.eu

www.innovationsa.gr/ekepis2/